

ประเพณีและความรู้ทั่วไป

ของ

เสด็จจร โทกเคศ

พิมพ์ในงานฌาปนกิจศพ

นายชู ช่วยประสิทธิ์

ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม

วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๘

สารบัญ

คำนำ	หน้า	ก
ประวัติ		ก
ประเพณี		
	“ไปพระบาท”	” ๑
	“การเล่นสาดน้ำวันสงกรานต์”	” ๓๑
	“เทศกาลเข้าพรรษา”	” ๔๕
	“เทศกาลออกพรรษา”	” ๖๓
ความรู้ทั่วไป		
	“ดอกไม้รูปเทียน”	” ๘๓
	“สังเค็ด”	” ๙๕

คำนำ

หนังสือในเล่มนี้หลายเรื่องด้วยกัน เป็นเรื่องเกี่ยวกับประเพณีไทยเก่าแก่ เกี่ยวกับความรูปร่าง กุศม ซึ่งข้าพเจ้าเขียนขึ้นเป็นครั้งแรก และตั้งใจมากคัพมพอยู่ในวารสารคิดปากกร สัมภาษณ์ข้าพเจ้ายังรับราชการอยู่ในกรมหนึ่ง ข้าพเจ้าเขียนเรื่องเหล่านี้ เกิดจากความสนใจเรื่องเก่า ๆ ของวัฒนธรรมไทย ซึ่งจะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย ถ้าไม่เขียนขึ้นไว้ “ก็หวังเป็นอย่างมาก” ว่าเรื่องเหล่านี้จะหมดไป เพราะจะอยู่หรือจะหมดไป “ย่อมขึ้นอยู่กับ” ภายใต้อายุกับอนาคตไม่ อนาคตก็เป็นอนาคต จะเป็นปัจจุบันหาได้ไม่ เมื่อไรเป็นอดีต เมื่อไรเป็นปัจจุบัน ก็ไม่มีใครบอกได้เด็ดขาดว่า อนาคตไปสิ้นสุดลงตรงไหน และปัจจุบันเริ่มหมดตรงไหน เพราะทั้งอดีตสมัยนี้ต่อเนื่องแต่อดีตอมตกันไปเรื่อยไป ถ้าอดีตแต่ปัจจุบัน ไม่ต่อเนื่องเป็นอันเดียวกันไปให้เหมือนอย่างกระแสน้ำไหลก็บอกได้ว่า เรื่องชาติก่อน เทากับเด็กที่เกิดมาก็จะต้องเป็นเด็กอยู่ตลอดเวลา ไม่มีโอกาสเป็นผู้ใหญ่ได้ ดั่งยมแต่ปัจจุบัน ไม่มอดคหุนหลังให้เคยโตได้ เพราะฉะนั้นเรื่องทั้งหมดอยู่ในหนังสือเล่มนี้ จึงเป็นของอดีต แต่ตั้งใจใหญ่เป็นอนาคตที่ยังอยู่ในปัจจุบัน และคงมอดคหุนทั้งที่จะคงหมดไป แล้วมอดคใหม่เข้ามาแทนที่ เป็นอย่างไรเรื่อยไปไม่มีสิ้นสุด ถ้าสิ้นสุดลงเมื่อใดก็หมายความว่าดับบนตนเอง

บคน น.ต. ชบบุญ ช้อยประตัทธ มาแจ้งจาเจ้าภาพในงานศพ
 นายช ช้อยประตัทธ ชงมี น.ต. ชบบุญ รังมอยุดจยผู้หนึ่ง ประ
 ตังค์จะไดเรื่องค่าง ๆ ทข้าพเจ้าแคงใจพอให้เหมาะกบเต็ม เอาไปคพมพ์
 เป็นทระตักในงานกรงน ข้าพเจ้ากขนคอนุญาตให้ตามประตังค์ แต่
 รมเป็นผู้เขียนคานาให้

ข้าพเจ้าขออนุไมทนาในกุศตบุญราศัทกษณานุปทาน ทเจ้าภาพ
 บ่าเพญคจยขานางกตญญูกตเวท ขอกุศตทโตบ่าเพญน คงเป็น
 กตปนาผล อำนวยสุขตมบศแกผู้วายชนม์คตอดไปในภพหน้า ใ้พ้นเทอญ

เสฐียรโกเศศ

๑๓ มี.ค. ๒๔

J. Vischmond

ป้าของลูก

ป้าเป็นบุตรคนทหา ของคุณปู่ป้ามา และคุณย่าแยม เกิดเมื่อ
วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๒๔ ที่ตำบลจตุรพักตรพิมาน จังหวัดพระนคร

สำเร็จชั้นสูงสุดของ โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน สำเร็จ ได้รับ
ประกาศนียบัตร เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๐๐ (พ.ศ. ๒๔๔๓)

หลังจากสำเร็จการศึกษา ก็ได้เข้าทำงานที่ห้างมากิวเป็นแห่งแรก
ต่อมาไปทำทบทวิชาผู้บอังกฤษอเมริกัน ในตำแหน่งเสมียน แต่
ย้ายไปประจำห้าง ข.ร. อินเตอ จนนายห้างถึงแก่กรรม ห้างเลิกกิจการ
จึงได้มาทำงานค้าขายส่งของอยู่กับบ้าน

มาเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ป้าได้ล้มป่วยเป็นโรคเดิน
โหดในสมองคับ ไปรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จนถึงวันที่
๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕ อาการยังไม่ดีขึ้น จึงได้กอดบมารักษาที่
อาการยังไม่ดีขึ้น ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕
เวลา ๖.๒๐ น. ณ บ้านเลขที่ ๓๗๕ จุฬาลงกรณ์ ซอย ๔ พระนคร รวมอายุ
๗๐ ปี

ลูก ๆ ของป้า มี

- ๑ นายบุญเลิศ ช่วยประสิทธิ์
- ๒ นางสาวชอุบล ช่วยประสิทธิ์

- ๓ พันโทถาวร ช่วยประสิทธิ์ (บุตรบุญธรรม)
- ๔ นายสว่าง ช่วยประสิทธิ์
- ๕ นางตาบทิพย์ จรรยาเพ็ช
- ๖ นายอุทัย ช่วยประสิทธิ์
- ๗ จำเริญวัฒนา ช่วยประสิทธิ์
- ๘ นางสาวสาคร ช่วยประสิทธิ์

ตั้งแต่ถูก ๆ จากความได้ ป้าเป็นป้าที่ขยันขันแข็ง ทำทุกอย่างเท่า
 ที่ทำได้ รักลูก ใจดีอย่างไม่มีผู้ใดเปรียบ ไม่ชอบไปเที่ยวไหน นอก
 จากไปเยี่ยมเยียนเพื่อนฝูงเก่าแก่แบบครั้งคราว คุณแม่ของพวกเรายัง
 แก่กรรมไปนานแล้ว เราได้ไปเป็นทั้งพ่อและแม่ ดูแลบ้านช่อง (จน
 หตายบีตอมาจึงได้คุณน้าส่งมาเป็นมารดาเพียง ได้ช่วยเหลือเขาแรง
 ไป) ถูก ๆ ยังจำได้จาครั้งหนึ่ง ถูก ๆ กذبจากตากลอากาศ พร้อมทั้ง
 คุณน้าส่งด้วย (ส่งป้าเข้าบ้านตามเคย) พอเข้าประตูบ้าน ก็
 เห็นป้ากำลังกอดกอบกอบการเด็กคน ไซ ให้จกทหดบทนอนให้เราอยู่ ซึ่งยัง
 เป็นภาพที่จดจำได้ทุก ๆ อยู่

ป้ารักการศึกษามาก และเนื่องจากป้าเองเป็นผู้ได้รับการศึกษาชั้น
 สูงสุดในสมัยนั้น จึงได้พยายามส่งเสริมทุก ๆ ให้เล่าเรียนได้มากที่สุด
 เท่าที่จะมีโอกาส ป้าเคยพูดเสมอ ๆ ว่า ป้าจนมากไม่มีมรดกไว้ให้ทุก ๆ
 จะให้ได้ก็แค่การศึกษา เกือบ จะว่า ป้าสนับสนุนการศึกษาจนหมดจดมหาย
 ใจ

จึงในงานศพมาครั้งหนึ่ง ถูกจึงได้ไปกราบเท้าเจ้าคุณครู พระยา
 อมมานราชชน ขอรบภกณเรื่องของท่านมาคพมพเบนทระตถ ทานกรรณา
 ให้เตอกเอาตามชอบใจ จึงได้เรื่องเกี่ยวกับการศึกษา คือ "ประเพณีมา
 ความจริงเรื่องในชุด "ประเพณีและควมรู้ทั่วไป" ของท่านเจ้าคุณครู
 ยงมอกหิตายตอน แต่จนกาทงทรพย ไม่สามารถจะร่นองพระเตชพระ
 คุณ พมพจนหมตทุกเรื่องได้จึงได้เทาทเห็นอยน ท่านเจ้าคุณครูยังกรรณา
 เขียนคานาให้ออกด้วย พวกเราขอกราบระตถกกงพระคุณไว้ณทนคด้วย

อนึ่ง ยังต้องขอบคุณ คุณตรี อมาตยกต แห่งหอสมุดแห่งชาติ
 ในการทคคุณตรี อมาตยกต ได้เออเพอให้คนแะยมคณฉบับ ซึ่งคพมพ
 อยู่ในหนังสือวารสารคีตปากร พร้อมทงให้คานะนำบางประการด้วย

ลูก ๆ ของบ้าน ชั่วประสิทธิ์

พระนกร

16 มกราคม 2498

ไปพระบาท

กลางเดือน ๓ เป็นเทศกาลนมัสการพระพุทธบาทที่จังหวัดสระบุรี แต่
ก่อนหน้าใครมก้างแต่ละโอกาส ก็พยายามชักชวนกันไปไหว้ เพราะ
ถือว่าได้บุญแรง ถ้าไปให้ถึง ๓ ครั้ง ๗ ครั้งก็ไม่คนรก การไป
นมัสการตั้งหรือสถานศักดิ์สิทธิ์ อย่างไปไหว้พระพุทธบาทตงน เป็น
คนนิยมทมอยุดวยกันทุกถดทศำัดนา เพราะเป็นธรรมดาของผูทมความ
เดือนได้ศรทชาในสงทคนนบดอ ยอมกระตอรอรนอยากไตเห็นไตบูชา
สถานทแะสงศกคัสทท อนเพองตดยพระศำัดดาผู้เป็นศนศำัดนาของศน
เมตสถานทแะสงศกคัสททเหล่านจะอยุ่หำงโถดเทำโถดไปมายากกค ผู้ท
มศรทชากกถากไม่ยอมทอดอย เป็นพยายามตะเกยกตะกายไปให้ถึง
จนไต เพื่อเพิ่มพูนศรทชาศำัดนาของศน ประชาชนในถทศวีสต์เตยน
ก็ไปเมืองเยรูสะเดมในประเทศปาเลตไตน อนเป็นเมืองกาเนตแห่งถทช
ศำัดนานัน พวกทนบถอดทศศำัดนาอัสดาม ก็พยายามไปเมืองเพกกระ
แะเมืองเมคินะในประเทศอาหรับ อยู่นเป็นทประสุตแะธันสังขารของพระ
โมทมคผู้ศนศำัดดา ว่าทางฝำยถทศศำัดนาพราหมณแะพุทศศำัดนา ก็

กอเอาต์ตามทแฉะตั้งศักดิ์ศักดิ์ทช ในอินเดียซึ่งมอຍมากมายหลายแห่ง เป็นท
 ซึ่งสมควรจาวริกเดินทางไปนมัสการ ด้วยเหตุนี้ประเทศอินเดียจึงได้ชอ
 จาเป็นบุญเกษตร คือเป็นแดนเหนือบัญในพระศาสนา และเรียก
 ผู้ไปนมัสการสถานทเหตตามวัดคบรชหรือสัปพรช แปลว่าคนดี และ
 เรียกการไปอย่างนจวบญชাত্রา คือการไปบุญ
 ตั้งหรือสถานศักดิ์ศักดิ์ทชตั้งถลาจมา ดังแห่งกตั้งอยู่ไนททางไกลจาก
 ชนมชนและผู้ที่ไปนมัสการจากทชอยู่ไกล จาเป็นคองหาทพทอาศัย
 อยู่ไกล ๆ กบส์ถานคณน เพื่อแรมคนอยู่ไคหลาย ๆ วัน ไคดมกบทบาท
 บนชามนชามทจมาจนถถึงไคคด้วยความลำบาก ในภาษาดังกฤทเรียกผู้
 ทมาอย่างนจว ทรชยทกริระ ทเราเรียกพวคนกบวชในศาสนาเช่น
 หรือชนระวาพวคเคยวถย กมลความหมายของเขาไนทานองเคยจกน คือ
 เป็นพวคเคยมอหนงเดินทางชามทาเพื่อบรรตุ โมกษสถานอนเป็นแดนนรพวณ
 ของเขา เมื่อมคณมาชมนมมมัสการสถานศักดิ์ศักดิ์ทชกนมาก ก็เกิดม
 ตั้งปลตกล้ารงชนชวคราว รอบบริเวณสถานทนด้วยความจาเป็นสำหรับ
 เป็นทพทอาศัยของพวคสัปพรช และไซเป็นทสำหรับประกอบการบุญ
 กุศลมพังเทศนพงธรรมกนไปด้วย ไคจว ครนคมาสถานทนหมคนไป
 นมัสการกนมากเป็นปรกคฤตุกาตประจามี ตั้งทปลตกล้ารงชนไวชวคราว
 สำหรับเป็นทพทแฉะทาบัญจกตายเป็นตั้งกอล้รางทถาวรชน ตอมบริเวณ
 ตั้งศักดิ์ศักดิ์ทชซึ่งเป็นประธานแห่งสถานทนน เมื่อเป็นคิงนคคองมคณเผาคู

แต่ ตั้งเซนต์พระพุทธรูปบาทกมพวกราพระแต่ตั้งเป็นเมือง พระพุทธรูปบาทกม
 เรื่องปลุกเสกสร้างทพกแต่ตั้งสถานต่าง ๆ เป็นของถาวรชน ในที่สุดกมา
 แบบอย่างมาสร้างเป็นระเบียงตอมตั้งที่เป็นประธาน เช่น โปสถ์และวิหาร
 เป็นคน ตั้งที่เห็นกนอยู่ในเจดาม ถัดสร้างเป็นวิหารเพมเติมแทรกกระหว่าง
 ระเบียงตอมกต่างเจดามเดี่ยวหรือตั้งตม กเรียกว่าวิหารทิศ ถัดสร้าง
 ตรงมระเบียงตอมทศตเป็นช่อคอก กเรียกว่าวิหารคต ตกษณะอย่าง
 ทบเกษศร เห็นจะแปลว่าเขตตอมเป็นทบทพก เรียกดตรงทเป็นวิหาร
 ทศคาม ว่าเมรทิศ เรียกดตั้งก่อสร้างตรงคตของทบเกษศรทง ๔ มุม
 สำหรับพระนั่งสวดภาต่างหรือตั้งต่าง เห็นจะเป็นค้ำเดี่ยวกบตั้งมค้ำใน
 ภาษาศันกฤต แต่ตั้งส่านในบาดี แปลว่าททาศัพ เมาศัพหรือฝั่งศัพ
 กตบมาเดาเรื่องทกถาวไวขางคนใหม่ เมื่อเกิดมทสำหรับตั้งปพรช
 พกกันไคมาก ๆ กมคนมาออกกร้านขายของขายอาหารชน ของทนามา
 ขาย ในชนคนมกเป็นของชาวพ นเมืองแถบชน ทคนแต่อนมานมสังการเห็น
 แปลกตา กจะไคซอหาเอาไปเป็นของพระตถหรือเป็นของแจกแก่ญาติ
 มิตร สักานทหนักกรกครนตั้งนถันานชน กถายเป็นเทศ์กาตงานออก
 ถานออกตลาตประจำมี สำหรับไคเทยวเตรหากจามดำรายไคออกตั้งนทง
 และผู้ทไปชมมกนถจนเป็นตั้งปพรชคนคตทงน เพราะมุ่งไปหาเนอหา
 บัญเป็นทตง แมจะหากจามตั้งนถเบกบานใจ กเป็นไปในทางทไมเจอ

คอยอธิบายให้ พวกลูกเป็นพวกและพวกเจ้าชู้ประศุกคน ถ้าจรมปน้อย
 บางกคงเป็นจำนวนน้อย ไม่ถึงกับจะทำให้ตั้งถานทนนเสียห้ายคตายความ
 ขตงความศรัทธา เพราะทกคนต่างระมตระวงเมื่อเข้าไปในตั้งถานทศกต
 ศักษเช่นนน ประกอบทงบริเวณตั้งถานศักตศักษ ยกเอาพระบาทขึ้นมา
 เป็นตัวอย่าง กมขเขาเป็นทเทยวได้มาก “จระว่าด้วยป่า ๆ ก็ไม่รก
 ชฏจระเทยวเตรเตนเห็นกง่าย จระว่าเขา ๆ กงดงามนททมา เป็นฉาก
 ชน้อยโกต ๆ กนิ จพหนึ่งจระเทยวตั้งถากตท ไม่ต้องบ้นบ้ายดำบากยาก
 เยนกไปได้ จระว่าด้วยพนท ๆ กนาเดนนาง คอยบางแห่งเป็นตาชาร
 บางแห่งกเป็นหินตาช บางแห่งกเป็นชายบัว เตนตั้งกเห็นอยหนึ่งหรือตั้ง
 เห็นอยกไม่เบือ จระว่าด้วยกระบจนถาเจ้า ถ้าไหนในเมืองไทยที่ตงนท
 ชกชกยงถวากามทาล่งนท ใครเคยเข้าไปจนถึงที่ตงได้บ้าง” (พระ
 นพพธัมมเตจกรมพระยาตำรวจราชานุภาพโพธิ์เรืองเทศกถาพระบาท)

การไปนมัสการพระพุทธบาทแตกอนกลงจระเป็นตงน คือ ได้ทงบุญได้
 ทงความศนท คนจงกระคอรอรน้อยยากไป แต่ไปกนไม่ได้ระคตท เพราะ
 ตมย นน ยง ไม่มีจนนหนทางสำหรับรถยนตคนถนถน บริเวณถานพระบาทได้
 ในเวดตาอนรจตเวร เวอจรถยนตควาหรือชนกนจนแข่งชาทกและตงคตายง
 ไม่มี เพราะเขาไปกนทางนท ถ้าไปจากกรงเทพฯ กตองตงเวอรอนเทม
 ตามทางไปทถายจนเพราะแจจนไป มทมอชางหมอแกมเครอชทากกรงและท
 นอนหมอนม่งไปคด้วยเด็จ ถ้าเป็นคนแกกนทมากกจาดครกจาดครบนี้ไม่

เพราะนาม ๆ ละได้ไปสักครึ่งหนึ่ง และไปก็ไม่ได้ง่าย ความรู้สึกจึงผิด
กบฏไปกันโม้สมยอม

เสียงนมัสการและทยอยแตก “ อภินทดาบาทพระชินวร ” เต้น
ทางมาตรงเรือไม้แฉะทไหนดอก เพราะแรง “ เรารับมาหาสมร ”
นเห็นไหม ไต่บุญและได้รับคางมเบกบานใจแล้ว ถ้าเป็นกวดกตองคต
ถึงเพียง ทนอยู่ต่อไปได้หรือ ต้องรบรุดมาอย่างไม่พอกนอน พอตงบาน
ขงใดเห็นผู้ ที่เรารักเรา ใคร คอยต้อนรับเราด้วยหน้าตาอันยิ้มแย้มแจ่ม
ได้ เพราะต้องจากไปเป็นเวลาดึกตายจนจนกรรกรมากจน แม่มื่อไปหาก
จำจะ โกรธจน กกดบตกนไคงายตจยคตตง

การพักผ่อนหย่อนใจไปเปิดนฮาเกศ คากฮากาศ ทำนจำเป็น
ส่วนหนึ่งแห่งชีวิตของคน ซึ่งมักจะต้องกนอยู่ในระหว่างเตงดาฮากบ
เทวดาค่า คางมายคางแยงด้วยคามรุนแรง เพอคร่าหพาเอาจัญญาณ
ของคณไป ถ้าการพักผ่อนหย่อนใจของท่านเป็นเหมือนอย่างคนแต่ก่อน
เขาไปกัน ซึ่งได้ ทงบุญและคความสันถกคอบกนไปในตัว เชอราภาไป
นมัสการพระบาทอย่างนี้ได้บ่อย ๆ ถึง ๓ ครั้ง ๗ ครั้ง อันเป็นจำนวน
เคยกบ “ ๓ จน ๗ จน ” ทพตอยปากลับตกน เป็นไม้มคกนรทแพ
เพราะเทวดาค่าไม่กล้ามารจจะแยงเอาจัญญาณของท่านไปได้ ด้วยท่านมี
เทวดาฮากบคอยคุ้มคองบ้องกนคจทกนอยู่เหตคณคนแต่ก่อนจะรนเรงรวมสันถก
กน กฮากบพระราชาคักคักมาไม่ได้ นเหตุจะเป็นกคณชรรวมคตงคตมของเร

ข้าพเจ้าจะไม่เล่าคานาหพระบาท ชนเด็กไม่อะไรใหม่แต่จะชา
 ซากเหมือนกบที่เขาเล่าชา ๆ กนมาแต่ จะขอเล่าแต่เรื่องไปพระบาท
 ตามความรู้จักของข้าพเจ้าเมื่อไปครั้งแรกวาง ๕๐ ปีเศษ ที่ดวงมาแต่
 เปรียบเทียบกันดูกับที่ไปครั้งหลัง ๆ เมื่อมรกายนครแต่ไปถึงพระบาท
 ได้แต่ ความความผิดแปลกแตกต่างกันอย่างไร ข้าพเจ้ารู้เรื่องพระบาท
 มาตั้งแต่เด็ก เมื่ออ่านหนังสือออกแล้ว เพราะเคยอ่านนรวิภาคพระบาท
 ของสุนทรภู่ แต่ยังไม่เคยไปพระบาทกันเดือน ๓ ช่างชน จน
 เพี้ยน เดือน ๓ เป็นนวนิยายของงาน มกนชนไหวพระบาทในจันนนั้นแน่น
 กว่าคนอื่น ๆ ทั้งหมด ถัดจากจันนนั้นแล้วกลางปากกนกับบ้าน บริเวณ
 ถานพระบาทตกตายสภาพเป็นป่าไปตามเดิม จนถึงข้างชนเดือน ๕ กม
 ไหวกนออกครึ่งหนึ่ง ว่าเป็นพวกมอญแต่ประชาชนที่อยู่ห่างไกลพากัน
 มาไหว ที่เดือนมาเป็นเดือน ๔ เห็นจระเขยอกกับเดินทางมาไกลกินเวลา
 หหลายวัน จะมาเร็วก็งานสงไม่สะดวก เพราะยังไม่เสร็จจรเกบเกย
 ชาวคนเป็นได้ การนมัสการพระพุทษบาทครึ่งหนึ่งว่าสำนักกว่าเดือน ๓ เห็น
 จะเป็นเพราะมีชาวชนบทที่อยู่ห่างไกลออกไปพากันมามาก แต่ในบดิน
 คงไม่เป็นอย่างนั้นแล้ว เพราะใคร ๆ ก็มาได้สะดวกทุกทิศทาง งาม
 คนก็เข้าไปเที่ยวพระบาทในกลางเดือน ๕ ไม่ได้ เพราะอากาศร้อนไปเที่ยว
 ไหวในบริเวณพระบาทต้องระวังด้วยจะเจอสั่งปฏิภุตทหยอดกันไว้อย่าง ไม่
 เข็ดเฟอมาแต่กลางเดือน ๓ พนักกลางเดือน ๕ ไปแล้ว เขาว่าพวก

ลี้ภัยบ้าน ช่าง ตง เลื่อ และลี้ภัยอะไรต่อมิอะไรพากันไปไหว้พระพุทธรูป
 ชะรอยเจ้าพวกลี้ภัยบ้านในเวลายามคนไปประชุมกันอย่างครึกครื้น แปลกใจ
 เห็นไม่ได้เรื่องเพราะมนุษย์พลุกพล่านนัก จึงพากันหลบหนีเข้าป่าไปไกล
 เสียชวคราว ครั้นคนไปหมดแล้วก็กลับมาณเดิม และเข้ามาทูลถาม
 พระบาทเพื่อบอกความอะไรขอขมาพาทัดมนุษย์ทั้งไว้ม่าง คนไปเห็นมีมากขึ้น
 ผิดปรกติ ก็ดำคณูความนั้นพาทันมาไหว้พระพุทธรูป เป็นท่านของเดียง
 กับปลาดำรอยทม่มากในหน้าเดือนสามเดือนสี่จายชนไปสามด้านมาเป็นฝูง ๆ
 ซึ่งผู้เขยวชาญเรื่องปลาดำบอกความนั้นต่อนายหลวงทไปอ้างไซ้บน ท คน แดง
 คนเห็นมหมมากผิดปรกติประจวบเหมาะกับฤดูนั้นด้วย ก็เหมาเอาความ
 จายพาทันไปไหว้พระพุทธรูป เพราะด้วยศกงามเต็มได้ในศกงามศักดิ์สิทธิ์
 ของพระบาท จึงได้มีคาเชอถอกคนเป็นอย่างไรความรู้อของชาวบ้าน ได้
 คอ ๆ ลี้ภัยเป็นประเพณีกันมาอย่างนจะเป็นได้บ้างกรรมัง

ขาพเจ้าทราบเงา ๆ จาเขาไปพระบาททันทางแม่น้ำเจ้าพระยา เต็ม
 ไปเรือแจว ภายหลังมีเรือไฟ เรือเมตเตว ก็ไปกบเรืออย่างหงม
 แต่จะไปทางไหนถึงไหนไม่ทราบได้แต่คนกรนรมยเอาตามเรื่องทชาน เพง
 มารูเมื่อใดแต่จาดองผ่านกรุงเก่าแล้วแยกทางไปกามดำนาคแควประดัก ซึ่ง
 มยอดนามาจากเทือกเขาเพชรบูรณ์ แดะมารวมทางดงทับทิมแม่น้ำคพ
 นรทกรุงเก่า แจวเรือไป กามดำนาคประดัก นานช่าเดือนครหวงผ่าน
 บ้านอรญญิก ซึ่งเคยมีชอเตียงว่าเป็นยานตำบลตามตแตะเครื่องเหล็ก

ข้าพเจ้าไปรถไฟชงยตเยยตกนอย่างแออัด เมื่อดงจากรถไฟที่
 ต่ถานทาเรือแต่ ก็ไม่ได้ไปเกวียนไปข้างเหมอนอย่างทไพนวาศพระบาท
 กตัวใจ แฉว่าไปรถไฟเตกสายพระพทชบาทชงบตพเตกกจการแต่ เขา
 เดวจาเมอกอน พวกชาวบานแถบนนนเกวียนนาช่างมารบจ้าง ไหลน
 ชาวกรงเทพฯ นึงแต่ชไป เรือชข้างอย่าใจจระตองระวงให้มาก ถ้า
 เป็นผู้หญิงสำชาวกรงนงไปบนหงตงข้างแคตาง ล้อนคนนอกนนเตนตาม
 ไปมกมเรือเตอตรอน คมตถาความูช่างทบนชาวบ้านบาคตราย อาจ
 ได้ช่างหลบเขาบ่าเขาตงพาหายไป ผู้หญิงสำทงอยู่บนหงตงข้างแคตน
 เตยจอาจตกไปเป็นเมยมนกได้ จระไปคตถามร้องหาเป็นไม้สำเวจ เพราะ
 ไนบ่ามีกางแยกมากทางมลัมทมพ่มไม้ชนบคตมบิตบงกน หมดทงร้องข้าง
 ตางแห่งตงอยู่โกต ๆ กมองไม่เห็นกน เพราะมทางแยกตตเตยจตงนถาเตน
 แยกแลกหมู่่ออกไปตามดำพ้ง อาจตงทางได้ ผู้หญิงสำชาวกรงเทพฯ
 คนทงเตนทางลอนเขนเพราะว่าเตตไม่วอนพตตพอกตงทางไป จนตง
 เจตาเขนจระจยอแสงแต่จกลามไม่พบพอก ชนเตนค่อไปกกด เตอ เพราะ
 เขาเตากนจาเตนทางไปพระบาทในเจตาคาคน มกเจอเตอชงมนตอม
 ตามไปวตอตทางเพอหา โอกาสครบควเมอเผตอแต่ระพตตพอก หมด
 ทนทางจิงบ้ายบ้นชนไปอยู่บนกอไฟ ไม่ชามัพระตงสมท่มทงเตนผ่านมา
 หญิงสำจจระจระโกนขอให้ช้วยค้วย แทนทจระช้วยพระตงชเตดามน
 กตบวงหม ทจระนกว่าเบนนางไมมาหลอนหลอก ถาคค้อย่างนใคร

เดยจะกล่าวยู มผู้หญิงสาวอุตรชนไปอยู่บนกอไม้ในเงาเงาเจ้าจกาด
 ครอบงายอย่างน ไครจะนกว่าเป็นคนจริง ๆ ค้อมาลักกรูใหญ่พวก
 เพื่อน ๆ ไปถึงพระบาทเตว เห็นหายไคนหนึ่ง จึงได้ออกตามจนพบ
 หญิงสาวคนนจนจรอดจากการเผชิญภัยอย่างนากตวของเธอ

รถไฟเดกทพาข้าพเจ้าจากท่าเรือไปพระพทบาท หยตพกตามสถาน
 ทมหมุบ้านบ้ำเป็นระยะ ๆ เมื่อรถไฟหยตทบาง ไอมคมีชาวบ้านมาขายของ
 โดยเฉพาขายข้าวหลตาม ข้าพเจ้ามองดูข้าวหลตามด้วยความสนใจ เพราะ
 เคยไดยนได้ฟังมาว่าข้าวหลตามบาง ไอมคกินอรอยเกินดี จะหาความมัน
 สกนคกไม้ม เทากษกนชาวเหนยวงนงเปต่า ๆ ไม้มกะท ชาวกรุงทชอ
 เอมากิน คอว่าเจ้าของข้าวหลตามว่าไม่เหมมัน เจ้าของหัดเรารยม
 เขารว่าชาวตงหนงต้นมะพร้าวไปตงชกยงไม้มนออกหรือ นมนเรองรูดของ
 ไครก็ของไคร จะให้เหมอนกันไม่ได้ ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าชาวบาง ไอมค
 กินข้าวหลตามชาวกรุงทเพว ๆ คงไม่ชอบ เขาคงคิว่าไม่เป็นรุดเพราะมันมาก
 ไป ทำให้เดยนตน เดยนคอกนไม่ได้มาก ทบาง ไอมคนี้ นราศ
 พระบาททตถาวรรณนาไว้ว่า

“กิงบาง ไอมคมีชาวคระพานข้าง

บรรดทางครบรอยหาดับเด็น

มีโพพมธมธนรัตนเยน
ไม้จางเวนต์ปบรชเขาหยดเรียง

“ บ้างชายของต้องข้างตามทางบ้า

จามรจางอแจออกแซ่เตียง
พิแกตังไม้ไห้ชด้าวเคียง
เห็นของเรียงอยู่บนรานทงหวานคาง

“ แคนายานนเขาจากงกอกกุง

เห็นชาดกรงกนกดมทงหนุ่มสาว
พลถนไต้ไต้ข้างไห้ข้างยาว
มาตามราวมรคาพานาฉน

“ ตมกระพือช้อหอบผงคดทวน

บักษาครวณเพรียกพฤกษไพรวัดฉนัท
คเหว้าแวงแจวจบหน้าใจกรน
โกเถอนฉนฉานเขาชะวาคู”

เรื่องชาวหลามบาง ไชมตและนายากงกอกง เตองดอว์ ไปถึงบักษ
 ได้ ถึงกับบอกกันไว้ว่า ถ้ามาพระบาทอย่ากินนายอบาง ไชมตเป็นอันขาด
 ระยะทางจากท่าเรือถึงบาง ไชมต ๑๕๐ เส้น ถ้าออกเดินจากท่า
 เรือเต้เข้าเดินอย่างส่ายกกันเจลาชวโมงเค็ช พอร์ ลักเหน้อยแฉะหิว
 กหยุดพักขออาหารและชาวหลามบาง ไชมตกิน ถึงชาวหลามจะไม่มัก
 ไซกันตางชาวไตต

ข้าพเจ้าไปพระบาทคราวนั้น แม้จะเห็นสภาพของบ้านผิดไปจากภาพ
 ทนทเห็นใจกตแตกโตเห็นสภาพบ้านจริง ๆ ว่ามันเป็นอย่างไร นึกใจอย่าง
 รนรมยักเป็นผลหมดหนงามจะโตเห็นทเคยนราบรม กตบเห็นแต่กอไผ่ไม้
 เล็งเครงแฉะคนหญาชนรกไปทุกหนทุกแห่ง ตรงทางเดินมร่อยเกวียนเห็น
 จุกเจอยมแต่คนพุง ภาพทนทเห็นเป็นอคมคตใจกตายเป็นตรงกนชามหมด
 นกคกวดแฉะจากรกรวามนนาเป็นควไมเป็นจริงสักนทเคยค คตดู ดกไมทวา
 หตงเกดอนเถอนทางกนพตางเคนพตางหวางเนกไมม ถวมตงทเคยพบ
 ไนป่าอนเมอภายหตงกเหตอกตทเขาว่ามนเป็รยอแฉะฝาดเสี้ยสัดใจ กอ
 เขาอะไรมากตางกไมรู้ คูนงเมตไปเสี้ยทงหมด นขาพเจานกคกวด
 โดยทกนเองไมรู้คความจริง กการจาดการเขียนเป็นเรองของความงาม
 ความไพเราะ กอหรือจากรกรเมอเขาจะชมหรือจาดบ่าเขา จเป็นจะ
 คองนาเขาส่วนทไมตไมงามของบ่าเขาตามสภาพทเป็นจริง ทมากตแฉให้ดู
 คอຍกรรมนหรือ ถ้าเขาจาดเขาเขียนเขาตอ ๆ เหมือนอย่างนทไมมงาม

ไม่เพราะ เป็นอย่างเดียวกับเรื่องแต่งประวัติของบุคคล และเราก็ไม่ต้องการ
 การตั้งทไมเจริญตาเจริญใจเป็นทานองเดียวกับสิ่งทมอะไรตกแต่งใจกาย
 นอกเพื่อให้งามแต่มี คบงกาย ในใจไหว้ว กวาดกถบ เราชอบนทชอบ
 เหนรรรมย์ไปต่าง ๆ ตามนิสัยแต่จริตใจของบุคคลพอเปิดเผยให้หาย
 ตดบเห็นแจ้งแต่ยแต่จแต่คณมอกหมตรรต์ แมจะงามกงามไม่เท่ากบทเรา
 นึกเห็นเอาได้

จนจะถึงพระพุทบาท รถไฟเดกทชาวเจาหงมากหยด มคน
 ดงไปไหวเจาพอเซาคก ทมองเห็นศาดอยเซงเซาทางขวามือ เห็นเด็ก
 ทนุมาชานบ้านบ่าสองคน มาคเถดเทงเป็นทานองประ โคมขออรูซงแต่แค
 ใครจะศรัทชาบชาเจาพอ ชาวเจาเห็นผู้หญิงแต่ะพวกจัน ๕-๕ คนดงจาก
 รถไปบชาดงศาด ที่ไม่ไปกิดงจากรถแต่จคชบเทยนบชಾಯูชางทาง เพื่อ
 ขอความคมครองภยจากเจาพอ เขาเตาจาเมอกอนรถไฟผ่านมาดงทน
 ถ้าไม่หยดเคารพ ก็เถดอาเพทรถเตยเตนค่อไปไม่ได้ ศศาดเจาพอ
 เซาคกแต่สภาพของภุมประเทศทแฉดดอม ก็รูศกครน คราม อยู่บวง
 เพราะมตภษณะเจยบเซยบक्रमเคร่อย่างไรชอบกถ เคยได้อ่านจาก
 ทนงศอหรือโดยนจากทเขาเตาให้ฟังหรือจะอย่างไรคจ่าไม่ไดจ่า เตมทน
 มแต่เจาแม่ เมื่อสมเตจพระนเรศกรมทาราชเตด็จผ่านมา มผู้กราบ
 ทลให้หยดประทบเพื่อทรงตั้งกการบูชาเจาแม่ แต่ พระองค ครรต์จ่า เจา
 แมนนเป็นใครซงพระองคจะคองทรงบูชาแต่ครรต์ศัพยอกจ่า เป็นเมยชา

ไม่ได้หรือ” ครั้นแล้วก็เดินเตยค่อไปไม่ได้หยุดปรอทเพื่อทรงตั้งการระ
 ฆณณนมแมตงภพพมาตอยทพระพกตรของพระองค์เป็นเหตุให้ประจอร ถึง
 ตัดบแตวคตอมาไม่ช้าก็เดินจรจรคต แต่ว่าพระอัญญาของพระองค์มาตั้ง
 เป็นเจ้าพ่อเขาตกรวมกนกับเจ้าแม่ นเป็นเรือนยายชนิดของชาวบ้าน
 เพื่อเพิ่มพูนความนบถอแแต่ความเกรงกตจแก่ผู้ ทพามา จะโตมการจะ
 กรายไหว

ข้าพเจ้าไปถึงพระบาทและชนไปนมัสการแล้ว ก็เดินชมตามบริเวณ
 ดานพระบาทซึ่งเขาปลูกเป็น โรงไม้ไผ่เครื่องผูกขนชวคราว พนฟากมุง
 แฝกมุงคากอยู่เรียงรายเป็นคตาดชายของกนแแต่ของอื่น ๆ เห็นเป็นแถวกันไป
 แแต่จรมขของอะไรบ้างจำไม่ได้หมด รู้แต่ว่าคตอหนึ่งเป็นร้านขายผาตาง ๆ
 ของพนเมือง ถัดไปเป็นร้านขายคตมแแต่จรมขมรูปแปดก ๆ หดายอย่างตาง
 ชนิดคตจจนเครื่องใช้ไม้ส้อยซึ่งเป็นของชาวชนบท แแต่ชาวตางเมืองนามา
 ขาย ข้าพเจ้าเป็นพระยานอยชมคตาดคตอทพวรัตนพามาพตนกวากอน
 อื่น ๆ เพราะเห็นของแปดกตางจากที่เคยเห็นเป็นปรกตในกรุง ทงคตนชาย
 กพตจามถ้าเนียงผตกจากที่เคยพง เห็นผู้หญิงถ้ามเจาของร้านตางคตมรู้ สัก
 ว่าถ้าไม่ใช้พวกนางเมยกตอจเป็นพวกนางใหม่เน้ ร้านอกคตอหนึ่งเป็น
 ชนิดแบกขคตน เขาขายของบ่า มร่ากไม้ทอนไม้วางเรียงไว้เป็นคอง ๆ
 รู้ ได้จาสั่งเหตงานคตงเป็นเครื่องยา เพราะเคยได้ยินได้พงมาจกนไปพระบาท
 เขามกชอเหมอดคตน พระยามอเหตก ตกจัน เกาวตยเป็เรียงอะไรอื่น ๆ

ด่วนเป็นเครื่องยารักษา โรคทางพันธุกรรม เห็นที่จะขอไปจากบ้านแบกบดคนตนเอง
 เอง นกถึงดกหวดตามขนมมาได้อีกหลายตามรานเหล่านานจนจรมชาย
 บางหรือไม่ว่า ก็ไม่พบสัตว์ชนิดใด เดินต่อไปอีกสักครู่ก็เปิดอตาออกมา
 ว่า "นั่นแน่ อยู่นเอง" ตกใจกรรมชระนคณขนาดเด็กมาก จึงมองไม่
 ใครพบ ทำไมไม่มีชายอยู่ด้วยคน เหมือนดังที่ในราชภัฏพระบาทว่า
 "มันส์บหวัดบเบยออกเรยราช" ราคาถูกด้วย หวดระเบยเทพ
 ถาคิดเทียบราคา ๑๐ เบยกับเท่ากับ ๑/๗ ของสังคางคิ คราวนี้ไม่พบแต่ถูก
 หวดตามเทพนั้น ยังพบกระเซ้าต่า พันธุ์ คางคิครุฑ ขหวพระราม
 และดุกกตงกตางคอง ของเหล่านใครไปพระบาทมักขอหามาฝากเด็กผู้หญิง
 เต็มชายของ ตัวเด็กผู้ชายไม่สู้ชอบใจเพราะเอามาชนกันไม่ได้

หยุดพกกนชาวคตางจนทรานเซามชายเป็นกบขาวอย่างไทย ๆ มน
 พริกปลาดกรอบคูกนางนูนคอง และปลาแห้งแดงไม่เป็นคั้น เป็นของเขา
 เตรียมไว้ขายถวายพระ ทาชนิดเจ้า "ก็ชอบ" ไม่น้อยอย่างอนก
 มจ่าพวกกถวยเคยจผลแดงหมผล เป็นอาหารจำพวกเคยจกบตเขาชายตาม
 บริเวณโรงบ่อนค่าง ๆ แต่ก่อนที่ในกรุง กินแต่ของออกเที่ยวใหม่ด้วยกำลัง
 คณิตาคณใจ เจ้ากูเขาถูกเคย ๆ อยู่คตกับพระบาทนนแหดะ มนหมาย
 ใจมาคองแต่แรกเห็นจ่าจตองตองชนิดท เกิดมากคร้งนแหดะทจระไตชน
 เขาย้ายบ้นจนไปควยคณใจ ช่งเมอนกเทียบกับในบคณ ถ้าไม่จำเป็น
 เห็นจะไม่ชอบบ้นจนไปเป็นแน่ เวลาบ้นเป็นเวลาบ้ายแต่ตร้อนเปรยง

ลึกรอนผาว ๆ อวบ ๆ ลงจากเขาแดงเต็มเคองอยู่ในตลาด เพราะมากับ
 เพื่อนรุ่นเคยจรมด้วยกนส์องคนเท่านั้นแต่เราทั้งสองกยงไม่เคยมา นึก
 สุกได้โอกาสเหมาะก็ชวนกันมาขายอย่างนมหะ มากแต่คว เดื่อผาดำหรับ
 ตำรองไฉมตคก ไม้ม จะนอนพักค้างแรมกตางคนกนท ไทหนัก ไม ไคคตกน
 ใจ แต่เดถานนกกยงไมกค เพราะกาดงคนเคนคอะไร ๆ ให้สละใจเดี่ย
 กอนแดงจจะคคเรองนอน นเบนเรองของกนทนมกาดงรนกระทง ถึงคราก
 จะมากมาทเตยว ไมมรรอโหษกชา เรองทจะนกวาพกทไทนนอนทไทน
 หรือดำบากอย่างไรเป็นไมเจ้าใจคย ขอแต่ให้ไคไปสำเรัจประโยชนก
 แดงกน อางหน่าจจะเป็นอย่างไรกไมนุกเพราะคคแต่ไคทางเตยว ถ้า
 เป็นผู้ใหญ่กว่าจะไคได้ ค้องเตรยมกนเป็นกการใหญ่ จนกระทงครก
 ค่ำหมากกค้องเตรยมเอาไปคยเตรยมหนัก ๆ เขากเดยไมไคไป เพราะ
 คคแต่เดี่ยทางเตยว

ขอน่าสังเกคในการไปพระบาทควาจนน กทเห็นประชานชาวจน
 ไปนมัสการกนมาก ถึงกบสร้างโรงกนแฉะทพกสำหรัพวกสัปพรช
 ของเขา คถานทไคซงเป็นทนบถอ กามชาวจนจรมนบถอคยคถาน
 ทนนคคองมทสำหรัสนคองแฉะมไปเซยมชเดี่ยทาย คคอดจนมเฉ
 กระคานแฉะจุดปรทคคดงปงบง เพราะเหตุไรชาวจนจรมนบถอพระบาท
 กเพราะเขาเต่าแฉะถอจาดถานทนนเบนทลคกของพระชาปอกง ถาแปลกน
 ตามคคองควาพระมูทรงแฉะทงสำมคองคนคทวช พระชาปอกงนถอไปถง

เมืองจันทรา เคมอยุทเมืองจัน ภายหลังจะด้วยเหตุผลอย่างไรไม่ทราบ
 ทานเสด็จไปเสด็จจากเมืองจัน แดงแดนดำเภาเข้ามาเมืองไทย แดงมา
 สักคองทพระบาทนไมกตบไปพวกจันจงพากันมาไหว เมอยุทเมืองจัน
 ตามกาดงกตบญยาตรา ซามพาสามทะเลมาไหว เมอกตบไปยงเภา
 นาทบอพรานดางเนอบรรจจวดคตคตวไปดวย ว่าเป็นนาศักคตคตทชแกตาร
 พตรโรค คตคจันซารระดางบาปแะคความอปรยจญโร เป็นทานอง
 เตยจกบชาวจันคทอยู่ห่างไกลแม่น้ำคงคา มาเอาน้ำในแม่น้ำนั้นไป ฉะนิน
 ดวยเหคนในบรเจณพระบาท ไม่ว่าสถานใดซึ่งชอบมาพากด พวกจัน
 ก็ไปตั้งเป็นสถานทบูชาชนไว้ สำหรับสับบรชชาวจันไปกราบไหว้สับบรช
 ไทยก็ไปกราบไหว้ดวย เพราะเป็นความเชอลอชระนคทมาคระเภาเตยจกน
 จงเขากนโคตสนทตนม เกิดเป็นผลประ โยชนรายใดแะคความครกครนแก
 พระบาทชนอกมากมาย รดมบุญรดมคความเชอลอเขากนโคตงจันแะ
 ไทยเป็นอย่างพนองกนถกแะง
 ฉะนินนคชนมาโคตจามาพระบาทคองเทยวถา เพราะเขาจันนคก
 ซามพราคพระบาทพรรณนาคความงมของถาแะเรองไปเทยวถา นคเทม
 ทเตยวถาคงงามหยดยอยเหมอนนคถคร ในถาของชาจระจนชงทพระบาทก
 ม เพราะ “คตจแะแะจางตงคางคอง เป็นเมมมวังมรคคทบทมแะง”
 อย่างนคโคไปเทมคจจรงจะเป็นชวญคทาหอนอยไม นคชอถาพพานจกร

ถ้าคนไหนได้ ^{๕๐ ๕๒} นี้จะไปทางไหนหนอ ^{๕๑ ๕๓} ตามคนที่เขาเดินผ่านมาก
^{๕๔} แลวกน ^{๕๕} ตามแถวเขาบอกว่ายู่ไหนไกลมาก ^{๕๖ ๕๗} คงไปแต่เขาจงจะได้
^{๕๘} คกตงเป็นอนไม้โตเห็นตา ^{๕๙} ไม้โต ^{๖๐} “เที่ยงชมห้องปดองหินเป็นภห้อย ^{๖๑} ม
^{๖๒} นายอวยหยาดหยดตงเม็ดฝน” ^{๖๓} มาพระบาททงทไม้โตเที่ยงถารูตักนำอายุ
^{๖๔} มาก ^{๖๕} ไม้กดาบอกให้ใครรู้ ^{๖๖} เพงมาชยายให้ฟังคราวนเอง ^{๖๗} ความ
^{๖๘} จรงเงาตาประทนต์ระบ่อพรานตางเนอ ^{๖๙} ซึ่งในนราศพระบาททกตางตงก
^{๗๐} อยู่ไกล ๆ หากไม้โตออกชอกถามเขา ^{๗๑} เขากใจดำไม่บอกให้รู้ ^{๗๒} ตกเวลา
^{๗๓} เย็นแฉะไปกนชาวทรานหมง ^{๗๔} นกตงเรองนอนชนมาได้ ^{๗๕} จงปรารภเรอง
^{๗๖} ทาทพักเป็นโรงแรมอยู่ไนตว ^{๗๗} เขาพาเข้าไปตทางหลังร้าน ^{๗๘} ไม้ไหว มัน
^{๗๙} ยังกวโรงแรมตางแห่งตามหวเมืองเสยอก ^{๘๐} หองนา ^{๘๑} หองตงมอยทไทน
^{๘๒} กไมรูแตงกไม้โตนกกตงควยพน ^{๘๓} โรงแรมเป็นฟากหลังคาเตย ๆ ^{๘๔} ยนเกอบไม้
^{๘๕} พนทว ^{๘๖} ย้าเขาไปตงกรอบ ๆ ^{๘๗} แกรบ ๆ ^{๘๘} ไม้สบายเตย ^{๘๙} เจ้าของทจจะรูจา
^{๙๐} เวารงเกยจบอกความทพกพิเศษเป็นเรอนไม้ตองชน ^{๙๑} ขยทวงทายพกต สบาย
^{๙๒} ต ^{๙๓} เขาเป็นก ^{๙๔} ตงไปตักใจ ^{๙๕} ทพอใจเพียงแต่มนตคกว่าเจ้าไฮเตตปุก
^{๙๖} ตคกวากนเพียงเทาพ

^{๙๗} คนพนเป็นวนเพญเคอมน ^{๙๘} ๓ บริเวณตางพระบาทมคนเดินชวก ^{๙๙} ใจงเที่ยง
^{๑๐๐} เทรกนพตกพตาง ^{๑๐๑} ทไทนมเทศันมหมอลา ^{๑๐๒} ทนทกมคนมกนเป็นกตม ๆ
^{๑๐๓} เสยงระมงเสยงบีพาทยประ ^{๑๐๔} ไคมกนเซงแซ ^{๑๐๕} รูตักกวครกครนตงนกดตาทาน
^{๑๐๖} อานนราศพระบาทคตอนน ^{๑๐๗} ทานจระนทเห็นภาพพระบาทตมยมน ^{๑๐๘} ใด ^{๑๐๙} เห็น

เป็นอย่างอุดมคติของกตเพียง

ขอให้ข้าพเจ้านำขอความในนราศตอน

นมากตาวใจด้วย ดงน

“ประจบจนตรัยนเย็บพยับ

ไม่ได้ศัพทเชิงแซ่ดวยแควดั่งช

บระนาดฆ้องกตของประ โคมดง

ระฆังหงหงหงางเดี่ยวครางกริม

“มโหรีบีโนนจับใจแจ้ว

ฉเวกแว่วกตของ โยนคร โพนกระหิม

ทุกททยต์ปปรชกพุดพม

รุกชาครมครอบแสงพระจันทร์

“เส่นาระเดี่ยวเทศนาปุจฉาถาม

โน้ตนามเดี่ยวสนนเนนสังขร

เป็นฉนวนบรรณรต์รวจร

พระจันทร์ทรงกตจรจนา

“ไฟตะเกียงเรียงรอบพระมณฑป
 กระจ่างจับจันทร์แจ่มแฉล้มมา
 ดอกไม้พุ่มจตุรงามอร่ามตา
 จับศัลยาแด่เตอมเป็นหลายตาย

“พระจันทร์ส่องทองยอคมณฑปปลุก
 ไนหน้ามุกเงางามอร่ามฉาย
 นกบินกรวดพรอดปราดประกายพราย
 พดกระเจายช่อชวงตงดวงเดือน

“ดอกไม้รองบ้องบับัดหน้า
 ไนแห่หงส์ดำใครไม่มีเสมือเหมือน
 แด่คนเดินพดวนออกพันเพื่อน
 จมจันทร์เคดอนรดคดอชดบเมฆา

“ตั้งดั่งเคียงคนดั่งระฆังเงย
 เยนยระยับยามนอนรมเนนมา
 เมื่อยามแค้นแค้นทเรศเวทนา
 ค้างไต้ยาอยู่กตางมเคางพราว”

ข้าพเจ้ากับเพื่อนเที่ยวจวนดึกเตยต้องยาม ก็พากันไปนอนยงทอง

เขาจัดเตรียมไว้ให้ทวงทายพกด เห็นมดเคี้ยวเดินเดี่ยวหมอนดองใบ และ

โคมเขวนจุดไฟบริบทหรือจากเพดาน อย่างอื่นไม่มี อ้อ มีหน้าพาน

รองใต้หน้าโต๊ะ โถ บัน ปาก ต่างหน้า ถึง เวลาเขานอนมีตประคุดหน้าคาง

ไม่เขาดันท์ เพราะมดกษณะเขาเขาคชราภาพ แดกคองนอนกนอย่าง

หนามประด้ายาก มังกโมม ถ้าเป็นเดี่ยวจนเห็นจะเดือตรอนกตวงมตา—

เรีย ซึ่งเขาวารายไม่แพกขทอน ๆ แดกไม่มยงเพราะดมแรงแเดะไม้ไซ้

หน้าฝน ตรายขงเห็นจะจาคัดหมด คนนอนไม่หลับ หน้าจเย็น

เหตอทน หน้าจในเคื่อน ๓ อย่างนี้ ชาวบ้านเรียกว้าหน้าจดอกไม้

เพราะเป็นเงาที่ดอกไคร้รัก ดอกสำรภี ดอกพะยอม แดะดอกอะไ

ค้ออะไ้อีกหลายชนิดก้าดงบ้านสระพรังหอมสนใจ ไดยินเลี้ยงหิงๆมาจาก

บริเวณงานพระบาทสังครุใหญ่ แดวกเงยบเซียบเป็นนอนย้าจริง ๆ จวน

รุ่งราง ๆ นาค้างคก ไดยินเลี้ยงพมพมดงมาแว้ว ๆ พอสว่างน้อยชะงัก

หน้าออกไปต เห็นพระชดงคตงกตดเต็มไปหมด คงมหลวยด้บองค์

เห็นกตดบักตตาง สายหนอยมส์ปประสังก้าพากนมาทาบญคกบาคร เป็น

แถงนำตนักข้าพเจ้ากับเพื่อนกนข้างเขาตอ ก็อาดาพระบาทชนรดไฟกตบ

กรงเทพ ฯ ครงนหน้าพเจายิงไม้มเมยแมแต่ศรกกไม้ม เพราะนระน

จิงไม้ไคเรวรดรบมาห่าสมร เหมือนตงในนร่าศกตตาง เป็นแต่กตบ

มาคามาชรรมตาเท่านน อ้อ ระดกขนมมาไควาเมือฮาไป รวมเคินทาง

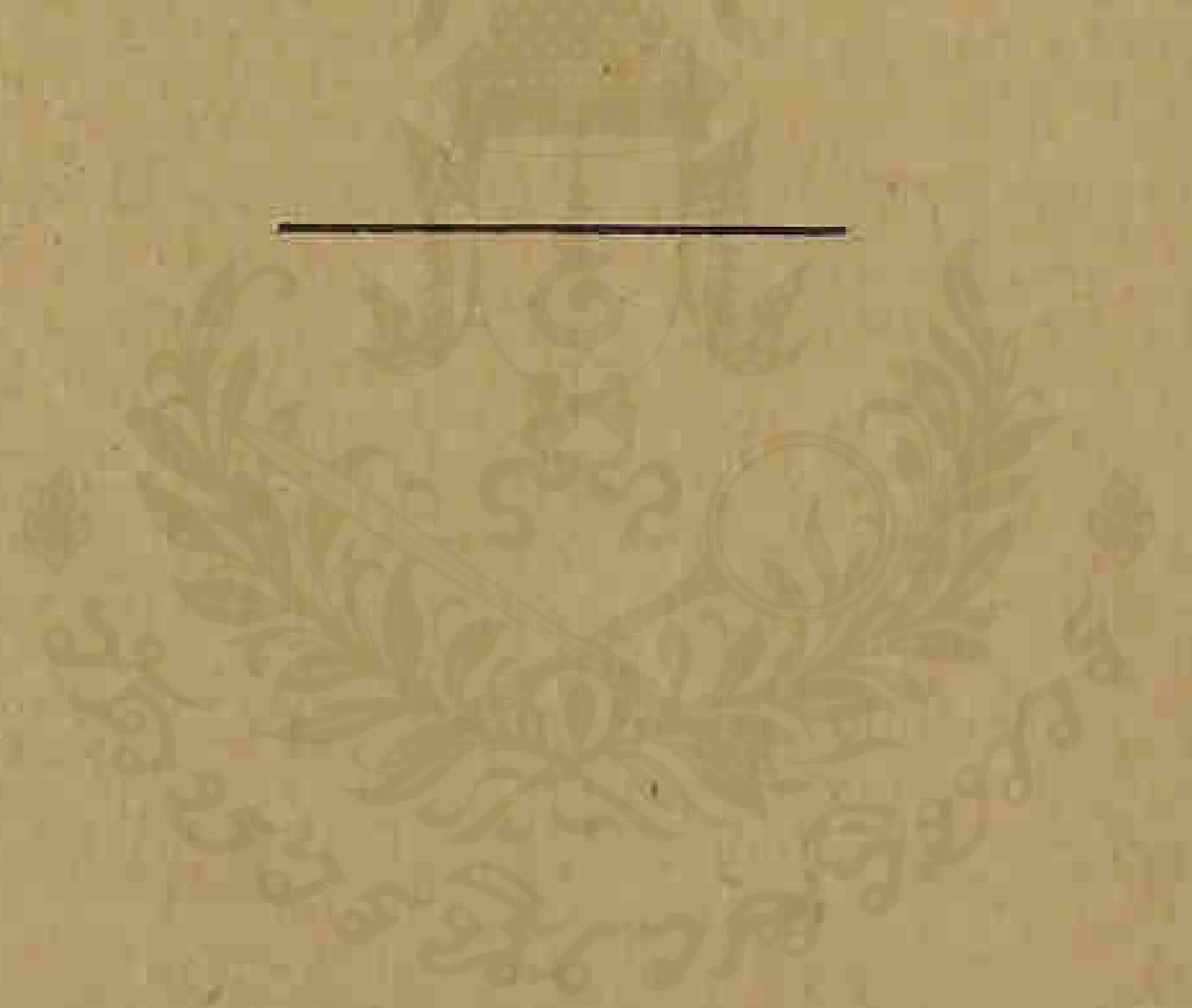
รถไฟคนเดียวก้นกับผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งมากับผู้ใหญ่ ข้าพเจ้าตอบซ้ำเลื่อง
 ดุเขาบ่อย ๆ เพราะต้องใจ แต่ในรูปผู้หญิงคนนั้นจึงคิดว่าข้าพเจ้ามา
 กระทั่งถึงบดินนาพศ่อง ตามเขายิงฆราวศอยถงบ้านนกเห็นจะเป็นยายแก่พัน
 หักหนึ่งเหยงไม่มใครเหตยงแดดเหมอนแตกอนเป็นแน่ เหตดงนพระทาน
 จึงพร่าส่อนว่าอย่าไปยคมนง่ามนแนมนเทยงไม่ว่า อะไรหมค ทัเป็นของ โถก
 แดกจาจะมารูดี กตว ไดอยางนคตามชวมคากเมอแกเมอความสัดชน รนรมย
 ในชีวิตเขาบางจางดงไปแด้ว

๓๕ บัดฉงแด้ว ไปพระบาทควงท ๒ คราวนไปรถยนค ถึงพระ
 บาทไต้รวคเดยวเรจท้นใจ คอจกนนค ไปอกทถายควง แดคความสัดนค
 คนคาคนใจ ในควงทลตง ๆ ผดกจวเมอไปควงแรก แมจจะเรนาระยะเวตา
 ดองมาแถวนาน พอรถยนคเดยวทวถนนทจจะเขาไปยงตามพระบาท ก
 เหนมนทปแถอร่ามมาแต่โกด ผดกจวเมอไปควงแรก ชงนงรถไฟ
 โกดเขามากเห็นแต่เพยงยอคมณทปเป็นแถงเปดวแถม ๆ ออกมาตาม
 ชองหมุไม้ เห็นบ้างไม่เห็นบ้าง คดคถายให้เห็นไต้มากชนทกทเป็น
 ถาคบ จึงททำให้เกดคความกระหายเรจใจอยากไต้เห็นควจรง เกดคความ
 พศ่องเรจเรจแถคคคคคใจ ยงกจวทไต้เห็นมาแต่โกดไต้ทนททงหมคเมอ
 ไปควงทลตง ถึงบริเวจนพระบาทแถง สังกเคยเห็นคนใจเมอควงแรก
 หายหน้าไปหมค แทนทจจะไต้เห็นร่านรวงมงควอยแฝก ตามสคภาพทเหมาะ
 กบชวมชาคชองบ่าเขา กถายเป็นเห็นหองแถงไม่มงสคกะดี รู้สคจว่าเท่า

กับไปเที่ยวหัวเมืองไกล ไม่ใช่มาเที่ยวป่า ฐานะของอย่างยาก
 หายหน้าไปมาก กลายเป็นร้านขายของต่างประเทศ ตั้งทยวจ้อหา
 ได้ในกรุงมณฑลไป ถัดไปโน้นมีตึกแบบสมัยใหม่ว่าเป็นโรงตั้งกระแฉไฟ
 ฟ้า ถ้าจะเปรียบกับเหมือนคนแดงตัวดำกลคนเดียวซึ่งมาอยู่ในหมู่พวก
 ชาวบ้าน ถนนหนทางที่คับ ๆ ก็กลายเป็นถนนรถยนต์เดินได้ถึงบริเวณ
 ดานพระบาทที่เดียว เจริญรวดเร็วผิดกว่าแต่ก่อนมาก แต่จะทำลาย
 ความรู้สึกนึกเห็นเรื่องสภาพของป่าเขาเสียเกือบสิ้น

ชาวเจ้านกถึงชาวเกษมชาวทองแดง ที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศ์ทรงจรณา
 ใจอย่างนารมรมย์ ผิดกับชาวทองแดงที่ชาวเจ้าไปเห็นมา นกถึงสภาพ
 ของพระบาทในหนังสือฉบับใดจากคำฉันท รู้สึกเห็นความสนุกของคน
 แต่ก่อนได้เป็นอย่างดี เป็นเช่นตนเอง คนแต่ก่อนเมื่อว่างงานว่างการ
 ว่าง ตามโอกาสก็เป็นพยายามไปไหว้พระบาทให้เงินได้ เพราะ
 กว่าจะได้ไปก็ต้องเตรียมถารกนหลายวัน เหตุด้วยไปยากลำบาก
 แตรกนเงา จึงเป็นเครื่องกระตุ้นใจให้แยกบ้านเมื่อไปถึง นอก
 จากได้บุญแรง แตร ยังได้เที่ยวได้ดูสิ่งทีในกรุงในเมืองไม่
 ม ตามเหมือนคนแดงในกรุงมณฑล กลังไม่อดล่าหมาให้ลำบาก
 เว้นแต่จะไปเพื่อสนุกนอกอย่างหนึ่งก็จริงใจ ตั้งทงหลายมา แตรก

ต้องผู้ นพฺนไป จะยอนกตบไปให้เหมือนกบเกาะยอนไม่ได้ มกแตกา
 รุดหนากนเวอย เมอตวงแควกเบนเคา จะเกามากเกานอยกแควแต
 เวตา ฏารุจกรกษาแตะแกใจให้ประธานเขาบกเวตาเหมือนกระแต้นาท
 โหดเวอยไป ก็เป็นการลับตอกไม่ขาดสายแตะไม่ตาย มแต่คความ
 เจริญกตคตายแตะทรงความมบคตคกตกษณะเป็นเอกเทศของตนเองไว้ให้
 ยนยาวฉะนแต

เรื่องเล่นลำดนำวันสังกรานต์

ข้าพเจ้านกถอยหงง ขนไปในวันสังกรานต์ ส้มยเมื่อดวงมาแดงได้ ๕๐
ปีกว่าจากมาได้เป็นคเป็นครว่า ครังกระโน้น เมื่อเขาฤดูร้อนวันสังกรานต์
ชาวบ้านทใจบุญจิตหม้อกระหนหรือ โองมังกว บรรจนาเยนทรอชอย่างตกนา
ยาอทย ตงใจบนรานนาทหนาบานเพื่อพระหายน่าจะไดตกแดะคิมกน ททา
อย่างนกเหมารแก่สภาพของทองถนส้มยหน เพราะครัง โน้นเมออย่างไม
นาปรปะา รานชายเครื่องคมแดะรานกาแพ ชงมอยุดกคคททททท
ระแห่งทกถนหมชาพเจานกไมออกจาม ถ้าจะมบางกคแต่ในทชมนหมชนแกว
โรงบ่อนเบย แดะคงมไมมากราน ถามชายอยู่มากรานกชายไมได้ ไมมี
ใครชอ ดวยไมเคยกัน ทงเงนทองทจะชอกไมมมากหรือทางายเหมอน
ทกถน ส้มย โน้นถ้าไปไหนมาไหนในระยะทางไกล เวตาดางวันแดด
ร้อนจค ก็ไดอาศัยนำเขาใส่หม้อตงใจ ให้เป็นทานเป็นเครื่องคมกนแก่ความ
ระหาย กนคเยนคเหมอนกน เพราะความรอนเป็นเครื่องชวยไหนาทไม
เยนคมากนอย ไหรู้ สักความคความเยนยงชน ถ้าเป็นส้มย นกคองชานาแขง

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

แต่สมัยนั้นนางแม่มดเวทเวทแยงไม่แพ้หลาย ได้ทราบจาเมียงไม่โรง
 ทานาแซง ผรงทเคยกพนาแซงตองตั้งนาแซงบรรทมมากบเรือกาปไฟจาก
 เมืองใหม่หรือตั้งคไปร์ เมื่อมาทแรกๆราชูรยงไม่เคยเห็นแต่กรมมากคนท
 ไม่เชื่อว่าจับนาให้เบ้นควได้ ถึงกับตองเอานาแซง ไล่ถาดไปตั้งให้
 ราชูรคูกใหม่จเซียมหรือหอพพชกนทในพระบรมมหาราชวัง ดางคนไม่
 แน่ใจตองขอเอามอตะดู แต่ขอหาแซงกอนเตกๆทเจาหน้าทเจกหน้าเอาไป
 อวดคบบทางบ้าน แต่เอาไปไม่ถึงไหนเจากอนนาแซงกิดระดาหยหายไปหมด
 คอมาเมอมโรงนาแซงแตว ตั้งอยุทในตรอกข้างททาการ ไทรศัพทกตาง
 เดยวนนาแซงซ่งแตเดมราคาแพง มผูกนมนโตกแต่ผู้คคนมงม คอมากม
 ราคาพอกคนด้ามญจะชอกนได้ จึงเกิดมราญจนชายนำหวนถอยกอนนา
 แซง ชายแกวตระอูหรือเทากบส์ตางคคองเดยจน กนเขาไปเมอถูกกอน
 นาแซงกรู สักเยน ถ้าไม่ถูกนาแซงกไม่เยนกายหงงไซวชเอานาราคตงไป
 บนกอนนาแซงกรอกเทไปมาหลาย ๆครั้ง แตงเคมตงในถวยนาหวน กน
 คความเยนคกตางจเคม แตงชกรอกนาเทไปเทมาบนกอนนาแซงอยางน มนธา
 เสียเวตา จึงเกิดคนเจ้าบุญญาไซกบได้นาแซงให้เป็นฝอย ตั้งทเห็นกนอยู่
 เวदान

ในวันตั้งกรานตตางบ้านทมอญจะกน ตั้งโองตูกแมงตกนากะทไวให้
 กนเปตาเป็นพิเศษ ดางแห่งกมตอดชองนากะทควย สมยนั้นตงไวไทกน
 เปตา พรบเดยวคกนเกดยง แต่สมัยโน้นควไวก็ไม่มีใครมีใครแต เพราะ

เป็นของถูก ๆ เคยกินกันบ่อย ๆ คนจึงไม่สู้ชอบกินจะมกนักนักแต่พวกเด็ก
 เสีย โดยมากคงทงใจคงครึ่งค่อนวันจึงจะหมด ดูเหมือนแมตงจนยอมกไม่ม
 อดมกเพียงควหนึ่งสองตัวไม่มมากถึงยอมหึ่งเหมือนเดยวน และไม่มีใคร
 เอาใจใ้รู้ สักกตวจามนรายกาจอย่างไร สัจจนากนนาไซของชาวบ้าน ก
 ตักจากบ่อจากคตองเอามาใ้คุ่มใ้โองแระแวงสำรสมแวกใ้ไซใ้ได้ ไม่
 เห็นใครจกกตวเชอโรค เพราะความไม่รู้ทำให้สบายใจแระไม่กตจ ท
 สบายใจไม่กตจเพราะไม่ใคร่ปรากฐม โรครายถึงระบาด คนม่นอยความ
 สักปรกมพอยตามสัจจน แะอาจกินเชอโรคเข้าไปกตระนอยไม่ถึงคาย ก
 เกิดความคานทานจนใ้คตจ ค่อนาน ๆ จึงจะเกิดเป็นโรคระบาดจนสักครึ่ง
 หึ่งแระก็ไมเข้าใจจามนมาจากกนนาซึ่งมีเชอโรค เมื่อไม่รู้แระหาเหตุไม่ใ้
 ว่าเกิดโรคระบาดจนเพราะเหตุไร ก็เป็นธรรมเนียมของคนเราคองหาเอาจาก
 สัจจนตาเอียงเชออยแระ คอชตใ้แกแหาความนเป็นตจกาจ จะเอาคน
 ไปไซใ้ในเมืองฝ ทหน้าบ้านชาวพเจ้าเป็นคตอง มกนมาจอตเวืออย แะ
 คนในเรือคนหนึ่งเป็นโรคตงรากคาย ชาวพเจ้าเป็นคตองพจนกตงอาบ
 นาคาจายแระในคตองนนอยอย่างสบายใจ ไมใ้คตงคตงกตจสัจจนคตจ แะ
 ไม่มีใครห้ามปราม เพราะไม่รู้ จึงไม่กตจแระไม่มีใครห้าม กตจไป
 ระวังแระกตจพห้ามากกว่า ถึงกตจไม่กตจออกนอกเชลบ้าน ทแะ
 ถูกเขาหลอกไม่ใ้ไปเที่ยวชกชน ใ้แระคตจ เมื่อพกตจความคตงในบคตจ
 รู้ สักแระยังชอบกตจแระตจใจว่าทำไมจึงรอตมาได้ คตจใ้คตจเอบอยอย่างอน

ไม่ได้แสดง ว่าเคราะห์ของตมคมอยู่ ผศคมนเป็นผลเทวดา ไม่ใช่ฟ้าหรือผ
รายทกตางมาขวางคน เพราะพหามนไมคมครของใคร แต่ถามโอกาสก็ไม
ไวหน้าให้แก่ใคร นอกจากมันจะกตวแทนน

เวลาบายแดดตกจนสังกรานศ เห็นเขาเดินสำตนาารตกัน หรือไมก
เดินปลามอมหนากนอย่างสันกต่นาน เป็นการเดินต่นกระหวางพอกหนุ่ม ๆ
ต่าว ๆ ตตอดจนคนแก่เมร้างและต่าวทนทก ตางคน ทยงต่นกอยกเขาารวม
เดินต่นกควย เขาเดินต่นกในหมผ ทรจกกนไมเกยวไปตงผู้อนทไมรุจก
และเดินตวยความยนิตตมกใจ การเดินสำตนาและเดินมอมหนากน เขา
มกเรมเดินเมือตรงนาพระแดง ตงโตเตาพรตนาใจในอนวาทควยตรงนา
รตนาจนตรงกรานคินนแล้ว การเดินต่นกของหนุ่มต่าวพกชางบ้านตตอด
จนชางชนบทในตมยีกอน เป็นเรองเดินต่นกนานทบทน ไมมต่นกกนพรา
เพรื่องรูตคจาออกกรตและต่นกจรง เป็นความต่นกอยางงาย ๆ เพราะ
ฉะนนจะเอาความต่นกของตมย นทเจรญแล้ว เขาไปเป็นมาครฐานปรับ
เทียบกนไมได้ เกิดมากตของมต่นกบางเป็นควงครว และความต่นกจะเกิด
มชนโตอยางแท้จริง กตองมาจากทางานเป็นบัจจย เพราะทางานคราเครง
มานานกตของมเจตาพกผอนเดินต่นกบาง ทาต่งงานอยางเดียว หรือเดิน
ต่นกอยางเดียวไมได้ จะเตอดรอนหากความตชไมพบ เพราะฉะนนจะตตก
เตยง หรือกตวความตชเตยงทเดียวหากจวไม ถ้าห้ามไมให้ต็กและหนุ่ม
ต่าวมเจตาเดินต่นกบางเป็นควงครว กทมตความเจรญงอกงามในชวต

ของพวกเหตานั้น และความตื้นกักต้องเป็นไปตามสมัย ตามวัย และตาม
สภาพของท้องถิ่นแต่ละสังคม ให้เด่นตื้นกักด้วยกันหรือไม่ตื้นกักด้วยกัน ให้
เหมือนกันหมดคนไม่ตื้นกักเท่านั้น จะให้เด็กตื้นกักเหมือนผู้ใหญ่ ให้ชาว
ชนบทตื้นกักเหมือนชาวกรุงสาวเมือง มันจะตื้นกักได้อย่างไร เพราะระดับ
วัฒนธรรมไม่เท่ากันแต่ทำให้เท่ากันไม่ได้

นึกสงสัยเพราะจำไม่ได้แน่ ว่า ผู้หญิงชาวบ้านแต่ก่อนตาเป็นสาวเต็ม
ศอกหมัด จะสวมเสื้อแค่เป็นสาวรุ่น เป็นเสื้อยาวปกคอปกอกคอพอง
มาตย และคอถึง เมื่อเดินปลามอมหน้ากัน ผ้าไหมจะไม่หลุดบ้างหรือ
พอดยายแก่คนหนึ่งซึ่งข้าพเจ้ารู้จัก เพราะเคยอยู่บ้านข้าพเจ้ามาแต่สาว
มาหาข้าพเจ้าจึงสอบถามแกลงเรื่องน ด้วยข้าพเจ้าใจโตว่าแก่คนหนึ่งเคย
เป็นตจกรเมอกรยงสาวอยู่แก่ชอบเลี้ยงคงวางหน้าเฉยว่า “มันหลุดก
ข้างมน กัดอะไร” ข้าพเจ้าแย้งว่า “ไม่ใช่เช่นนั้น คอการรวาถ้าเบม
สาวทงแท้ ซ่างของมนไต่หรือ” แกหัวเราะเป็นอย่างไต่ตื้นกักจวง
“อ้อ (ตักเลี้ยงแต่เบาหน้อย) ตักจวงอย่างนนักสรวมเสื้อเลี้ยงช แต่
สรวมเสื้อนะไม่รัดกุม ตักจาดอกโหน้ไม่โตมันจะหลุดไม่ไต่ง่าย หรือถ้า
ไม่แนใจคาดตะแบงมานเป็นประกนทบเสยอกท กไมคองกตจ” ทไมคอง
กตจค่อไมกตจคนมือไวไมมจวัฒนธรรม แดงแกมจ่า “กิงผานุงกเหมือน
กนุงเห็นบชายพกไซวค่อโก่เสยกไม่หลุด” นุงผาไซวค่อโก่ค่อตจกชชายพก

ข้างหนึ่งไข่ออกข้างหนึ่งไขวอบแล้วเห็นบ นึ่งอย่างนี้ไม้ของคาดเข็มขัดก็ได้
สมัยก่อนผู้หญิงชาวบ้านจะไปหาเข็มขัดทใหม่เอามาคาด

การเดินเล่นมอมหนานกนดอยคนหมอมกแบ่งเป็นชายหนุ่มพวกหนึ่ง
หญิงสาวพวกหนึ่ง ในจำพวกหนึ่งหนุ่มผู้หญิงทงดเขาอยู่ ในพวกแก่นแก้วอยู่
หลายคน พวกหนุ่มออกหนาเพื่อน พวกผู้ชายจะไรกลวรูปตามอมหนา
อย่างไรไม่กลวทงนหม ข้าพเจ้าจำได้ว่าผู้ที่เป็นหัวใจฝ่ายหญิงแกชอเขยว
แต่เราเด็ก ๆ เรียกแกวว่ายายเขยว ทง ๆ ทแกยงไม่แกเดยงนแกคกงตายไป
นานแล้ว ข้าพเจ้าจึงออกหาญพานชอแกได้เมื่อข้าพเจ้าเอยถงยายเขยว
ยายแกคนทข้าพเจ้ากตางมาข้างตนกหัวเราเซ เห็นจะนกกถงความทง แดง
ถามข้าพเจ้าว่า "นยงจาใดหรือ" เจดตปตามอมหนากน ถ้าชายหนุ่ม
คนใดเคราะห์ร้ายถูกพวกผู้หญิงรวมปลาดจับตัวไปได้ ถ้าเป็นชายหนุ่มทง
แกทงกไม้คองสังสัยว่า ยายเขยวจะไม่เป็นคนทวเรยวทวแรงในการจับเดย
อย่างปยุปยุยา จับใดเดยกมตตัวไว้ รุมกนหมอมหนาเดยสังใจ แดงจิงจะ
ปลัดอยตัวไปข้าพเจ้า ชกหญิงสาวชาวชนบท คนทงเมือดองมา ไม้กอนนเอง
ถงการเดินปลตามอมหนา ในถนชนบท กเดาให้พงเหมือนกบทข้าพเจ้า
พรรณนามาแต่กตางเพิ่มเติมว่าไม่ใช่แต่จับเอามาอมหนาเฉย ๆ ยงฉกเดือ
ทใส่ให้ชาดรุงรังไปหมดดอย ถามว่าทำอย่างนั้นเขาจะไม่โกรทหรือ คอบ
ว่าเขาไม่โกรทกน ถงชายบ้านอนพตเขามากไม้เว้น เพราะอยาก สังเออะ
เข้ามาเอง โกรทไม้ได้ ครากนถาฝ่ายชายจับฝ่ายหญิงได้ ผู้หญิงจะถูก

มอมหนาดะรถกมดตามตมอไวไม่โทหน จนกว่าจะยอมบ้อยควไปทตง
 ซาพเจ้าถามว่าเตนงนกกตงอย่างนทเตยวหรือ ไตรบคอบจ่าอย่างน เขาไม่
 ถอกน ไตรงนกกนเตมทกบตครกเทานน ซาพเจ้าทราบจ่าตางแห่งเตนงนกก
 ปลตากรนแรงยงกวานกม เรองกเพราะไมถอกน "ตงทงทลายไมมตมชอ
 นอกจากรนกกนไปเอง" เมื่อไมถอกนมกไมมเรองคนถมยเกาเทहन
 สมยใหม่เตนรา กบชกจ่าคไมคไให้เตยงใจ กเตนปลตามอมหนากนของ
 พวกรชาวนาชาวงชนบท นนกกไมเห็นจ่าจะมดปลตกนกับเตนราทครกใหม่
 นอกจากรนเป็นอยางงาย ๆ หรือปรธเตชนคตามสมยเตชนของตงคมเท
 นน ทเทมกมาตระเกาเตยวกน คอการเตนงนกกของตงคม อนเบนคความ
 จาเบนแกชจต ทคองการปลตอยคความวู้ตกลางปรการให้ออกมา มอระน
 งามคนอรจกตมหนากได้ ถ้าไมใหม่ทางระบายออกเตยบ่าง ให้อ
 เหมารพอคจวแก่ประเพณนยม การเตนงนกกนตงกรานคอยางน คิดจ่า
 เป็นจ่าพวกเตยวกับเตนงนกกทตอกกนของฝรั่งใหม่ April Fool's Day
 เตรงานไทตจ่าคมาเตงของชาวอนเตยคอนเทนอ เป็นเรองคตมาเตคก
 ค้าบรพ คอเทศกาดรนเรองยางหวทกนชจตแห่งฤคจูนตคของคนโบราณ
 ชงกตาวไวใหม่จากรนเรองศรชและตงกรานต (คอน ๘) ตงนหนิงเตว
 เตนปลตามอมหนากน พวกเด็ก ๆ ไมมีโอกาศจะเข้ามสมโรงกับเขา
 ได้ ชนเตนเขาพวกควยกเตยเปริยบเขาถกเขามอมชางเตยวเพราะเป็นเด็ก
 และไมสนุกควยกนทงตองฉายควยกนคชนคควยกน กิงจะคอบไปมอมหน้า

เขาก็ไม่สู้สำเร็จ อาจถูกเขากลกลองเอาเพราะเขาไม่สู้หนักด้วย จึงได้แต่
 คอยดักสำตนาพวกผู้หญิงที่เขาผ่านมา รุกหรือไม่รุกก็ไม่เข้าใจด้วยพบ
 เขาได้โอกาสเป็นสำตนครบนั้น เตือกสำตแต่ทสำว ๆ ถ้าเป็นชายแก่ก็ไม่สำต
 เพราะปากแก่ร้ายนักแต่ไปสำตแก่ทำไม ทั้งงมโอกาสสำตได้มาก คือ
 ปากขพรังหรือทางแยกซึ่งคนเขาหลบ จากตุงครในงานก่อพระเจดีย์ทรายที่
 วัดจระตของมานมา พวกเด็ก ๆ ไปออกนอยุททางแยกมากคนด้วยกน พอเห็น
 เตินมาเป็นแถว แต่โกดกับอกกนให้เตรียมตัว “มาแล้ว ระวังดักสำตให้
 ต นเป็นพวกพวกเด็กม่นบอกกน คนที่จะมานมากจะถูกลำตนา แต่
 จะหลบหลกไปเสียทางอื่นกใหม่ เพราะม่นคอยดกอยู่ปากพรังทาง จึง
 คอยขอบใหม่สำต ต่างกคนทีมานมากคนเดียวมท่าทางชอบมาพากด เจ้า
 พวกเด็กกครนครามไม่กล้าสำตกม รุกตตดาวว้าอกมการจะเหมอนกนถา
 เห็นวาทาไมต ถ้าเป็นเวดาดครเด็ก คนเขาหลบมามาก ๆ กเตือกสำตแต่
 ทสำว ๆ แต่งตัวล้งย ๆ คือแต่งเกอบเหมอนล้งมเสื่อรากรแบบ “เตกอดเต”
 ในปัจจุบันนี้ สำตกไม่สำตเปดายงมสำอย่างผดวฒนครามคือสำบ้ำให้ด้วย
 พอสำตโครมกสำ คอนนี้อาจไม่ไหเกิดได้งายสำตถึงเบียกก็ไม่ว่าเพราะจะ
 กดบบานอยุ่แถว แต่มสำดวยเหตุอด ถ้าเห็นม่นมากคนถึงไม่ยอกอด
 โมไหกจากของอด ไม่ยอกไปค้อตอต่อเถียงกับเจ้าพวกเด็กเกเรเหต่านม
 เพราะเมื่อเขาพวกกนเกเรก่นแกวไม่ไรเด่น ล้งนพวกทไมไกรถูกลำตมก
 เป็นคนแก่ ๆ เฒ่า ๆ ถ้าเป็นผู้ชาย พวกเด็ก ๆ กดูเหมอนกนจะสำตหรือ

ไมตรี ถ้าเห็นไม่ชอบมาพากลหรือมีคนนอนจะสำดใดดีกว่าไม่สำด แต่อย่า
 นกจากรอดพ้นสำดไปได้ ถึงไม่ถูกเด็กผู้ชายสำด ถ้าเป็นชายหนุ่มก็อาจถูก
 เด็กผู้หญิงหรือผู้หญิงสาวสำดให้ก็ได้ นกทงคิดว่าไม่มีใครสำดทใหม่ได้
 เดินไปพอเผดออกจอก ทนทนทนโดนตนเองอาจมีเด็กหญิงหรือแม่สาว ๆ ล้อขมขาน
 แปรปราดออกมาจากททาบง สำดเขาให้ใครมใหญ่ เบียดหมด สำดแดงวง
 ทนเขาไปแอบตู่และหัวเราะก๊ก ๆ อยู่ในบริเวณบ้าน ไม่ว่าจะอะไร เพราะว่า
 ก็ไม่ได้ ไต่กแต่พดอยหัวเราะสนักไปด้วยกับเขาเท่านั้น สักกตาไม่ถึงกับ
 เตอตรอนเสี่ยหายอะไรนถ เรื่องวงปราดออกมาสำดนาแดงวงทนไปอย่าง
 รวดเร็ว ไม่นทนใหญ่ถูกสำดรัดจ ทำให้เขาพเจ้านกไปถึงแมวดงหนึ่ง มนค
 มากนเห็นสนชเตนมา กองปราดออกไปคยให้ แดงวงทนชนเรอนไปทำ
 ให้สนชตวงน โกรชมาก เพราะไม่ทนระวงคจ แต่สนชมทนหัวเราะในเป็น
 และไมทนสนกด้วย ไต่กแต่รองเองไนทแรกเมอดกคยแดงมเสี่ยงแต่ตามมา
 แปลว่า โกรชเหตอเกนเรื่องสำดนาทมกนคจเรื่อง กทไปสำดผู้ ทเขาจะไปชระ
 ไม่ใช้กตบ้จากจกดีไนองงาน ดารุงกนกนไม่มด แต่กขอตวงนได้ ถึงกระ
 นนอาจคองเสี่ยงนเป็นค้ำไถเป็นค้ำของชวญุสำหรัขงนบ้ใหม่

ข้าพเจ้าจำได้ว่าสำดนาด้วยสน ถ้าเป็นชนชขนาดใหญก็สำดไม่กนค
 สำดถูกบ้างไม่ถูกบ้าง เพราะสำดไม่ได้ไกล ทงชนชหายากเพราะถูกพจก
 สาว ๆ แย่งเอาไปใช้เสี่ยหมดจะใช้สำดด้วยกระดาก ไม่ได้เพราะเขาตอ ถึงท
 เหมารคองกระบองเตก ๆ แต่สนมยนนคเป็นชองหาได้ไม่งายนถ เกิดคนเจ้า

บัญญา เขาไม่ใฝ่ขนาดเด็กหรือไม่รักมากกว่าเป็นกระบอกฉีด ไซ้ได้ดีกว่า
 สาดด้วยขมิ เพราะกระฉุดถูกที่หมายได้แม่นยำและฉีดได้ไกล ภายหลัง
 ธานเจ๊กบดกรททากระบอกฉีดเหตักจวดากี่ชายได้อูฐก็อัสคางค์ โม่ส้มย่นนุกเขา
 ไปชอมาไซฉีด ฉักวากะระบอกฉีดไม่ใฝ่มาก ฉางทไซ้คไม่ตฉดพดาด
 หรือจะจงใจฉดกก็ตามที ฉาเพราะฉดถูกที่ซึ่งเขาไม่ต้องการให้เปียก เขาทำ
 ฉาเซียง กตองเตรยมวงหนทหนท ฉาหนไมทนเป็นโดนถูกเชกถูกทูป ฉาผู้
 ทเขาไปชระมรมมาดวย ส้มย่นนเขาพยมกางรมส่ปรัง ก็เป็นตักฟาดดวย
 รม หนไมใครพม เพราะค้ำมรมนยาฉฟาดได้ไกลฉางทได้ค้ำมคิต ๆ มา
 ฉนถงบ้าน กมายนลอวาเอตตะ โรอยุหน้าบ้านฉาไมรูจกนุกไมกตฉาฉาม
 เขาไป ไดขนเสียงเอตฉา “เด็กอระเว บอกลแจ้งวาชยาสำดจะไปชระ
 ยงขนสำด ดูหรือเลื้อฉาเประอระไปหมด” ฉาเป็นอยางน ผู้ใหญ่ในบ้านก
 เคอครอน คองอชกมาขอโทษขอโพย เรื่องจิงเด็กกนไป ฉาพเจาฉา
 เรื่องคองนได้ถฉวนเพราะได้เห็นแกคฉานเอง สาดนากนดวยขนภายหลังไซ้
 กระบอกฉดมาแทน กนบได้ฉาเป็นคฉวมเจริญทางฉดฉาได้อย่างหนง แต่
 คฉวมสำคญกเป็นเจคฉนารมฉนของการสำदनากฉาไป อยางนเป็นคฉวม
 เจริญหรือเป็นคฉวมเลื้อมของประเพณแฉฉฉใจ ถ้าไปสำคฉกหญิงแม่
 แปรตเขาดวย เป็นไตฟงเสียงเอตของนไม่เป็นมงคฉกแกหัดวยกได้ เพราะ
 เป็นคฉนทพุดไม้กระตักปาก นีกจะพุดอชกมาอยางใดกพุดอชกมาอยางน
 นนเหตอฟงทเคยฉทฉนเซียง แต่ฉาไดขนไต ฟงเสียงฉนคฉนกรู ฉกฉเยฉนไป

ไม่เห็นเป็นหยาบกดองแปดความดจะเห็นหยาบรายแรงทีเดียว อ่าน
 เรื่องเด่นตำนานในวงสังกรานตเมืองพม่า ตามที่ฝรั่งเอาไว้ในหนังสือว่า
 พรกเด็ก ๆ พม่าไซ้กระบอกถืด กระบอกไม้แต่กระบอกเหล็กจิดาศ้อย่าง
 เดียวกับของเด็ก ๆ ไทยเหมือนกันเป็นเรื่องมวตมขรรคมดงกัน แต่เขาเอาเงา
 เด็ก ๆ เหล่านี้มาความชำนาญรู้เทคนิคการนตได้อย่างดี มนกะเก่งว่าอยู่ใน
 ระยะเวลาหนึ่งจึงจะนตถึงแต่กระถืด ไปอีกเข้าทหมายได้อย่างแม่นยำด้วยเด็ก
 พม่าแต่ละเด็กไทยดตอดจนเด็กฝรั่งมกเด็กตนเอง ไม่มีอะไรจะต้องกล่าวออก
 ขาพเจ้ามอขายพอเห็นการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ในกรุงเทพฯ เพราะด้วย
 ความเจริญมผู้คนมากจนทุกที่ มมากชาติหลายภาษาแต่ตามถนนกมวัด
 แตนกนพดกพดำน การตำนานเด่นตนักกนพดงกรานตในหมู่พวกชาวบ้าน
 หรือในหมู่พวกกนพเอง กชยายตัวกลายเบนมกนอนเขามาแทรกแซงรวม
 ส่นุกด้วย ไม่รู้ไหนดอเห็น สำนานไม่เดอกว่าใคร ซ่าเจ้าพวกเด็ก ๆ กตเด่น
 แผลง ๆ ไชนาตูกเมงตกตเขาตงใจ ไทกนเป็นทาน หรือรายยงกความนไชนา
 สกปรกได้มม หรอนาททาไหเกิดมกนสำครตไม่เดอก ทาไหเดื่อผาด ๆ
 แดรวัดไวจาม ๆ คิตตูกเมงตกเประเอือนเดื่อหายหมด เกิดอนตรายรต
 ทบเด็กกม เพราะม่งแต่จะเด่นสำด ไม่ระองรตไหต ดางที่สำดโครมเข้า
 ไปในรตยนต คนอบตคใจไม่ทนรตวกเบนรตในทนททนไต เกิดอนตราย
 ดงรตควา หรือเด่นไถตไปทบใครค่อใครกไต มนเกิดเรื่องเดื่อหายมาก
 กว่า เรื่องส่นุกอย่างนในทตตจงคองห้ามปราม ไม่ห้ามไม่ได้จะเดื่อตรอน

และเสียหาย เพราะผู้ทาสาคส่วนใหญ่นั้นเป็นพวกเด็ก ๆ และหนุ่ม ๆ ฐานะก็
 คนสองพวกนี้กำลังอยู่ในวัยกระนอง เป็นพวกกำลังแค้นหนูง่าย ถ้าไม่รัง
 ใว้บ้างก็มักจะแค้นเกินขอบเขตไปเมื่อเขาพวกนี้ เรื่องสำตนาในกรุงเทพฯ
 จึงหมดไป เพราะเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะกันแล้ว แต่เดี๋ยวก็กลับ
 มวนอกประปราย ถ้าปล่อยมากไปไม่ขอบเขต เมื่อเกิดเสียหายมากจน
 กเห็นจะตองห้ามอก แต่ห้ามเด็ดขาดก็เกินไป สู้ให้เด่นสำตกันเองใน
 ณะพวกบ้านเคยอกนเพื่อความสนุกนเรงไม่ได้ เพราะในทชงไม่พดกพด่าน
 ด้วยรตยนค แต่ไม่สำตคนนอย่างไม่เดอกหรือสำตเกินขอบเขตไป ก็เห็น
 ว่าไม่เสียหายอะไร ช่างจะเป็นเด่นสนุกในหมู่กันเองด้วยดงเด่นมอมหนากน
 ถ้ามอมกนด้วยคนหมอหรือโคตนุกพอทำนา ดังคนเด่นแพดงเขามนหมอ
 คดกกชนามนยางมอมกนกน นเด่นเกินขอบเขต แล้วดงว่าเด่นมอมหนาก
 และสำตนาคนในอนสังกรานคเมอก่อน กมกนอบาทดงเด่นแพดงอยุ่หมอม
 กน ไม่จาเป็นจระตองเป็นคนในสังมยบัจจบน เพราะเป็นธรรมดาของกน
 มนคองมทงคนคและคนดอยอยดวยกน แมแต่ในทวคน ๆ เคยอกอรจมทงค
 และรยಾಯในควได้เหมือนกน อย่างไหนจะปรากฏออกมาให้เห็นกแดงแต่
 เหตุการณ์สังแวดลอมเวนแต่จะโครบการอบรมมส์ตมใจ กเป็นอกเรอง
 หนง

หมองสังยโย คือ เซอรัยอรชด์กอด เด่าไว้ในหนังสือเรองชาวพม่า
 ว่า ในเมืองพม่าเมืองนสังกรานคมีสำตนาคน ช่างต่างชาติก็ไม่ชดชอง

อะไร เว้นแต่ชาวอนเคียททอวาเป็นผู้ ดันตั้งถนนเขตของไม่เห็นสัก
 ด้วยแต่พวกจนตรงกันข้าม พลอยดันกล้าด่าไปกับเขาด้วย ถึงกับตั้งท
 ้างเขาคึกหน้าไว้ให้ด่ากัน นกค้ายกบตกรุงเทาๆ เมื่อก่อนพวกเด็ก พอ
 เห็นผู้หญิงแต่งตัวสวยๆ เดินมาแต่ไกล เห็นได้ง่ายเพราะหม้อ กเตรียมทา
 นาเป็นจาดระหว่ม หานาไม่ทนก็ไต่พงนาท ชาวจนเออเพอคักไว้ให้ ตาง
 ทชาวจนกล้าเข้ามาสนโรงเดินด่าดนักกับเขาด้วย ความปรกคเมื่อผู้หญิง
 เดินมาเป็นแถวๆ เห็นมเจ้าพวกเด็กชอบบาคอกยดักด่าดนักน้อยหวัดดอน
 ผู้หญิงเขาก็ไม่ผ่านไปทางนั้น มกตดตแต่งแฝงเขารอกไปทางอื่น แต่ไม่ผู้
 รอดพ้นไปไต่คนกเพราะอาจไปตูกเด็กชอบบาคอกยดักด่าดนักอยู่ทางนั้น
 ส่วนชาวจนที่เดินด่าดนัก สงกรานคในเมืองพม่า ตามทหม้องด้วย โยกต่างไว้
 ไม่ไร้เช่นนั้น ก็อไปตอกเขาตบนาทชายอยู่ไ้ร้านออกมาตบนาทเดียว จาง
 คนจนประจำสำหรับตบนาททองยงคาค นาทังออกจากตบ พอจะไร้ตบไฟ
 โหม้ไ้ได้อย่างเคยๆ ทานทราบใหม่จ่า เทาแกกแกสามารถเดินดนักด่าดนัก
 สงกรานค ทำให้ใครๆ ถึงเขียกโซคไ้คนน ก็เพอประกาศแจ้งความชาย
 ตบนาทของแกไปไ้ตอด้วย ถึงจะตนักก็ไมตมเรื่องเศรชฐกิจของเขา
 จนสักยงไมเทาฝรั่งตนัก ฝรั่งราชการคนหนงอยุทเมืองแปร คน
 นนเป็นวันสงกรานค กาดง กนชาออยู่ ไ้เรือนพรอหมกับ เพื่อนฝรั่งอกสองคน
 ฐณนนมเพื่อนบ้านฝรั่งคนหนงเขยนจคทมายมาบอกไ้รู้ตงหนนาทว่า พวก
 หญิงตาวชาวพม่ากาดงจะมาตงคความนบถอให้เกยรคยค้ด่าดนัก อัก

ประเดยวคงจรมาดงบ้าน ฝรั่งคนนกกกระเตรียมการทนต์ตั้ง ไหมบอยแขก
 เขาทงไถ่นามาตงใจ กระจเบียงเรอน มักระปองดำหรับคกส์าดเตรียมไว้
 เส่รจแตงกนงกนขาจค่อไป เผอญุเคราะห์รายไม้ไต้ตั้งให้ ใครเป็นยามคอย
 ระวังไวพอรุดจวส์ พวงแม่สาว ๆ ก็มาตงควเส่ยแตงเอาหน้าดำดเส่ยถนตใจ
 ถูกฝรั่งคนทอยูกอตหนากอกเซตเบ่ยกหมต ฝรั่งดกชนทนต์ทวงไปทงไถ่นา
 แตทไหนดไต้ ถูกพวงแม่สาว ๆ ยุดเอาเบ่นทมนเส่ยแตง แทนทจระเตรียมเอา
 ไวส์าดสาว แต่สาวกตบเอาชนงนตกส์าดฝรั่งตกส์าดเอาส์าดเอาไม่รงรช
 ฝรั่งทงสำไปยงไมทนต์ถงนากเบ่ยกหมต แต่ฝรั่งคนหน่งไม่ยอมแพ้ ฝ่า
 เข้าไปกามสำยนา ทถูกส์าดมาครงเขาจบ หยงสาวคนหน่ง กตตงไปไมถงนา
 ไม่ไ้ครงเดยว กตนาเส่ยทตายครงเบ่ยกไปหมต ผู้หยงคนอื่นเห็นฝรั่ง
 เด่นแตง ๆ เซนหนกตกตงแตงคกใจกตว พากนจงหน ไครม ๆ ออกจาก
 บ้านไป มแม่สาวผู้เคราะห์รายเอามอกมเส่ยผ้าทเบ่ยก วจหนจามตต ๆ กน
 ไป คราจนพอกพมากโกจร เพราะผู้หยงสาวเหล่านนเบ่นตถูกผู้ ดชาวพมา
 ทงนน เพียงแต่ไครมาจบมอดอแชนหยงสาว แม้จจะเป็นการเด่นงนท ก
 ฝตประเพณจรรยาอยุ่แตง นยงกถานน ยงจบผู้หยงสาวกตนาเส่ยดวยนม
 เผาเบ่ยกหมต เรอมนยงรายไปกจจบมอดอแชน ฝรั่งหน่มเจ้าชองบ้าน
 คนนหน่งไมถนงกถานตปีค่อไป ก็ไม่มหยงสาวชาวพมามาสำดนาเบ่นการ
 เคารพบีใหม่ ค้องเส่ยใจโอดครวญชวตงนทไป

นเบ่นเรอจฝรั่งจกประเพณส์าดนาศงกถานทชองพม่า แตงแตงทว

เตรียมถุกสำคณาขอ ส่วนแคเด้อเซคแตระทางเกงตัน กาเบงฝรั่งมาใหม่
 ยังไม่ว้อ โทพอเห็นเรองอย่างนม กงเมืองพมาเจตาเดือนเมษายน ฝรั่งดวย
 กนกคองบอกโทรุกนใจ แคฝรั่งคนหนงไม่ว้อเรอง แตงควเคมกม ไมได้เบ็ดัน
 เบงใต้เซคแตระทางเกงชานัน แคเตาเจาเด้อยาวส้อมหมอกคอบเข้า ชงม
 รูปทรงเบงปดองไฟขนรทมาไปยงบ้านทคองการจะไป พอดกขณบงได้ไป
 บมระเบงชชนน พบหญิงสาว ๓-๔ คนคอยดคอยบนนน แดระชอนันมา
 สำคณาคามชริมเนยมประเพณ ฝรั่งคนหนงไม่ว้อจกภาษาพมา เขาใจวา
 เห็นเจระถามมาหาฝรั่งเจาของบ้านกรรมง กพยภพเขตเบงทบอกว่า "เข
 นน" พยภหน้าเส้งทนโคมนกคอกแม่สาว ๆ เทนาในชนรดฝรั่งเส้งกนคใจ
 เบยกจนกระทงปดองไฟทส้อมอยุบหนว ฝรั่งคกคตงน นกชานเห็นจะ
 เบงประเพณ ของพมา ทจะให้ชาว ตางประเทศ หายรอน เพราะตาคแคตมา
 กรรมง ไม่ว้ออะไรทรอก แคทรคเบยงปดองไฟตจย นิดไมจาเบงเตย
 ชนเรนนฝรั่งเจาของบ้านออกมากจากห้อง เพราะเขาไปหยบเงินมาโทหญิง
 สาว ๆ เสดานน เบงของชงญวนบใหม่ เพอดชคัวไมให้ถุกสำคณาเมอมา
 เห็นเพอนถุกสำคณา กขบชนทวเรารวงนงอไปงอมา แคเพอนทถุกสำคค
 หนาเชอไมเห็นชบชน ชางระนน ๆ เขาตจย คงเส้งคายเจ้าปดองไฟไม
 นอย คอเมอชเงงบอกเดาเกาตบเบงทเขาใจกนแลว กหาย โกรชเห็น
 ชบชนเดะหังเรารได้ เส้งผาทเบยงกถุกเจาคความ โกรชตูกเบงไฟในทแรก
 เมอถุกสำคณาเส้งเงินแห่งหมาดไมลู่เคอชวอนอระไว้นัก

พินโทไซมส์ ซึ่งเป็นทูตอังกฤษไปกรุงอังวะ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๓๘ ได้
 เรื่องสำนวนอังกฤษของพม่า (Symes' An Account of An Embassy
 to the Kingdom of Ava, pp. 210-211) ใจว่า เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน
 ได้รับเชิญไปร่วมสนทนากับเจ้าเมืองพม่า ในเวลานั้นมีเก้าเพอซาระต่างมตทนต์
 เก้าให้หมดไป และเริ่มมีใหม่ด้วยความบริบูรณ์ของใต้ ในเวลานั้นพวกผู้
 หึงกาพบผู้ขายกเอาหน้าจาด แต่ผู้ขายก็สำนึกมาตอบแทนได้ เป็นการร่นก
 อกไม่เสียหายอะไร และเมื่อเดินสำนึกมาทหายาบ โดนนาทสำนึกก็ไม่ใช้
 อกปรก ผู้ขายจะจับของผู้หึงไม่ได้ แต่จะสำนึกให้มากเท่าไรไม่ห้าม ถ้า
 ผู้หึงเขามาสำนึกก่อน เมื่อเขาขอศอก ก็เป็นทเขา ใจว่าหึงคนนหม
 ครรภผู้ขายก็ยอมให้ผ่านไปไม่สำนึกให้ เจตนาเขนก่อนจะมคคาคัดกชอไม
 ทนึ่ง พินโทไซมส์กับคณะไปถึงบ้านเจ้าเมือง เขาเตรียมน้ำใส่คุ่มใจและ
 และมอสนสำหรับจวงตก พินโทไซมส์ กับพวกมขนาดอกไม้เทศไปด้วยคน
 ละครวดและเทนาตอกไม้เทศลงบนฝ่ามือเจ้าเมืองคนละครวด เจ้าเมืองกเอา
 ประพรมตามเสื่อผาของคนแฉวมเตกหึงเตก ๆ เป็นบุตรสาวเจ้าเมืองเท
 นาทอกไม้เทศปนกับผงไม้จันทนลงบนฝ่ามือของเจ้าเมือง แฉวมหยอดเท
 บนฝ่ามือผรงทุกคน แฉวมหยอดสำนึกมาทหายาบอย่างสำนึกสำนึกนานเขียก โศก
 ไปหมดจนเห็นอยจิงเตกกัน

นเป็นเรื่องสำนึกมาจนวนอังกฤษในประเทศพม่า เมื่อต้นมย ๓๕๐ ปี
 ลองมาแฉวม ออกความทเตากเตาอย่างทผรงสังเกตเห็น รู้จักว่าไม้สุ

ผิดอะไรกับเรื่องรตนาสังกรานของเราเมื่อสมัยก่อน เด่น ลำด นากน
 อย่างนั้คนกเคมท ไมมขอเดี่ยหายอะไร ทเทนาดอกไมเทศงในมือเจ้า
 เมอง กคงเป็นเรื่องรตนา ผู้ โหญนนเอง
 เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ ขาพเจากบคนรมโสภาไปกรงย่างกิ่ง พอ
 ดิไดเห็นเขาเห็นเด่นลำดนากนในวันสังกรานต์ เห็นพวกหนุ่ม ๆ รถมทง
 เตกตอย นงรถยนคกระบะ รถมกนไปในรถคันหนึ่งหลาย ๆ คนใน
 รถมนาบรทกไปตวยเมื่อแต่นไปตามถนน ก็รองวาท่าเพตงไปคตอด
 ทาง ตามวสัยของคพหนุ่มทคระนองแเดะต้นกรวาวาง เมอมรถอน
 ผ่านมา คตอดจนคนเตนถนน ก็ถูกพวกหนุ่ม ๆ เหดานเขาหน้าลำด
 อย่างไมปราณลำคกนเป็นชนใหญ่ ๆ เราไปรถยนคกั้ง เมื่อเห็นรถลำด
 นามาแค้เกตกรบหมนกรจกข้างๆ รถชนกนเดี่ยมคชิตลำดมาอย่างไร
 ก็ไมเข้าไปในรถได ตั้งเกตรรถพวกเด่นลำดนาหงมา ดูเหมือนโดย
 มากจะผ่านไปแค้ตามถนนทีไมไซเป็นท่าเดคตาดชมนมชน คงผ่านไปแค้
 ถนนทมชาวพนเมองอย ตามทอนาประปาข้างถนนตางแห่ง กมพวก
 หนุ่ม ๆ แเดะเตกผกชาติไซนาเป็นประจาวนยงค รถหรือใครผ่านมาเป็น
 ถูกลำด เห็นพวกทมารถกระบะ หยตรกทำสังครามลำดนากนกับพวก
 ทอยุ้ประจำทอประปา ลำดรถกนอย่างสนกสนาน จนนาของถนนเประ
 เตอะไปหมด ส่องนในทตาง ๆ กมผูกอยคกลำดเป็นรายบุคคล โดย
 มากเป็นผู้หญิงสาวแเดะเด็ก แผลอไมได้เป็นถูกลำดเบี่ยกหมด แต่พวก

เราไม่กลัว เพราะเวลาใดไม่ได้ไปชรักแต่งตัวนั่งโต๊ะโหรงอย่างพม่า ซึ่ง
 เพื่อนพม่าเขาเออเพอจดทามาให้ ถาหุดบหุดกไมทนถงถลล้าตจนเบียด
 กไม่เคอครอนอะไร เมอรูทและเตรยมตจกนออย่างน เราภพตอยตมก
 ไปกับเขาด้วย ทบหนตานพระชาติเจตยส์ ยละเกงมคนพากนชนไปนมตการ
 กนเนองไมขาดสายเมทบหนตานชนทาชณจะไมมีล้าตนา แคกเประอะเลอะ
 ไปหมด เพราะคนทชนไปนมตการตางคนก โคนล้าตนาไปแถวจึงทำให้ตงาน
 ทตางคองแฉะ นอากน ไนวนนน ในคองบ้ายเขามประกวดแต่งรถ เมอ
 รถผ่านมาคองปราทกรรมการตตตงนงอยุ รถทแต่งกหยดคนบทรถลวง
 มากเป็นพวกรท่ม ๆ ล้าง ๆ แต่งตงด้วย ๆ ทแต่งตงเป็นอยาง ตระกรทิม
 กรองรทาเพดงตง ๆ ไทเขากบตกษณะของชบจนรถทแต่ง ทตงมา
 รองรายอยตางตางเพอให้กรรมการตคกการวากกรวองเป็น อยาง แบบ แดะ
 ทานองเดิมของพม่า แคทเป็นอยางบัจจ บนลัมย ไทม อยาง ของ เรา กม
 นกจจาสมคกคนแคของเรา ของพม่ากม เพราะตวยอานาจแห่งจตมทธรรม
 อยาง ไทมมแรงมากกวาแคทเสราหิตนททนา ทเขาไมทงของเกาเสยท
 เดยท ยงเหตอใจให้เราครู้ วาพม่าแทแคเดิมนเป็นอยางไร ทมาย
 ความวาเขาขงรทษาจตมทธรรมตงเดิมอนมรากหยงตกมานาน แดะเป็น
 บคตกตกษณะของชาติของเขาใจได้ จรงอกงามแเดะเปดยนแปดกแคท
 ออกไปเป็นความเจรยูกแคตส่วนทเป็นกตงานล้าชาตจวนตาคน เดมยง อยุ มน
 ไมตอนราก หรือเป็นใหม่อกคตทหนงซึ่งผลกวาตมเดิม

มเรื่องเกยจากบวณตั้งกราบท ในแคว้นเชียงตุงอยู่เรื่องหนึ่ง ซึ่งตั้งผู้ควร
 นำมาเดาใจเสียด้วย ในวันตั้งกราบท เจ้าฟ้าเชียงตุงมีออกขุนนาง
 ฝรั่งทมิ โอกาสไปเฝ้า ในวณพนด้วยเตาวา เจ้าฟ้าเชียงตุง ประทับนั่งขัดสมาธิ
 นงคล้ายพระพุทธรูปอยู่บนอาสน์ทรงเครื่องคนเป็นอย่างดีของพม่า คือมทรง
 ธงาเป็นต้น พวกข้าเฝ้าเข้าไปบังคมทูลโดยลำดับ เสร็จแล้วเจ้าฟ้าก็
 อวยพรปีใหม่เป็นภาษาบาลี ขณะนั้นประศตานหงตงทงกค้อยแย้มเบ็ด
 ออก เจ้าฟ้าก็เสด็จหายดับเข้าไป ในประศุนนทนต์
 ทนไฉนนั้น พวกข้าราชการซึ่งเฝ้าอยู่อย่างสงบเลี้ยงยม ต่างตก
 ษนอย่างขมขมม แยงตมกนทนออกจากทเฝ้าอย่างสับสนอดทมหานคร
 พวกข้าเฝ้ามกรยาอาการตกตจนจะหนีไปเป็นเพราะขณะนั้นเอง มีพวก
 ราษฎรพากันยกพวกเทกนมาเพื่อสำตนาตั้งกราบทพวกข้าเฝ้า ทคองทน
 กนโครมครามไมมรอรัง กเพราะตจนแตกตจวค ๗ เป็นเครื่องเคมยศ์ทง
 นนอยุไคทรอ ษนชกธาเป็นถกกล้าตนา และผู้สำตกล้าตอย่างเคมรท
 ไมมปราน ถาหนีไมทนทอยานทหวงเดยจาร์รอดพ้นไปได้ ฝรั่งคนท
 เดา ชาติตมกคตตง ยนเก ๗ กง ๗ เพราะไมรูเรื่อง จนเจ้าฟ้าออก
 มา แดงหวเราะตจยชบชม ทเห็นฝรั่งคนนทาทนาคน เจ้าฟ้าแนะ
 ไทฝรั่งคนนทรบทน ตอบออกไปทางทายทอคาคอประตาททองของเจ้าฟ้า
 ฝรั่งคนนทออกจากทอคาไคกจงทนตตแรงเกค เพราะถาชนร ๗ รอ ๗ ไซ
 อยุอก เป็นถกนาคตงทง ๗ สำตเบยทปอนทมคเป็นชองแม่ ธรรมเนยม

๑ ๒ ๓ ๔
 อย่างที่ฝรั่งเดาตามาน จะคงมอยหรือเด็กแดงกไม่ทราบ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙
 ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐
 อย่างสมัยใหม่ป พรหมเจียมแต่ละเกาะ ก็เห็นจะไม่ไหวแน่
 ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐
 ทานอ่านเรื่องตำนานในหนังสือกรานต์ ดึงได้พรรณนามาข้างตน
 ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐
 จะไม่พบเรื่องตำนานงามคนเหตและคความหมายเดิมคืออะไร และชาวไทย
 ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐
 ภาคอื่นเขาตั้งนกกนอย่างไร ที่ไม่มกต่าง เพราะได้เดาต้นนษฐานวนจดย
 ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐
 ใจตั้งจนหงษาพเจ้าเดอกเขาตอพนมาเตาใจกอน ก็เพื่อเตาเป็นความ
 ๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐ ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐
 หตงของเรื่องตำนานของชาวบ้านที่ประพุกเป็นการเดินนกกชตฤกษ์ตั้งนุหนง
 ๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐
 ของอนสังกรานต์ ที่ในกรุงเทพ ฯ งามอย่างไรในสมัยชาวพเจ้าเป็นเด็ก แล้ว
 ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖ ๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒ ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐
 คดคตายมาเป็นขยับคนอย่างไร เพราะอดีต—ปัจจุบัน—อนาคต แม่เป็น
 ๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐ ๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐
 ระยะเวลาตาตากนแตกคอเนื่องตงกนเป็นอนเคยจนนเอง ฉะนแล.

เทศกาลเข้าพรรษา

“ ถึงเดือนแปดแคว้นพายัพ

ฤคตฤคตพระพรษาเข้ามาชวง

จนจะบวชเป็นพระสังฆนาถ

อยู่เห็นทางเห็นกนเมืองนบญ ๑

“ ประคบบันบับผาพฤกษากรธาง

รูปแตรช้าง โคควายชายกนวัน

คูกกระคาเจ้าพราหมณงามตระมน

คนพกดตมจตุคจรง ๑

“ คนไม้ทองเสารงหงตั้งอง

คู้ตั้งเขาชายพวกชายหญิง

อณรทยคกนรชระอนพรัง

มทกตั้งชอมาบธาพระ ๑ ”

ขอบความขางบนมาจากเรื่องนราศ์เดือนกลางถึงเทศ์กาตเจ้าพรราชา
 ซึ่งเริ่มคณตงแตกตางเดือน ๘ ไปต้นสุดตงในกลางเดือน ๑๓ เป็นระยะ
 เวลา ๓ เดือนพอตระหวางฝนกลางตงคกชก ถาวาถงทองถนในชนบทก็ไปไหน
 มาไหนไม่ระคอกนออกจางจะไชเรือ เพราะถนหนทางเป็น โคนนเดนไป
 หมด ทอุงฟ้าหาเวลาปลดอดไปรงแจ่มได้ไม่ใคร่ได้ มีแต่มีคกรมแคด
 อดพยับฝนเห็นเมฆตงตามคตอยกนมาจากทศ์ระอนตกคเป็นทว บคเดยจ
 ฝนก็ไปรยชู้ตงมาพกใหญ่แล้วแคดออก ประเดยจเดยจแคดหบกถบพยับ
 หมด ฝนเทตงมาออกชู้ใหญ่แตก ไปรยตงมาเป็นฝอย หนักบางเบาบ้าง
 ไม่ขาดเมต เป็นดระองนาชู้มชนไปหมด ตางเวลาฝนกหนักเป็นพก ๆ
 ทงกตางจนกตางคณ ตกแคดจนจนยงคทา ทอุงฟ้าฉาหลาย ๆ จนคคกน
 ไปกมี เวลาอย่างนเป็นครางไกลครางหว่านแเดครางคทา การท่นาจะ
 ไคผลอดมส้มบรณหรือขาดแคดน ถอยทอมกแถมกน ล้าคณอยู่ไนคณ
 น ชาวบ้านไม่วาหญิงชายเด็กหรือผู้ ใหญ่ คอุงมหนาทระคณกนทางาน
 อย่างหนักทุกคณ คอุงตางแคดกว้าฝนคดถอยกับ โคนนคมคดอดทงวน
 ไม่มีใครไปไหนมาไหนโดยไม่ว่าเป็น เพราะเดยงานเดยการตามหากน
 แดถนหนทางก็เป็น โคนนเป็นหตม ตางแห่งนาทวมตงตงบนเอทเคยม
 เรอุงสนกรนเรงนบแควนตงนตงกรานคแคว แดระคดอดไปไนฤดูกาตเจ้า
 พรราชาจิงไมม มกแตงงานทาบุญ เป็นครวงครางเทานน เช่นหตอ
 เทยนเจ้าพรราชา ซึ่งไนภาคอ้อสาณตางทองถน มีเทเห็นประกจค

ประจักษ์นัยนัยนาม แดกเป็นงานช้วนคนเดียว ดังได้พรรณนาเรื่องไว้
 ทอนแล้ว (ดูเรื่องเครื่องประทีปค้อนที่ ๓ ของข้าพเจ้า ในหนังสือ
 จรรณคดีสาร ปีที่ ๒ เดิมที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๗) นอกเหนือเรื่องถวาย
 ฉานาพาพรรษา ซึ่งคามประเพณีของชาวบ้านที่ทากนอยส์มยพ ทากน
 เบ็ดต้องอย่าง อย่างหนึ่งเป็นของเจ้าภาพคนเดียว อย่างหนึ่งเป็นการ
 เรยไร คือทากยทวหนามาแจกอุกา หรือบ้างร้องพวกชาวบ้านให้ช่วย
 กนรับไป พอเท่ากับจำนวนพระสงฆ์ สอนฆาตจะถวายนม มิได้จากค
 ุให้เป็นอย่างเดียวกัน จะเป็นผ้าไตรจักรก็ได้ สดแล้วแต่ศรัทธา ตาม
 ทกมไทยธรรมอื่น ๆ เป็นบริวาร เมื่อถึงกำหนดนัดแล้วทากแต่ละชาว
 บ้านก็พากันมาแต่เครื่องไทยธรรม ไปพร้อมกันในทอนี่สมควร มี
 โนโบสถ์เป็นกัน เมื่อพระสงฆ์ประชมกันแล้ว ถ้าเจ้าภาพคนเดียว
 มีไทยธรรมเหมือน ๆ กัน ถวายเรียงไปคนเดียว ถ้าเป็นการบ้างร้อง
 ถึงต้องจับฉลาก ทากทวหนามาจากถวายให้ผู้อื่นว่าตาม" (จาก
 หนังสือวชิราวุฒิชอบของหอสมุดแห่งชาติ)

จนแรกเจ้าพรรษา ชาวบ้านนำดอกไม้รูปเทียนและพุ่มต้นไม้ พร้อม
 ทั้งเครื่องใช้ประจำนอนควรแก่พระสงฆ์ ไปถวายพระทอด ดังที่ในนราศ
 เดือนกุมภาพันธ์ เรื่องพุ่มต้นไม้ถวายพระนันทกท่านคงเคยเห็น เวดาก่อน
 หนางนเจ้าพรรษา ตามร้านต่าง ๆ เขาตั้งขาย ใครต้องการอย่างไหน
 ก็ไปเลือกชื้อหาเอามาตามชอบใจ เมื่อก่อนนเห็นมขายกันมาก แต่

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เคยจนเห็นทางคาไป คนไม่เอาพระราชานม มกมดอกเหตองแดงทตาย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ดี เป็นดอกไม้ทำด้วยกระดาษเรียกว่าดอกไม้เงิน เพราะนำเอากระดาษ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จากเมืองจีน ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ไบต์เขียวเป็นมันจตบเพราะเขาชบด้วยขม คนไม่คน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เคยออกดอกเป็นสีต่าง ๆ หรือทมดอกหลายอย่างต่างชนิดกม เคยจน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ล้นจนมากกยงเป็นอย้อย่างนุ แต่ทออกดอกดีเคยแดงเป็นชนิดเคยง แต่

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ทำไดเเองงามๆ ไม่คงฟังดอกไม้เงิน เหมือนเมือกอนกมเหมือนกน แต่

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
นำเลี้ยงตายทเป็นดีเคยงเหมือนกนหนต ถ้ากระไรไหมดีเคยงแถมแก้ออนปน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กนบาง กจรงามคานาคูไม้คาคค แมกระหนมนกแดงแคคนชอ วาจะม

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ความรู้ดีกในเรื่อง "รส" แคไทน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คราจนจะพูดถึงพมขมขง ซึ่งเคยจนเห็นบางคาไป ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
อนทจริงพุ่ม

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ขมขงกคงมความหมายเทากบเป็นเทียน แต่จุดไฟไม่ได้ เพราะไม่

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
มีได้ คนไม่มดอกอยุ่พววจนเห็นจะเทากบดอกไม้ เป็นแต่ปลกแพตง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ทาให้พเคษชนเทานน ถวายพระแล้วทานกไม่รุ จะเอาไปทำอะไร นอก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จากตงไวทแทนบชาประดับใจคองาม ๆ ดังทมนูนาไปถวายกนมาก ของ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เกาพระทานยงเก็บไว้ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
หนก ๆ เขาตุรวกบเป็นรานชายกเคยเห็น เมื่อ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เป็นอย่างนการถวายของเขาพรรษา จึงตองมดอกไม้รูปเทียนออกต่างหาก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ล้นจนคนไม่เอาพรรษา ซึ่งเดิมคงจะเป็นดอกไม้ถวายพระ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
หมดหนาท

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
อย่างนนแดงจะนำไปถวายเฉย ๆ กตกระไรอยู่ จึงปลกแพตงทำเป็นเครื่อง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ประดับ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คคเขากบตงของไซทจะนำไปถวายพระ เช่นถยชามราม

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ใหม่ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กระโถนกระตางเป็นคณ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คตอดจนของขบจน เช่นตพจกระป๋อง

นมจวดระป่อง. กมคคประดับด้วยคนไม้ดอก ดุเดือดอง ๆ เขียว ๆ แดง ๆ
 งามดี ทำให้สังเกตุได้ว่าเป็นของถวายพระเจ้าพรราชา แคก่อนเคย
 เห็นเขาถวายนาจากหุดอเป็นรูปสังห โค ช่างานจับอบขนมของจีนเขา
 ทำไว้ขายสำหรับให้เจ้าโหว่พระเจ้าของเขา เราเห็นก็ชอบใจ เพราะเป็น
 นาคาดพระนมได้ทุกเวลา เหมาะทีเดียว ขอเอาไปถวายพระทนต์ถือ
 เล็ด ท่านจะได้ใช้เป็นนาคาดสำหรับฉัน เคยถามผู้ที่เขาบวชเรียนมา
 แล้วว่า คนสังห โคนาคาดเป็นอย่างไรบ้าง เขาฉันทอบอกว่าไม่ไหว
 ฉันเข้าไปท โคเป็นทองเดี่ยวทกทแน่นอนเพราะเป็นนาคาดที่เขาพวกแมลงวัน
 ซึ่งไม่รู้จากต่างถิ่นของมนให้สังเอาดเดี่ยวก่อน พวกนั้นมาจับกินนาคาดสังห โค
 ที่เขาวางตั้งไว้ขาย ไม่เชือกกตตตงไปตุทรานขายเล็ด จะเห็นแมลง
 วันโดยมาก ชนิดหัวเขื่องจับกินทั้งทีเดียว อนุทจริงจะโทษเขาก็ไม่ได้
 เพราะเขาทำไว้ถวายบูชาเจ้าต่างหาก ของถวายพระเจ้าพรราชา แค
 ก่อนนถาอย่างตกทากนอย่างจริงบรรจง เช่นเอาดังของถวายพระประ
 ตบตงชอนพนมกนฉันไปไพกาชนะ สัมมตจว่าเป็นเขาพระตีเมร แดง
 เขา นาคาดหุดอเป็นรูปสังห พานต มหงส์ ราษตี หะกนร เป็นคน
 ประคบใจตามเชิงเขาพระตีเมร สัมมก คงทนราค์เดือนกต่างใจ
 ของอกจาพวกหนงชงชาติไม่ได้ คอของไซอนเป็นกจประจำวัน
 ของพระ เป็นเครื่องชำระร่างกายของท่าน มีไม้ตีฟันและไม้ขัดตน
 เป็นคน ของสองสิ่งน ถาตามไม่รู้หรือเคยเห็นมาก่อน ก็คงไม่รู้

จักว่าเป็นของสำหรับทำอะไร เพราะของที่เรียกว่าไม้ตีฟันพระนพ ถ้า
 พระท่านไม่เอาปากใหญ่กว้างที่สุด ก็เห็นจะเอาไม้ตีฟันยัดเข้าไปในปากของ
 ท่านไม่ได้แน่ เพราะมันใหญ่โตเกินประมาณ อย่างว่าแต่จะเอาเขาเข้าปาก
 เดย เพียงแต่ให้ท่านยิงฟันเอาไม้ตีฟันเขาไปใส่เข้าไปถูกทงยาก ด้วยมี
 ขนาดเห็นจะเท่ากับกระบอกไม้รวกขนาดย่อม ๆ ทำด้วยไม้อะไรไม่ว่า
 เป็นไม้หวาย ๆ เหตาด้ายเกดยงเกดาด แล้วเอากระตาดัดไม้เป็นข้อ ๆ
 เพื่อให้ดูงาม ปลายข้างหนึ่งทาบให้พองบานเป็นดอกเห็ด เห็นจะให้พระ
 ท่านเอาเข้าปากตีฟันได้ แต่ท่านก็ไม่ใช้ เพราะตีฟันไม่ได้จริง ๆ ท่าน
 รับพระเคนเขาไว้ก็ไม่ทราบว่าเอาไปทำอะไร ก็เป็นแต่จางใจทีไหน
 เฉย ๆ หรือทง ๆ ขวาง ๆ ตามแต่เรื่อง คราวนั้นลูกศิษย์ซึ่งมีหน้าทเท
 ะ โคนถูกระ โคนพระทุกเข้า เพราะพระท่านฉุนมาก หาอะไรสำหรับ
 ใช้ถูกระ โคนไม่ได้เหมาะ เห็นเจ้าไม้ตีฟันพระนพเหมาะ เพราะ
 มีเขี้ยวตามดอ ปลายข้างหนึ่งทาบพองต ก็คิดว่าเจ้านั้นไปถูกระ โคน
 พระท่านไม่ว่าอะไร เจ้าไม้ตีฟันเขาพระราชจึงถวายมาเป็นไม้ถูกระ โคนโดย
 ปรีชา ยิง ทงทราวกับอยู่ฉุน
 ไม้ขูดตมกอกเหมือนนกน เขาทำด้วยผางไม้ไผ่ แต่ท่านไปทราชมชาย
 อาจไม่รู้ว่าเป็นไม้ขูดตมกได้ เพราะเมื่อวางชายเขาทำรูปโค้งเป็นวงทง
 เป็นอย่างรูปแผ่นเต้ อแมดงปอกม แล้วใช้กระตาดัดเป็นแถบเป็นพืด
 เขียว ๆ แดง ๆ พราวตา ในที่สุดพระท่านก็ไม่ได้อใช้ เพราะตอนหลัง

มแปร่งดีพันไรแตร ไมล์พันของเถากหมคไป จรมเหตออยูบางก
 เป็นรักษาประเพณของเกาไว ไมให้สูญญ เพราะเป็นเครื่องหมายบอกให้
 วิชาเป็นของถวายพระ แมรักษาประเพณไวคไม่เสียหายอะไร ซาจะ
 เหนตนเหลของเคม จากตคตายชยายตจมาอย่างไร ภาทงเกาเอ
 โหมเดี่ยหมค เวกักกตายเป็นไมใช้ตักเร เพราะไมมีอะไรเป็นเค้า
 เหตออยูให้เรารู้เรเป็นเรไมใช้ใครคนอื่น

ไมล์พันถวายพระเจ้าพรราชา เหตุไรคนแต่ก่อนจึงทำเป็นดอกเห็ด
 แตรมีขนาดใหญโคเกินประมาณทจยคเขาไปในปากโค ดูประหนึ่งว่า
 คนแต่ก่อนทำอะไรไม่มีเหตุผล แทจรงททานทำเช่นนนี้ไมใช้ว่าทำนง ทำน
 ทำลามทเป็นจริงอยในสมัยของทานคางหาก เมอเฮาเขาปรบกับทเป็น
 อยในปัจจุบนซึ่งมอะไรทตายอยางเจริญกวางหนามาแต่โกตแต จึงดู
 เป็นไมมีเหตุผล เมอกอนนมกพคกนว่า “พระเคยวไมล์พัน” (ทน
 คกญ รูชาทค) หาโคพูดจาแปร่งดีพันไม เพราะแปร่งดีพันมเกิดเมอ
 เรดๆนเอง เหตุเราจึงรูโคว่า เมอยงไมแปร่งเราไซเคยวแตรฤตาม
 ชอกพันเป็นทานองเดยวกับชาวฮันตเคยวกงชอยในเจตาเซาซงใครๆ กคง
 เคยเห็น พุทอส์ำงนามาจากอนเตย จงยอมมทนบธรรมเนยมของอนเตยเขา
 มาควย คิดว่าไมล์พันพระเจ้าพรราชา ททาซางหนงบานปตายเป็นดอกเห็ด
 กคงต้องการให้เลิกเขาไปเป็นชนนอยๆ จะได้ไซเคยวแตรดีพันโคตระคอง
 มผู้บอกว่าไมล์พันพระแต่กอนน เขาไซเถาวดยเปรียงจาเป็นยารักษา

พันใดในครัว ก็เถาวดยเปรียงมีขนาดใหญ่บางเตกบาง มีขนาดไม่ได้
 ตามชอบใจก็ค่อยไปถามนิน จะถากเถาเหล่าออกทั้งหรือก็เลย
 คาย ปล่อยให้พระท่านจกเป็นชกเด็ก ๆ เคี้ยวเองตามชอบใจเถิด
 เมื่อก่อนมาพระท่านมีแปรงสีฟันอย่างใหม่ทีละดอกแต่ละดอกทำ ทำนกกเด็กใช้
 เคี้ยวไม้สีฟันของเก่า เรื่องจึงเคยตามเคยกันมาอย่างน

การถวายของเขาพระราชาไม่เป็นคน คงเดาตาม เป็นเรื่อง
 มอยู่ในกรุงเทพ ฯ เขาทอาพเจ้ารูแต่ละเคยเห็น เมื่อก่อนหวเมืองต่าง ๆ
 ที่อยู่ในไกลหรือคดคอกนแต่ละคอกกับกรุงเทพ ฯ ก็คงจะมีเป็นลักษณะเดียว
 กัน เพราะคงเขาแบบอย่างไปจากกรุงเทพ ฯ ถ้าเป็นทองถนทอยู่ทาง
 ไกลออกไป ทราบมาว่าแม่แต่ของถวายพระ เรื่องพมหรือคณไม่ไม่มี
 และไปถวายพร้อม ๆ กันทั้งหมู่บ้าน ผิดกับทในกรุงเทพ ฯ ซึ่งต่างคน
 ต่างไปถวายหรือไม่ไปเลยก็มี ทจะรวมกันให้พร้อมเพียงเหมือนในหมู่
 บ้านสามชนบทเป็นไม้ส้ม เพราะความเจริญก้าวหน้าในสมัยปัจจุบัน ใน
 กรุงมีมากกว่าในชนบทกระทำให้อลักษณะอย่างเก่าหมดไปเอง

ในทองถนชนบท เมื่อถวายของแด่ ผู้เฒ่าผู้แก่ทงานคือไปไถ
 นาทำงานหนักไม่ไหวแล้ว ก็ถือโอกาสส่งมาทานศักดิ์ทนบวร ตลอดจนดู
 ถวายพระราชา และทำส่งมาทานทกวันพระคดอดไครมาดี เพราะฉะนั้น จะ
 เห็นดีปประชาชนไปฟังเทศน์กันทงคามากกว่าจนปรกค เรื่องอย่างนลงทใน
 กรุงเทพ ฯ ก็ยังมีและถือเป็นประเพณีกันสืบมา ถ้าทาทไปทอคถึง

จะไม่สังเกตเห็น ว่ามอบัติมากกว่อมบัติ และเป็นพวกแก่ ๆ
 เฒ่า ๆ โดยมาก คนหนุ่มคนสาวบางเป็นครึ่งคราอ แต่มกเป็นพวก
 ชาวบ้านมากกว่า หนุ่มหรือสาวสมัยใหม่ ยิ่งหนุ่มผู้ชายด้วยแล้ว
 การเขางดพึ่งเทศน์ฟังธรรมและถือศีลเป็นเด็กกัน มนุษย์เดมท ไม่สู้
 เขาเรื่องอย่างหนัก แม่มไปวัดกนบางกมกจะชกเอะอะเดียดวย คือไป
 ส่นกมเชอจากทอนมาแดง คิดไปอกทกเป็นธรรมดา เพราะหนุ่มกเป็น
 หนุ่มสาวกเป็นสาว ถ้าพูดอย่างสำนวนฝรั่งกชวยไม่ได้ ใคร ๆ ทม
 อายมากกเคยผานวยหรือผานชวค้อย่างนมาแดง ไนวนนน “ถ้าใครบ่น
 บากาเบอไม่เชอเดย” เพราะมนผนธรรมดาของสังฆาทชธรรมชากจัด
 สรวคมา ออกอย่างหนงการไปถววยของพระ มกเป็นผู้หญิงไปถววย
 มากกว่าผู้ชาย ถ้าเป็นผู้หญิงสาว ๆ กไปถววยหงงพี “อันกฏทกรู
 จกสันท คคจรทพตจาวีวี่วี่วี่ พระหนุ่ม ๆ กดื่มใจทำไมละ เดียงจำ
 จะเจรจาพวี่บาย” นชวพเจาคคชอกคามในนร่าคเดอน มาอ้างสันบ
 ส่นนเรองคอนน อนทจรงเทค้กาดเขาพรรษา เป็นหนาทของชายหนุ่ม
 ทคจจะนาคอกไม้ชูปเทียนและของไปถววยพระอูปัธณาจารย์ของคน เพื่อ
 แล่ตงคามเคารพดักการรทานเป็นพเคษนทานทบ้น แคค้เหมือนไม่ชอบ
 ไปกนนัก ถ้าแม่กมกเกยงให้แม่ไปถววยแทน ถ้าแม่ไปไม่ได้ พอก
 ผู้หญิงในบ้านกไปแทน เพราะตนเองคคชระเกยงกบสังคมีไม้เวตา

คนเหี้ยมเจ้าพระราชาเป็นททราบกนอยู่แดงวา เป็นเงตาพระภิกษุ
 ท่านพุกฝน ดองนกกไปถึงครึ่งพทชกาดเมือแรกตงพระคำสนาชน ใหม่ ๆ
 วจจาอารามสำหรับพระภิกษุตั้งขทานอยุ่ประจาวมกน เหมือนตงทกวนน
 ยง ไม่น ทานกอาศัยอยุ่คามบ้านมาถา แคอยุ่ในระยะทางซิงไม่ห่าง
 โทดจากหมู่บ้านมากนกก เพื่อท่านจะสำมารตเข้าไม่บั้นทบาลได้สัดวง
 ไม่ใช่อยุ่ในป่าเถอนห่างไกลจากทมคนอยุ่ ซินไปอยุ่ในป่าเปลี่ยจห่างไกล
 อย่างนน ถ้าไม่วะมาเดเวเรียกเห็นจะตองอดตายแน่ เพราะไนทเช่น
 นนไม่มผลไมหัดนเกิดอนเถอนทาง พอกจะไซเป็นเครื่องประทงชวต ได้
 คอให้เป็นฤษทจาศัดกนจาคาลอยุ่ไม่ได้

โดยเหตุทพระภิกษุในสมัย โนน ท่านมหนาทจะตองจารกไปรด สัดว
 ไปไนทคาง ๆ เพื่อเผยแผ่พระธรรมคำตังสอนแก่ประชาชนจึงไม่จำเป็นตอง
 มทอยุ่เป็นประจา เมือเขาฤดูฝนถนนหนทางเป็น โคดนเถนเป็นหัดมเป็น
 ปลดกทอไป ก็เป็นธรรมตาจะตองหยุดพักไมเดินทางเดี่ยวชวคราวในระยะฝน
 ตกหนักแถกคองมตางของคทยงคอไป เพราะด้วยควมจำเป็นอย่างไรก็ตามท
 เมือเช่นนทานคองไมเดินไปตามทางทเป็นปลดกเถนไมได้ ก็ตองดตแดง ไปบน ท
 ซิงจะเดินไปได้สัดวงตางทกเหยียบย่ำเข้าไปในนาของเขา ชาวบ้านเขา
 กบนชงถากถาง ในสมัยนกกวาไมมวฒนธรรม ความทรงทราบบถึงพระพทช
 เจ้า จึงทรงบัญญัติให้พระภิกษุตั้งขหยุดพักเดินทางชวฤดูฝนเดี่ยว ๓ เดือน
 คือเจ้าพระราชาแตกไมได้ทรงห้ามเด็ดขาดตามความจำเป็นจะตองเดินทาง ไป

ในระหว่างนั้น เป็นภรรยาเพศหญิงที่ก้าวก้าวใจ ก็ประทานอนุญาตได้
 อยากเข้าพระราชทราบบ้างเรื่องให้พี่สาวออกไป ตามผู้หรือดูในหนังสือ
 จาด้วยคนเหตททานอธิบายไว้ก็ได้

ตามปรกตเมื่อพระท่านหยดพักเข้าพระราช ท่านมักพกรวมกันหลาย
 องค์ในทแห่งเดียวกัน นักเป็นความจำเขน เพราะจะหาภาเป็นทเรน

อาศัยพักใต้แห่งระองค์เห็นจะหาไม้ได้ระดวกนัก ททานก้าหนดเข้าสัถาน
 ทซึ่งพระภักษพวงพกรเรนได้ ๕ อย่าง กก้าหนดคหาหรือภาไว้ด้วยอย่างหนึ่ง

แต่กระหนทานยงคองวาเรอนกอดวยอรุหรือสร้างดวยไม้ ซึ่งเป็นเรอนขนาด
 เล็กของกนชนด้ามนูอยุแะระมกจะก่อสร้างดกลงไปในดิน กอนโตมเรียก

ว่าเบ้นคหาใต้เหมอนกน แต่ตั้งว่าก้าหนดไม้ใช้หาได้ง่ายเดย ภาเป็นท
 อยุโกลบรเจณดุมนาคงคอง ซึ่งเป็นทรวบหากเขาไม้ได้ เรองทจะเรน

อยุในภาเบ้นมไม้ไคอย่างดกอยุตาอรุภาไม้ดงกลาวมาข้างคนภาหาทเรนดง
 กลดาวมานไม้ไคจริง ๆ ทานจะท้ออย่างไร ภาเดินทางเข้ามาทนในหมู

บานหรือในเหมองกพอจะหาทพกรเรนได้ ตามททานก้าหนดใจ แต่ถา
 มาไม้ทนกกคองพง โคนไม้ใหญ่เบ้นทพกรแะหาอะไรกนก้าบงไปคามาแกนๆ

กัวจะหาไคตรงทกคองถูกฝนเบ้นกมอดอมอกแะก ตไม้ต้อาจเป็น ไรค
 ปอดชนกไค

เรองอย่างทเตาคองมมาแะว เมื่อชาวบ้านมาเห็นพระท่านได้รบคความด้า
 บากอย่างนทมใจบุญ ซึ่งไม้คองส่งลยวาในด้มข โนนขอมมมากกัวด้ามขน

เพราะความเจริญทางวัตถุธรรม ที่ฝรั่งเรียกว่า Materialism ยังไม่มามาก
 เหมือนอย่างทกจนน ก็ปลุกเพงเบนนทพกจน เพื่อให้พระท่านได้อาศัยพักฝน
 รวมอยู่ด้วยกันใต้หทัยองค แดะมบรเจณกวางพอกทานจรเตนไปมา ใน
 นนได้สัระดวก ไม่ใช่สร้างอย่างคืบแคบคองงจบเจาอย ในทเคยจ เมอ
 สันหน้าฝนแดวพระสังฆทานกไปคานเรองของทาน กรนถงหน้าฝนใหม่
 ทานกกดบมาพกอกเพราะสัระดวกค ทพกตงกถางนเคมเรยกจางหาร ซง
 ถาจะเปดกนกวาทอยุพอจะประสมกนหรือเคมไปมาอย ในนนได้ ภาย
 หตงในระยระคอมา พระตางองคทานอยุประจำเคย ไม่ใช่อยุชวคราวเฉพา
 แดชวฤคฝน ทนนทชยายควเคตเปนวคหรืออาวาสธน แดวในทสัด
 เมอเคตมพระพทชรูปอนแดว จหารกกลายเปนนถานทประดิษฐานพระ
 พทชรูปไป

เรื่องสร้างทพกชวคราวถวางยพระสังฆ ทจาพระรชาดงเดมาแดว ดง
 ทมุดรางเบนนเศวชฐคฤหบค นคความเคอมใส่ศรัทชากถาแขงในพระค้ำดนา
 กเดอภทาททเหมาระเชนนเบนนถวนรณอยุไม่หางไกลจากควเมองนท และ
 เบนนทสัระดวกเก้ใครจะไปมาได้ไม่ถาบาก เวดากถางอนไม่มคนพดกพดำน
 มากนท เวดากถางคนทไม่อยุ ในทชงมเลียงอกทททททททททททททททททททททท
 ททท

ในอนเคยตางทองคณเบนนทชามถามาก เช่น ทางแคณบอมเบ
 ถาเหนถานเคมไซเบนนทอยุแดะทประสมสังม เรองกเห็นจระเบนนคความสัระดวก

สำหรับพักในฤดูฝน คึกคว่าสร้างเบณฑพักอย่างอื่น ภาทประชมสังฆ
 คึงกตาวนเวรกวาธาเจตย เป็นคนตระความหมายกบคาวาเจตยของเว
 ซึ่งเบ็นลัทธิปทบรรจจาก เพราะตระนนเมอกรังพทชกาดทวาพระภิกษุอาศัย
 อยุ่ตามลา เห็นจะเป็นภาเจตยอยางทกตาวน ทเวาทาเบ็นชองกฏ
 ประคษฐานพระพุทชรูปหรือททาเบ็นกระจงบนแกตงเบ็นชน ๆ ชอนกนชน
 ไป คิดว่าจะกตายมาจากชองกฏในถากไต ทกตานกเห็นเชนน เพราะ
 มื่อโรหดายประการทชจนให้ คิดเห็นวาเบ็นเชนน ถาไตม โอกาสไป
 เห็นถาชงมซากเหตออยุ่ในอนเดยมากแหง ก็อาจจระกตาวไตแพนอน
 เมื่อไมม่โอกาสไปเห็นจิงไตแต่นกเอา ซึ่งอาจถูกหรือผิดก็ไต ไม
 แน่นัก

ถาเรองเคมชองการเขาพระรชามมาเชนน ก็พอจะเข้าใจได้ว่า เหตุ
 ไรจิงคองมประเพณทาบุญ แดะถวายชองทจาเบ็นแกกจประจาวนชอง
 ทานเบ็นพิเศษในวนเขาพระรช ก็เพราะเบ็นเรองดบมาเมอกรังพระ
 ทานยงไมม่วคอยุ่ประจำเหมอนทกวนน ทานมาพกรวมกันอยุ่ในทแหงหนง
 ชงคราวชางบานจงถอ โอกาสทาบุญเบ็นพิเศษ คอนนเองจะเห็นว่า ไม
 สัพนเดะชองไรดังอยาง มคความจำเบ็นแก่พระสงฆมากเพียงไร เมื่อ
 ทานมาตามทางชางถูกฝนคั้นฤดูเบี่ยงกปอนมาด้วย เมอถงทพกแตจกไม
 มัสระบงจวรใหม่สำหรับเปตยน เพราะพระท่านไมม่กระเป่าเดินทาง ด้วย
 เหตุชงนชางบานจงจกถวายมาจ่านาพระรช สำหรับให้ทานมผลคเปตยน

ดั่งหม่อมตนไม่เห็นจะเป็นชบสยเนคอกไม เครื่องบูชาที่เป็นของแห้งอยู่ได้นาน
 เพราะพระทานจะตองพกจาพระราชอายุคง ๓ เดือน ไม้มเครื่องใช้อะไร
 คิดตองมาเหมอนกับออยประจาท นอกจากของ ๘ อย่างทมอนุญาตให้
 ประจาศวไปไดเทานน ชาวบ้านจึงจดทามาถวายในกาตระพเคษเซนน
 ของถวายพระเจ้าพรชามนาตาก แดะอาหารเครื่องชบฉนตาง
 อย่าง เห็นจะถวายเพื่อให้เป็นสังเบียงกรงของท่านในระหวาง ๓ เดือน
 เทคนชาวบ้านในตางทองถนจึงมถวายสังของเซนน ในฉนเจ้าพรชาม ม
 ชาวสารพรกหอมกะเทียมแตะอน ๆ บรรจงตงกระบุงน้ำไปถวาย คิดว่า
 ประเพณถวายสังตาทกตทาทกนในเดือน ๗ กอนเจ้าพรชาม อาจมาแต่
 เรองถวายในฤคกาลเจ้าพรชามกได แตะทาเคตอนทไปตวยความจาเป็น
 ในสมัยทมวดมพระออยประจาศว เพราะเมออย่างเขาเดือน ๖ แตะตอมา
 เป็นเวตาเริ่มทำนา ตองชมกเซม่นสาตระจนออยตวยเรองโกหวาน ทา
 เวตาทำมาบุญสุนทานให้ไดมออย ๆ เหมอนเวตาปรกตไมได จึงตอง
 ถวายของเป็นสังเบียงกรงแก่พระ ท่านจะไดไมเคอครอนคองอดมอกน
 มอ จะรอไปถวายในฉนเจ้าพรชามกชานก จึงรนามถวายเสี้ยในเดือน ๗
 แตะที่ยงมทำออยในตางทองถนในฉนเจ้าพรชาม กัสออยจาเรองเคมอาจเป็น
 ตงทเตามาชางถน ไปรดชยานกจาซาพเจาอวดรู เพราะเมอเกิด
 ความสังสัยแตะกอชากร ความสังสัยชากรเกิดให้คคคินแตะหา ได้
 มาแตะคิดเห็นอย่างไรก่นามาแตะนอ จะถกผิดแค่ไหนก้แตะแตะจะไปรด
 เลิต เพราะกอกาม ๆ ถนมากคอช ไมเกิด “ความผ่นผวน” ถน

ในความเชื่อ แต่ตามเป็นนอยอย่างใดกมเป็นนอยอย่างนั้น ก็ทำให้รักตัว
 มดกษณะเปราะเหมือนแก้วกระจก หรือนาทแข็งเป็นก้อน ถูกอะไร
 แปรก ๆ ใหม่ ๆ มากกระทบโดยแรง ก็อาจแตกกระจายได้ง่าย ด้วย
 ไม่มียึดหยุ่นต้านทานได้

เมื่อพระท่านมาพักฝนอยู่ประจำในตระเวกบ้านชวคราว ท่านก็ไม่
 อยู่เปล่าหงงจบเงาอยู่แต่ในที่พักเรือน ท่านจึงถือโอกาสไปรดสังข์แก่ชาว
 บ้านจึงได้เกิดมีฟังเทศน์ถ้อยคำดีกนบวชกนมากกว่า ปกติในเวตาเข้า พรรษา
 เพราะสมัยโน้นพระยังมีน้อย ชาวบ้านหาโอกาสศึกษา และบำเพ็ญ
 บุญกุศลไม่ได้สะดวกทุกฤดูกาลเหมือนในทกจนนจึงได้เกิดมีบวชเรียนกนใน
 ระยะเวลา ผู้ที่มอายุยังไม่ครบบวช ชาวบ้านก็นำไปฝากพระให้บวช
 เป็นเณรหรือถวายเป็นลูกศิษย์รับใช้ท่าน ๆ ก็ตั้งสอนธรรมและคณา
 วิชาให้จงคดเป็นประเพณีสืบมาจนทุกวันนี้ ผู้ที่บวชเรียนแต่จเมอไม่จำมารถ
 ครอบเพศสมณะเป็นอนาคาวิกเหมือนกบที่ทานประพฤคอยู่คคองสังกออกมา
 ครอบเรือนเป็นคฤหัสถ์เสียก่อน ตามหตถตทชคณาเป็นนอยของพราหมณ
 ที่เรียกจาฮาศรม ๕ คือ พรหมจารี คฤหัสถ์ วนนปรตถ และตนิยาสี
 หรือภิกษุ

ระหว่างเจ้าพรรษา มนุถอค์ดกนมากโดยเฉพาผู้ทคคเหต่า ก็
 มักเด็กกนเหต่าไปกนชคเซยกนกเมอออกพรรษาแล้ว ไปตั้งนุกนเมอ

เทศกาดทอดกรีน เมื่อก่อนหน้าเจ้าพระยา การจำหน่ายเหล่านี้จะ
 ตกตา เพราะมีคนกินน้อย แต่มีคนแทงหอย ก็ ๑ กินมากขึ้น เพราะไม่
 มีทางจะจับจ่าย ใช้เงินในการวิ่งเต้นเหมือนในอดีตที่เคยขายแล้ว
 ด้วยวัดธรรม จึงหันกลับมาแทงหอย เจ้าพระยาแดงไม่ไรเหล่านี้จะ
 ขายไม้ดี แม่พวกกระเมงดกรแต่พวกขีพาทย์ราศ โปนกเคอตรอน ทา
 กนยากเหมือนนก เพราะระหว่างเจ้าพระยาไม่มีใครเขาหาไปเดิน เดียว
 นไม้ของกวดมทหากินลมไป เจ้าพระยาหรือไมเจ้าพระยากเทากัน

เดือน ๘ เจ้าพระยาแดง ถึงเดือน ๘ ระหว่างพระยาว่าง ไม่
 มีงานทำบุญอะไรนอกจากมแต่งงานกนบาง เพราะเดือน ๘ เจ้าพระยา
 แดงเขาตแต่ง ละครไปแต่งเอาเดือน ๓๐ ซึ่งเป็นเดือนคึกคักทางนาน
 นักรอไม้ไหว จึงหันมาทำในเดือน ๘ ซึ่งเป็นเดือนคึกคัก อนุญาตให้เขียน
 พิเศษแม่จะเป็นระยะกาดท

“เห็นเมฆมืดเงาฟ้าคะนอง

พยับฟองฝนงาดอยู่ปราศพราย

พยับเยือกโยกมาฟ้ากัณธ

ดูวาบแวบแววบแล้วดับหาย

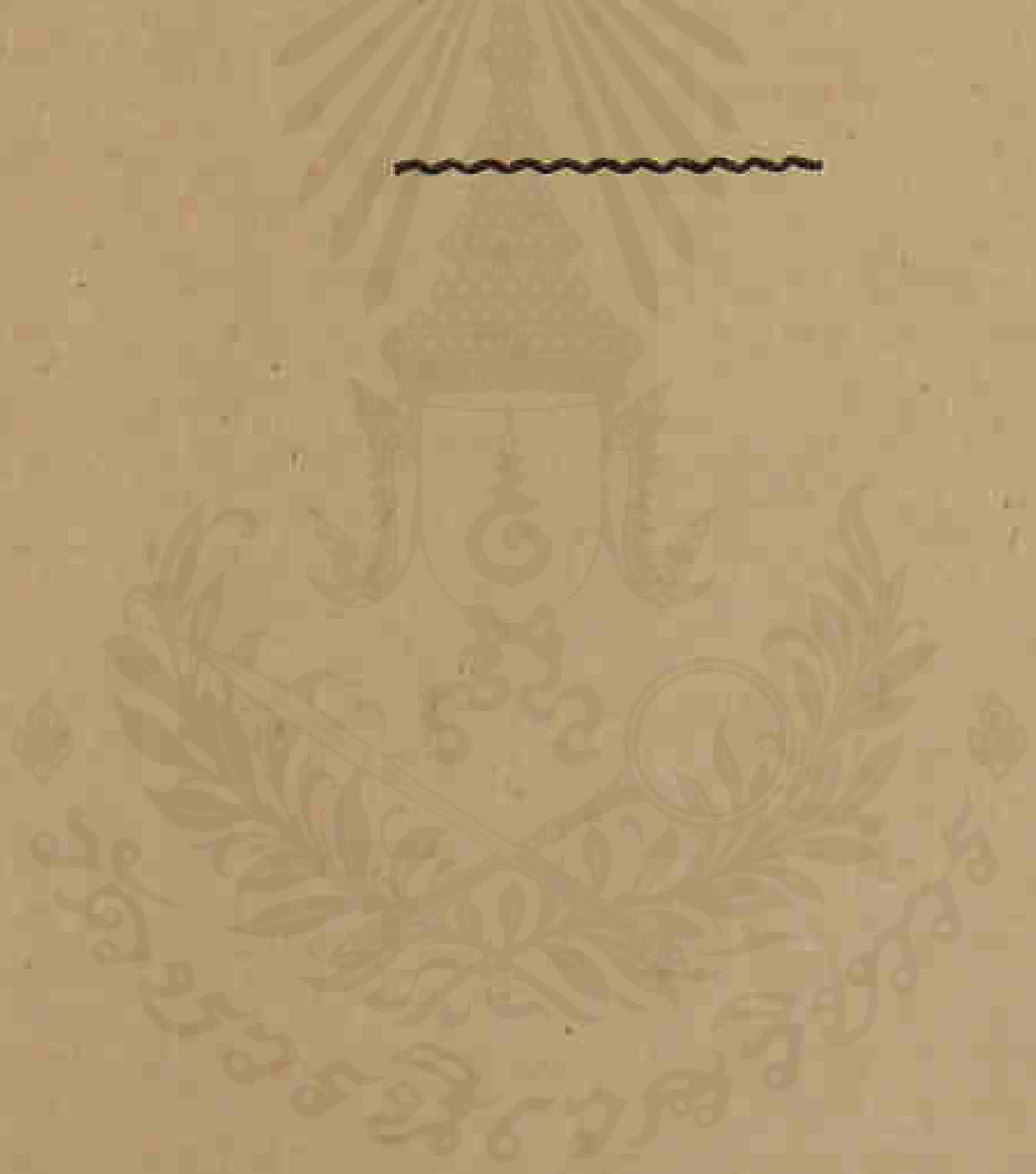
เหมือนเห็นตัญเฑียรบรมแฉวงบกาย

ราวกับสายฟ้าแฉบแปลบพระโยม”

มนต์อนาเทอมใจ ไทเห็น้อยอย่างพจงถอจาเป็นภรณ์พิเศษ

ให้

แต่งกันได้ในเดือน ๘ ควดยประการฉะนี้.

เทศกาลออกพรรษา

เดือน ๑๓ แรมค่ำเป็นวันออกพรรษาฝนซึ่งภพพร้าฉ่ำและตลอดเวตา
มา ๓ เดือนของฟ้าซึ่งเคย เห็นเมฆมืดเวหาฟ้าคะนองพยับพองฝน
ดำตออยู่ปราศปราย” ก็เงนวางแต่ห่างหายไป เป็นเวตาถ้าตั้งจะหมด
ฤดูฝน เมฆ ซึ่งเกิดอนกตณตอยเต็มทวทของพากคอยคูนยหายมตายไป
ดมมรสุมภระจนตกเฉียงใต้หรือลมพทชยา ซึ่งเคยพาเอาฝนดำตมาโดย
แรง ก็แปรแต่กลายเป็นลมว่างพัดโชยเรื่อย ๆ มาริน ๆ ทำให้
รู้สึกดีชนหายชนอบ กนพทททางกทมาคแห่งไม้และเหมอนเหมอก่อน
การทำนาทคร้าเครื่องมาหลายเดือนก็หมดทวระไปตอนหนึ่ง ชาวต่อนมาก
ก็สกรวงแฉว คอยแต่เวตาทว่าจะสักแต่เก็บเกี่ยวได้เท่านั้น อากาศ
ชนแฉวมดมวกเปิดชนเป็นปดอด ไปรังแจ่มใสภุเขาซึ่งอยู่ไกลเห็นตบ ๆ ทาง
โน้น ไม่ได้เห็นมาหลายเวตา บคณกตบเห็นเขยงชดได้กนตไมทไกล
กระทำให้ใจคอรของชาวบ้านเบื่กบานไปด้วยกับชรรษชาติ ฤดูเข้าพรรษา
๓ เดือนผ่านไปแฉว ชาวภทวามแฉวตาแฉว กาดังจะแฉกกรวงเป็นพุ่ม
พวงใสวชระการตา อักไมชากจะเก็บเกี่ยวได้ไมเบื่กชานส์บายใจ ก็
จะไปเบื่กชานส์บายใจเอาเมื่อไหร่

ออกพรรษาแล้วแต่รถออกไ้จนถึงกลางเดือน ๓๒ เป็นเทศกาล
 ทอดกฐิน ซึ่งเป้นที่ยนคปรีดาแต่รถเรงของชาวบ้าน ด้วยจะไ้
 โอกาสทำบุญสุนทรรม คบกันไ้กับความสนุกเรงบนเทงใจ คน
 แต่ก่อนเคยพูดว่า "ทอดกฐินวันหนุ่" ทอดกฐินนั้นเข้าใจ แต่
 หนุ่หมายความว่าอะไรอยากทราบแต่กไม่ทราบ ก่อนถึงวันทอดกฐิน
 ชาวบ้านมักไปเลือกหาวัตถุที่จะทอดหาไ้แต่กไปจงตวงหน้าไว้ เพื่อให้
 วัตถุแตละเม็ดเตรียมไว้ในวันทอด โดยมากวัตถุของไว้ มัก
 เลือกวัตถุหมู่บ้านอื่นเพื่อไ้โอกาสดูกันไ้ครกครนอย่างสนุกสนาน และ
 ประสาณ์สมควรสำนาคคเป็นไมครกบชาวบ้าน ไ้ซึ่งเมื่อรู้ว่าจะไป
 ทอดกฐินทอดหมู่บ้านของเขาในวันใด ก็จะได้เตรียมการเพื่อต้อนรับ
 ทอดจนแต่กแต่เดนสนกรวมสำนาคคว้สำนาคค นอกนงานทอดกฐิน
 ในที่ใด ไ้โอกาสเที่ยวเตร่เป็ดยนกุมประเทศ ไ้เห็นแปลกเห็นใหม่
 ไปจากที่เคยเห็นอย่าง ซาซากอยทุกเมื่อเชอม ถาสังใดในหมู่บ้าน ไ้
 มีแปลกหรือใหม่ ก็จะได้รู้เห็นด้วยตนเอง แดงนาเขาสิ่ง ๆ มอยู่
 ในถนนงามมาใช้เป็นแบบอย่างของคนบ้าง ประเหมาอาจพบเนอคอยู่
 ทนด้วยกไ้ เหตุฉน ประเพณีทอดกฐินต่างถิ่นของชาวบ้านจึงถอว่า
 สำคญแต่จำเป็นเพราะไ้ทั้งบุญกุศลแต่เดนสนกรนเรง ไ้ทั้งความรู้
 และจิตใจ เป็ดยนชดศทตราเครงชุกบเรงตามาหากน มาเป็นชีวิต
 ใหม่ที่สดชนเรงเสยชดศตรา ประเพณีอย่างนยอนมคาควรแก่ชด

ทางใจแต่คงไม่จริงจังพอขยยนต์ในสังทกขยยนต์ นคองฉนธรรมเกา
 ล่งนหน่งของชาวไทย ล่งของอะไรที่จระนำไปทำบุญ คนที่ไปในกระบวน
 กชวยกนแบกชวยกนห้ามด้วยความเค็มใจ ใครเหนอยกเขาเปดขยเขาผลด
 กนไปตามเรื่อง ล่งนใครมีการเดินอะไรก็เขาไปเดินไป ผู้ทเขากระบวน
 ภาเป็นผูหญิงสาว ๆ กแต่งศวดล้วย ๆ ความทองถน ขาดผูหญิงการบุญ
 การกศดกรวดกกรวยไปพอไกลจะถึงวัดทจะทอดกเป็นเงา นองเพด ทาง
 อดจตเศรยมรบไวพรอมลัรรพ ล่งนชาวบ้านรานถนทางหมุบ้านนน เมอ
 ไตขยนเสียงกตองคตม ๆ ดังมาแต่ไกล ก็พากนออกไปรอกอยเพอคอรบ
 ถางทกมกระบวนแห่ชอยไปถึงกกลางทาง แดวผลลัม โรงเขากระบวนลัม
 ทบแห่มาศชวยกม ล่งนวัดโตเวดากจตเศยงเพดพระ แดะเศยงคตอดถง
 พดกกรูนทวย ชาวบ้านทนนเบนเงาภาพจตเศยงทงถ่น เพวาระเบนจต
 ของเขา กนของเขา ๆ เศยงเศร์จ ไมคองอนาทรรอนใจเรองอาหาร
 การกน เบนความเชอเพอยนคคอรบควยไมครล้ามคครลั แดะ
 ชาวบ้านนนี้อาจจะไปทอดกรูนทจคของบ้านโนนบาง ในคราวหน้าลัลบกน
 กจะโตม โอกาสคอบแทนกนแเดะกนไปไมคจ ดังริง ๆ

เศร์จเศยงเพดแเดะเศยงคกนแลว ไตเวดาทชดกรูน ล่งนถงโบลลั
 ชนหมกนพรอมแเดะ กจตกระบวนแห่มกนตามกนเบนแเดะชวยค เศียง
 ครมครกครนไปทอเบรเวอนจตปรตทชนเวอน โบลลั ๓ รชบแเดะวกเขาโบลลั

ถวายฝากฐิน ซึ่งเป็นเรื่องไม่จาเป็นจะต้องเอา เพราะเป็นตทชพชท
 เคยเห็นกัน โดยมากเว้นแต่เวียน โบสถ์ ๓ รอบ ไม่ใคร่มัททากนทจริง
 เวียนประทักษณกเป็นการดี เพราะเป็นการแต่งเควพคของสถานทและ
 ตั้งศกตศทฐินแปลว่าอะไร แะคั้นเหตุทอศกฐินม้อย่างไร อาจ
 หาหนังสืออ่านเป็นความรู้ง่าย เพราะท่านผู้แต่งชวนให้ อานมอยู่
 แล้ว จึงไม่จาเป็นจะนำมาพรรณนาในทน ไทชาซาก เสร็จทอศกฐิน
 แะวกเสน่สนกรนเวงกนทตามวัด ใครเดินอะไรก็เดินไปเดินกนครกครน
 ส่นกกนเคมท ไม่ส่ปรากฏมเรื่องเอะอะจาทกน เพราะเขากดวบาป
 เกรงกรรมไม่กล้าทาส่งทไมควรทำในสถานศกตศทชเช่นน ทาจะมคน
 เอะอะกนบางเกินขอบเขต ก็ถูกวัดถูกชาวบ้านดงโทษเสียเองตามสม
 คจร เป็นเรื่องควบกมกนเองไปในตัว โดยอาศัยประเพณีทประพฤค
 ส่บศอกนมา เป็นทตทประกนความเป็นอยู่ของเขาเทาทจะทำได้ในสมย
 ซงส่บมาแดงเต็ม แต่เดยวมจะเปลยนแปลงเป็นความเจริญไปอย่างไร
 บ้างก็ไม่ทราบ เดินส่นกพอได้เจดตามสมคจรกเด็ก ดาดาชาวบ้าน
 นนแถว กพากนกดบของถนบ้านคน คอนนเป็นกดบอย่างเงยบ ๆ ไม่มี
 แท้แทนอะไรเหมือนเมือซาไป เพราะส่นกส่ใจแะเห็นอยแล้ว
 ตามทเดามาเป็นเรื่องแหกฐินไปทางบก ถ้าไปทางนาถงไม่บอก
 กรวาท เขาไปกนด้วยเรือพายเรือแจว ไปกนเป็นแถวยาวยคทงเรือใหญ่
 เรือน้อย เรือทเป็นของคกฐินนพจตแต่งเป็นพเคช มคาคผาคาคส่มชง

ทิวและอะไรต่าง ๆ ตามแต่จะแต่งแต่ประดับตกแต่งจนทงวางใคร จะ
 ทาเป็นบุษบกหรือทำเป็นรูปอะไรก็แล้วแต่ จะทำชำลุ่มขึ้นไปทอด ในระยะ
 โถง ๆ ได้สะดวกดงยมนเรือกลไฟและเรือยนต์ จะจงเอาเรือแจวเรือ
 พายพ่วงท้ายไปด้วยหลาย ๆ ลำก็ได้เมื่อถึงเทศกาทอดกฐิน จะได้ย่น
 เดียงกุดองดงคิม ๆ อยู่แทบทุกเช้า แม่ไม่เหินกรู ได้ความกกระบวนกฐิน
 กาดังจะผ่านไป การไปกันทางนาอย่างนี้ ถ้าเป็นกฐินของชาวกรุง
 ชาวเมือง มักมเรือเป็น โรงครัวพ่วงไปด้วย เพราะจัดเตรียมสิ่งของ
 ไปหุงคิมได้สะดวกกว่าทางบก จะอาศัยชาวบ้านของวัดที่ไปทอดเป็นผ
 เดียงคุด เหมือนตงเรื่องทเตามาข้างคณกไม่ได้ เพราะความมแต่ความไมม
 ไม่ได้ระตบใจเดียงกน จึงผตชนผตดงคิม นตของเรานนตของเอา จะ
 เอานของเราแต่เอานนของเอามาจวมเอาแมพมพเดียงกน ใน ทนท ทน ไต ก
 ยากอยู่ คองพยายามทา ไทนเบนนหรือทา ไทนนเบนนพอ ไทมแถวมแถว
 เดียงกอน จึงจรวมเอากนได้สะดวกแถวราพรน

อาหารที่จัดเอาไปเดียงกนในงานทอดกฐิน โดยมากมักใช้เป็น
 ขาหรือขากระดูกเพราะสะดวก ยนส่งให้กนได้ง่าย กนเสร็จแล้ว โยน
 ทงหรือกระดูกได้ ไม่ตองเป็นหวงคอยเก็บ ถวยหรือขามกถวจจะแตก
 หรือหายได้ และไม่ต้องเป็นกงจตต่าง ถงจระตง ไตกคองใช้หน้าใน
 แม่นาคาคถของต่าง ใครเขาจะชนเอาน้ำฝนน้ำประปาไปด้วยได้มากให้ถา
 บากถาบนถงต่างขามได้ อาหารที่จัดเอาไปนนี้ ไม่ใช่แค่สำหรับเดียง

คนทั่วไปเขาจัดไปถวายเตียงพระเพททวดด้วย ของเตียงนั้นนอกจากมข้าง
 แตะแกงแตะของผิด ๆ คม ๆ ความแค่มะครวจะจัดหาเตรียมไป ยงมเจ้า
 ขนมนานาปรกด้วย ของหวานกมข้างเมาทอดแตะกตวยแขก ของ
 เหล่านี้ไม่มีคนไหนใครขาด เพราะสะดวกแก่ที่จะเตียงดี แตะ
 ขนมนานาปรก โดยเฉพาะนาปรก ถากทำเป็นจำนวนมาก ๆ สำหรับเตียง
 คนมาก เวลาพระสัมแมครวอาจเอามองลงไปกวมนหน้าพริก ในภาชนะ
 ซึ่ง โดยมากใช้กระถางหรือโอ่งมังกร มักตั้งลงลงไปเตียงข้อมือ ต่าง
 ตกเตียงไปถึงครึ่งแขนคอนแขนก็เคยเห็น นามกระตุนามระนาวนาคัมมะตาม
 เบียดทเป็นเครื่องเปรี้ยวพระสัมมนาปรก คงจะกัดแซนระบายเอาเจ้าชเหือ
 ขโดดลงไปพระสัมด้วยเป็นแน่ ไม่เป็นไร กินหรือยัด เพราะภาชนะนั้นว่า
 “ เทียมอก เจียรเซงช ” แปลว่า “ มองไม่เห็นกลิ่นระอาต ” ครอง
 อาจมีเตียงแยงอย่าง โม่ โหเกิดชนได้ว่า “ ใครเขาเอามองลงไปกวมนเจ้า
 หากถามกันเปล่า ๆ เขาก ใช้กระเจ้าหรือช้อนลงไปกวมนต่างหาก เชื้อ
 จริง ” ไม่เชื่อ เพราะเห็นอยู่กบศ “ ถ้าไม่เชื่อกถามภรรยาข้าพเจ้า
 ดูกได้ นเป็นคากดาวของชาวพระมาศรงกบของเรา ชาวบ้านนอก
 ว่าให้ถามแม่แอดงศ ถ้าใครไม่เชื่อกถามทกดาว เขาเป็นคองอางเมย
 เป็นพระยานสั่งนับต้นนถอยค่าของเขาเต็มอเพื่อให้หนักแน่น เพราะภรรยา
 เป็นผู้พลจริงเต็มอ เชื้อได้ แคอย่างไว้กตใช้กระเจ้าหรือช้อนกวมนนม
 ไม่ได้ ของมจำนวนมาก ตามกสั่งไป มอเบื่อนนามระนาวมกระตุน

บับตงไปอยู่แล้ว ไช้มอกกวนดะตูกตักกัว เป็นทานองเตยจกนกกบมุนชาว
 เหนยจนากระท คอง ไช้มอมุน จะ ไช้เครื่องอย่างอนแทนมอไม้ถนตไม้
 เคยกน เพราะประพฤตเป็นประเพณมาอย่างนน งามนควยอย่างอนจิง
 นอกแบบ กนไม้ร้อยไม้ได้รสมือ คุนนาดางมอทในชามดางเห็น
 ต้า ๆ เป็นปดกมพมเมอม เพราะมอทไช้มนกระท ไช้สำหรับบดต่างค
 แดะไช้อย่างอนออกรอยแปด เซดกบตะโพกเคยเห็นแค่นอยราย จุม
 ดางแดวมผาเซด แต่ผานนดางแห่ง (ไม่ไช้ทัวไป) มีดกษณะเป็นดี
 ชาวเพียงไร ไปรดสังเกดคเอากแดจกน ทกถาวนไม่ไช้จ่าชาวพเจ้า
 จะไม่ช้อชาวเหนยจกน ช้อ — ทำไมจะไม่ช้อ เพราะดอภาษาชจจนชาง
 คณน แดะทำเมิน ๆ ไม่แดเห็นเลัยกนไต ถ้าไปเห็นตจยตาคนเอง
 เลัยหมตไม่จ่าอะไร หรือรแจงเห็นจรงในสภภาพทแทจรง อย่างททาน
 ว่า “เกค้ำอนจ่าผม อย่าชนชมว่าได้ภก” ก้อยู่ในโตกอย่างทช่าพเจ้า
 อยู่นโตดาบาก คองทนเอาบวงอย่าไปนกกตงมหนัก เคยตรอน ถา
 ทนไม่ไหวไปบวงเป็นฤษตักกัว แต่ทวาทกถาวมาแดจมทงหมต เป็น
 เรองลัมยของช่าพเจ้า จิงไมจ่าเป็นคองเหมอนกกบชกตงยหนง ชงอาจ
 มคจามเจรญการหนาในวคณธรรม ไปโกดกวาลัมยของช่าพเจ้ากได
 ช่าพเจ้ากถาวเชนนเป็นกถาวอย่างผู้เห็นชางหนา มีแต่คจามลตได้ชมนใจ
 ๕๕
 ทงน

กถาวนอกเรองเป็นชตจงทวระแดจ จิงจระเตาเรองทอชกฐินต่อไป

ได้รู้จักกฐินแล้ว ก็เดินสนทนากลั้วโกศกนถาดนวดหน้าจตุรพักตังค์ต่าง ๆ
 หรือแข่งเรือพายกันเป็นต้น หรือไม่ก็อาจมีเงินเฟื้องเรือด้วยก็ได้ ชาว
 บ้านแถบนั้นจะพายเรือมาเข้าร่วมการกุศลและเดินสนทนาร่วมด้วย ตอนนั้นต่าง
 ก็จะเห็นผู้หญิงสาวชาวบ้านสวมหมวกมาแข่งเรือด้วยก็ได้ ความจำเป็น
 บังคับอยู่ในสภาวะเพราะเดินอยู่กลางแจ้งกลางแดด และหมวกที่เขาสวม ถ้า
 เป็นอย่างงามก็ประดับประดาตามเขี้ยว ๆ แดง ๆ งดงามตามสภาพของท้องถิ่น
 ต่างวัดเมื่อออกกฐินแล้ว จดสังฆของพนมทนมในทนม มกด้วย
 ออยมระพรานาคาดเป็นต้น นำมาให้เจ้าภาพกฐินเป็นของชำร่วยตอบ
 แทนด้วยไม้ตราจากม เดินสนทนากลั้วโกศกนถาดนวดหน้าจตุรพักตังค์ต่างกตบ้าน
 เทศกาดกฐินก็ไม่ออกกันเงียบ ๆ เป็นเฉพาะรายบุคคล กัดสนทนกันอย่าง
 ยาวห้ามเดยวาวอย่าเอาความสนทนเข้าไปประปนกับกาบญการกุศล เพราะ
 คนเป็นสังฆมสังปรังคัง ห้ามไม่ให้สนทนไม่ให้ชู้ช่าหรือหากห้ามได้ดอก
 แต่จะหาหน้อยภายในคอยแต่จะเดินออกมาเมื่อมีโอกาส ถ้ามีคนออกมา
 ไต่ในทอนไม้มอบเขตคเป็นเครื่องกน กรนแรงยงกงาน ถึงเสียหาย
 ไปกนใหญ่กมได้ และในโลกนจะหาสังกนของแทของบรสังทจริง ๆ หา
 ไต่หน้อยเคมท หรือจะไม้มควยเสียช่า ถึงหากวางเมกเขากนไมได้กน
 โลกชงชบชอนควยคชว เพราะของแทของบรสังท ถ้าจะเมกคองม
 อยู่นอกโลกนไป เป็นที่สุดแห่งความไม้มคมทใคร ๆ โดยมากอยาก
 ไปกนแต่ปากจึงไปกนไมถึง

ทอดกฐินเท่าที่พรรณาเป็นทอดกันตามธรรมดาสามัญ คือทอดยง
 วจิตไปจองดวงหน้าใจ เขาของแถมกฐินหนึ่งต่อบัดใจที่ศาลาทานาหน้า
 วัด เพื่อบอกให้รู้ว่าใครมาจองเอาไว้แล้ว เมื่อเสร็จทอดกฐินวัด
 เขาของใครเข้บักใจหน้าจดสองข้างศาลา ดังทกมคนกด้วยบักใจด้วย บัก
 ใจทำไมแถมทำไมจึงมักไซ้ของกระเซ ไซ้ของอย่างอื่นบักใจไม่ได้หรือ ใน
 ทนซาพเจ้าคงเป็นคาถามชนแทนน ยังไม่พยายามจะตอบ นอกจากจะ
 กถาวอย่างที่เขาใจกันว่า บักใจใคร ๆ จะใคร่รู้ว่าเข้บักใจมาทอดกฐิน
 แลว คนอนมาตั้งหาวดำหรับทอดหรือผู้ซึ่งผ่านไปมาจะได้รู้ ไม่ต้อง
 เสียเวลาไปตั้งถาม จะได้โดยโมทนาด้วย แดททากนเข้บัก ทากน
 อยุ่ในทองถนทมวดมาก ซึ่งอาจมวดตกค้าง ไม่มีใครทอดได้ จึงมัก
 มผู้ศรัทธาไปสืบเสาะหาวด้อย่างนเพื่อบทอดกฐิน ตามปรกคในวันใกล้ ๆ จะ
 สิ้นหน้าทอดกฐินหรือในวันถัดท้าย คือจนก่อนแรมค่ำหนึ่งของเดือน๓๒ ทอด
 กฐินอย่างนเรียกจากฐินตกค้าง หรือเรียกจากฐินตก ดังถนกวเรียกจากฐิน
 ใจเพราะกรยาอาการทไปทอดเป็นอย่างไม่รู้เนื้อรู้ตัว จู ๆ ก็ไปทอด ไม่
 บอกกล่าวเจ้าสังดวงหน้าใจ ใจใคร่เพื่อบเตรียมตจทนได้พกรพร้อมแถมเรียบ
 รอยการทอดกฐินตกถ้อยว่าได้บุญอนสังส์ แรงกจากทอดกฐินกนตามธรรมดา
 ดังที่เตรียมวางของไปทอดกฐินหลาย ๆ วัด แต่ได้วัดทอดน้อยวัด เครื่อง
 ไทยธรรมทกระเตรียมเอาไปทอดยงมเหตุอยุ่ หรือหาวดทอดไม่ได้ ก
 เขาเครื่องไทยธรรมเหตุานนจคทาเป็นผาป่า เรียกกันว่าผาป่าแถมกฐิน

ไต่บาง ไต่ไม้แม่เดิมไป ด้วยเป็นกรรมของสัตว์ ทิ้งไม้พันโลก
 ตั้งตำราตั้งตำราแท้ การปั้นผ้าพันกนมากคน ช่วยกันปั่นเป็นเส้นตาย
 แดง ก็เขากทอเป็นผ้า แบ่งทอกนหลายก การนมหักใช้หญิงสาวพรหม
 จารเป็นผูกขอ แดงมกทากนทบนศาตากการเปรียญของวัดทจะทอก เป็น
 การประกวดแข่งขันประตองผมอทอมาของดกสาวนตนเอง เพราะการทอ
 ผานนคนแต่ก่อนถือว่าเบนวชาจาเป็นอย่างหนึ่งของดกผู้หญิง ผมอนจะ
 กนขงจะตองเรียนแต่ทอเบม ถ้าทอไม่เบมกนาอายุเบมทชายหนากน
 เพราะ “ หกทอตรกอดก เยบรอยบักจาหดกตาย วิชาหญิงทกตั้ง
 ตาย สิวาสัดเจากเขาใจ ” นเบมกอยค้ำทมผู้แต่งกดำวชมนางนพมาศ
 สมัยพระร่วงส์ โขทยทชาพเจาจาใจได้

ทอดจุดกฐินมกทากนเมื่อเจตาจจนจะหมดเขตกฐิน เช่นไฟวันชน
 ๑๕ค่ำ เดือน ๑๒ จะโตดกวางดงคความดำมารลคความพร้อมเพรียงกนจาทา
 ได้ และถอว่าทอดกฐินอย่างนได้อานตั้งตั้งแรงกว่าทอดกฐินธรรมดาคง ๓๐
 เท่า แน่นอน เพราะทำไดยากและหนักใจมาก ต้องคร่ำเคร่งมวัดก
 กังวอดเกรงว่าจะไม่แดงทน เมื่อสำเร็จจนทอดได้ทั้นเจตา คความโล่งใจ
 ตใจกมีมามากไปตามล่อน เกิดบิตได้มนัสสบายใจหาน้อยไม่ ได้บุญ
 แรงอยู่ในตัว นกเบมธรรมดาไม่วางนการอะไร ถ้าทำคจยคความส้มคร
 ใจพอใจ ถึงเบมงานยากและหนักใจ เมื่อสำเร็จลตจงไปไดคจยค ก
 ฐิตกพอใจและตใจไปตามล่อน เกิดเบมความสุขใจชนทนท เหตุ

ความดีซัดบายใจจึงอยู่ทตรงน ไม่ไร้อยู่ที่สำเร็จแต่ใดของดี ๆ มาอย่าง
 คดอง ๆ ง่าย ๆ จนไม่รู้จักของสิ่งใดมา เคยจนมากกระตัก คง
 ทอผ้าได้เร็วกว่าแบบโบราณ สักดองกว่าเก่าได้อย่างหนึ่ง แต่ความยาก
 ความหนักใจลดลงไป อย่างหนักเหมือนกัน และเขาก็เดอกเขาอย่าง
 นทวย

ทอเป็นผืนผ้าแดง เขามาตัดมาเพดาะเย็บเป็นจวนแดงย้อมเหลือง
 ตากให้แห้ง ถ้าแห้งไม่ทันใจ ถึงกับต้องพดกระพอดมเขาช่วยด้วยกม
 ถ้าไม่สามารถจะทำให้แห้งเสร็จได้ครบทั้งไตรจวน จะทำแต่จวนสำหรับ
 ครองตัวเดียวก็ ได้ไม่ผิด บรจวนนอกนั้นจดหาทำสำเร็จแดง ก็ขอ
 หารือไปเอามาจากทอหนัก ใช้ได้ เป็นเรื่องเขาเท่าที่สำเร็จจะเป็นไปได้
 ซบายใจเหมือนกัน ระหว่างทำถามการเดิน ก็เดินของส้มโภชกัมไป
 ในคัว มเตยงอาหารกนเขกเกรก เพราะงานอย่างหนักอาจได้ขานส่ง
 แรง ชาวบ้านไม่ว่าใครเป็นมาช่วย นเป็นวฒนธรรมเดิมของเรา เป็น
 เพื่อนบ้านกนกกตอยทตอยอาศัยผูกไมตรีความรักความนบถอกน ผด
 กับสมัยปัจจุบันในทของถนทมความเจริญมากเช่น ในกรุงในเมือง ซึ่งไม่
 ใครคะนงตงเพื่อนบ้านรำนถน คิวใครกตงใคร เมอมเงินแดงกเป็น
 แถวสารพตกรนท เขาเงินเขาจางกอาจสำเร็จประโยชน์ได้แทบทุกอย่าง
 แถวชาคคุณธรรมตงทกถาจมา เพราะฉะนพจตกรุนอย่างสมัยก่อนเมอ
 ยงไม่อยู่ในสมัยทมความเจริญถนขนาดเหมือนบคพ จึงเป็นงานครกครน

มากอยู่ กตางคนจิตโตจิตไฟสว่างไสวไปทั่วจุด ชนชื่อว่าทำบุญ งาน
 บุญแล้วสำคัญนัก ถอกนยงยวดกว้างงานอื่น เพราะคำสั่งนาไม่ว่าคำสั่งนา
 ไรเป็นแรงกำลังอย่างแรงทางจิตใจในชวตของชาวบ้าน ข้อสำคัญงาน
 จรตน์กครกครนแคไทรนอยุทมนคนหน่มคนด้าวเขารวมด้วย คนทั้งต้องจำพวก
 นประชมนกนอยุทไทรนมาก ๆ คนนกกครกครน เพราะเพงเคยเห็น โถกงาม
 ความดีจรตน์กต่นานดักปานไร คือเห็นแต่ตามเดียว อันให้เห็น โถกทั้ง
 ต้องค่านกไม่เต็ม ไม่ก้าวหน้า ไม่โดดโพน เป็นจิต ๆ มตตชิตไป
 เพราะงานนอยอย่างนถามแต่คนแก่คนเฒ่าวยเดียวจนหมด ก็กร้อยไปไม่สนก
 อกหมครต ด้วยคนแก่ต่นมากชอบพูดแต่เรื่องเก่าเป็นความหลัง พูด
 แดงพูดอกซา ๆ ซาก ๆ น้าเบือ จึงมกมองไม่เห็นความดีนุกทอยุเฉพาะ
 หน้า แต่จะโทษคนแก่ก็ไม่ได้ ด้วยความดีชของนคนแก่มแต่เป็นความ
 หลง เมอตรงยงหน่มด้าวอยุ ชนบคนพานพนมาแต่ัว ไม่มีโอกาสจะ
 เป็นเชนหนนได้ออกคอไป จึงได้แต่กรนทรนยเรื่องเก่าเป็นความหลังไปตาม
 เรื่อง ไม่เหมือนนบพอกหน่ม ๆ ด้าว ๆ ชนนุกแต่ถาดเฉพาะหน้าใน
 เวด่าบัจจนนเทานน นกอยุอย่างนกกถกในแง่หนง ดังทตวงแดงกตวงแดง
 ดังชางหนากยงมาไมกงไปนกกถกมนทาไม แต่ทจกถาดเวด่าเป็นดังคอเนื่อง
 กน เขาทำกนไปคชยกนไปตามภาษาของนคนในวชนน ร้องเพดงหรือ
 ตอกนไป เกยพวราดักนไป เขาทำนของคากด้าวของฝรั่งว่า “หน่ม
 คองเป็นหน่ม ด้าวคองเป็นด้าว ” “ช่วยไม่ได้” ด้วยเป็นชรรมดา

ของโตกจีดัย ถึงคนแก่แต่ก่อนก็หยาบออกอยู่เมื่อไร เคยเป็นมาก่อน
 เหมือนกัน อย่าเข้าใจผิดว่าไม่เคย เพราะเรื่องอย่างนั้นไม่ว่าคนสมัย
 ใหม่ เคยเป็นมาก่อนดวงนน จะตางกนกแต่ลักษณะของกาลสมัย
 และโอกาส เหตุคนแก่กับคนหนุ่มจึงต่างฝ่ายไม่ตรงรอยเดียวกัน คิด
 เห็นกันไปคนละแง่ ถูกด้วยกันแต่ผิดด้วยกันไม่มากก็น้อย ต้องเห็น
 ใจกันบ้าง มคอแต่รบกนบ้างตามนิสัยดีของคนหนุ่มแต่ละคนแก่ แต่
 ไม่ใช่ชนิดอวดดีหรือเอาหงชนกาแพง จึงจะไปกันได้เป็นมงคล การ
 บันฝ่ายทอผ้าแต่เย็บจวร เป็นหน้าที่ของผู้หญิงต่างเป็นส่วนมาก แต่
 การตัดผ้าเป็นกระตงหรือกระบังสำหรับเย็บเป็นจวร เป็นหน้าที่ของผู้ชาย
 ผู้ใหญ่หน่อย เพราะบรรชเรียนมาแต่รูเรื่องดี ตามปรกคผู้หญิงทำ
 ไม่เป็น อย่าถามว่าข้าพเจ้าใช้ดีกว่าตามปรกค หน่อยจะหาว่าข้าพเจ้า
 ดุหมนผู้หญิง เพราะผู้หญิงทมความลำบากเป็นพิเศษ ชะนิตทชาย
 ทำได้หญิงถทำได้กมเหมือนกน แต่หาได้ตวยยากเพราะผิดเพศ ส่วน
 การ ไชตกขมนสำหรับขอม อดอดจนยอมมาดากมา ตกเป็นภาระของชาย
 หนุ่มเป็นส่วนมาก เพราะมแรงกำลัง ว่ากันตามส่วนมากกว่าผู้หญิง
 ส้มควรวแต่จทเขาเรียกชายหนุ่มอนลจวรจรมเมยไคแต่ยงไม่มจากนบ่าว
 ประเพณีจตกรฐินทมกทากันในวันจวนหมดเจดคทอดกรฐิน มีเศา
 ให้เตาเห็นมุดเหตุไค ว่า เตมเห็นจจะเป็นเรื่องทอดกรฐินคถก้าง จึงไปจค
 ทากันในระยระเวดาคอนน ถานกถึงสมัยก่อน เวดาคอนเจยนจรัตน

เขตคกฐินเช่นน ถ้าจะจัดทอดกฐินไม่มาเตรียมไว้ล่วงหน้า จระช้อหา
หรือพองเขาทำสำเภาจมไว้ขายกคงไม่มทช้อหาได้ระตงกนถ ดวยตกษณระ
ความเบน้อยของเรานคเตมอยกนเปนมบ้าน ถงเตยจนล้งจนมมากกยงเปน
เช่นนอย เพราะเกยวกับเรองอาชพทางกตั้งกรรม ของใช้ไม้งอย
คาง ๆ กตองจคทาเองภายในหมบ้านเดี่ยว โดยมาก เปนชนคตคสาท—
กรรมในครอบครัวตยงคองเองใช้เอง จระตงรานคชขายเหมือนในบำนใน
เมืองทเจรญก ไมมเตระไมเคยทำกน เตระชวคางชวคกยงไมแผ่การค
ขายของเขาไปถง เมอเปนมเช่นน ถาคองการพามาทำเปนมไตรจจว
ดำหรบกตคกฐินเปนมเจตากรทททมิ ไมคีมเตรียมเอาไว้ตวงหน้า และ
ไมมทช้อได้ระตงก มกอยางเตย คคองชวยคนเอง ชวยกนจคทาจัน
เปนมงานบ้งจบนทคตจนควย นวใจอนแรงกดำในศรัทธาการบุญ เมอ
ทำตัวเรจจตจงไปได้ควยคความพยอมเพรยง คคต้ามกคชกรรม กตั้งมคจว
อยทจระกอยาได้อานล้งล้งแรง เรองจะเปนมเช่นน มาภายทตงล้งจจคตอม
เปตยนแปตงไป จิงทำกนในเมอม โอกาตั้งจะทำไดพอเปนมประเพณล้งบคอ
กนมาเทานน ชวพเจวมคความคตเห็นเช่นน จระถูกผตอยางไรกไมทราว
ถาทานผู้ รุมเมตคจคบอกให้รู้ บาง กจะเปนมพระคณนถคนรูนทตงทยง
ไม่รู้ คจยเทอย

ดอกไม้รูปเทียน

“สองมาเรียบดอกไม้”
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ถวายเป็นพุทธบูชา
หนังสือ” (ลิขิตพระลอ)

ดอกไม้รูปเทียน ๓ สิ่งนี้ ใคร ๆ ก็รู้จักว่าใช่เป็นเครื่องบูชา แต่
ถ้าจะถามว่าของ ๓ สิ่งนี้มีความสำคัญอย่างไร มีมาแต่เมื่อไร และ
ชาติใดเป็นผู้คิดค้น ชาวเขาคอບไม่ได้ตัดออก ถ้าคอบเขาตามเหตุผล
ทักคิดเห็นก็พอจะตอบได้บ้าง ถูกผิดอย่างไรแล้วแต่จะพิจารณา

ดอกไม้ จะกล่าวถึงดอกไม้ก่อน ดอกไม้นั้นใคร ๆ ก็รู้จักว่าเป็น
สิ่งมีรูปและสีสันงดงามแปลก ๆ และต่าง ๆ กัน มีลักษณะระดม
ละเอียดอ่อนนุ่มนวลไม่ดุดาดตา ตางชนิดส่งกลิ่นหอมจางใจชวนให้สด
ให้ชื่นชม มนุษย์ไม่ว่าชาติใด มีธรรมชาติเป็นความรู้อยู่อย่าง
หนึ่ง คือ เป็นผู้รักด้วยรักงาม รักความมระเบียบความมีประสาธนาเกาถน
ของสิ่งต่าง ๆ แต่ความรู้ก็มักมหายาบบ้างประณตบ้างแล้ว แต่ความ
เจริญทางความรู้ก็แตกแต่จิตใจกเมอดอกไม้มีความงามและความหอม จะ
หาสิ่งใดเท่าเทียมได้ยากเต็มที โฉมมนุษย์จะไม่มีความรักดอกไม้เท่า
กวเมอเปรียบความสวยงามของสัตว์ ก็มักอ้างดอกไม้ขึ้นมาเปรียบ

สังกโตซึ่งถือว่าเป็นยอดแห่งความงาม ในภาษาอังกฤษยกเอาดอกไม้
 ขึ้นมาเป็นคำกตัญญู คนจนแม้จนเท่าจน เมื่อมีโอกาสจะปลูกต้นไม้
 ไม้ดอกไว้ดูชมได้ แทนที่จะปลูกพริกมะเขือเอาไว้กิน ก็ยังอดตัดให้ปลูก
 เอาไว้ดูเด่น ทงนกเพราะดอกไม้มีแต่ให้ความรื่นบานเย็นตาเย็นใจ เมื่อ
 มีความรู้สึกอย่างนี้ ถ้าต้องการจะแสดงความรักบูชาแก่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่
 คนนับถือ มนุษย์ต่างเทวดาเป็นต้น ก็นำดอกไม้ไปบูชาสักการะ ตาม
 คติพราหมณ์ ดอกไม้ไม้มากดหรือหอมแต่เป็นกตัญญูห้ามไม่ให้ใช้บูชา
 พระเป็นเจ้า ประเพณีเก่าของไทย เมื่อถึงสังกรานต์วันปีใหม่ ชาว
 บ้านพากันไปเก็บดอกไม้ที่ในป่า นำมาบูชาพระพุทธรูปที่ในวัด เมื่อทำ
 บุญได้บาตรวางคราวกตัญญูดอกไม้ด้วย ทอดวายไปทั้งดอกไม้ชูปเทียน
 พรอมกมบางแค้นอยราย หิงซึ่งสัมมตวาเป็นทศกัณฐ์ของมนุษย์ตายายหรือผี
 เรือนของชาวไทยต่างถิ่น ก็ใช้ดอกไม้เป็นเครื่องบูชา หวหรือชงตอ
 ว่าเป็นทศกัณฐ์ของเมียนมาก็ใช้ดอกไม้ผูกหรือสวมเป็นพวงมาลัย เครื่อง
 สำหรับประดับผม ในชนเดิมก็ประดับด้วยดอกไม้ ซึ่งแสดงว่านับถือดอกไม้
 ไม้เป็นของงามของสิ่ง จึงเอาดอกไม้ขึ้นไปไว้บนศีรษะได้ เพราะคน
 ธรรมดาใช้ดอกไม้เป็นเครื่องบูชา จะมาจากเหตุที่กตัญญูมาข้างต้น และ
 จะเป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องบูชามาก่อน ใช้ชูปและเทียน เพราะชูปเทียน
 เป็นของกตัญญูภายหลัง ถ้าไม่มีชูปเทียน เช่น ในบ้านป่าเมืองดอนหรือ
 ในประเทศที่ไม่ใช้ชูปเทียนเช่นในอินเดียและลังกา ซึ่งใช้หมอกายานหรือ

ชิบบากรแต่กระเถยงตระคนจุดไฟหรือทปของเขา แทนรูปแต่เทียน ถ้าใน
ทซึ่งจะนำเอาของตั้งนไปบูชาไม้ระดวก เช่นบูชาพระสถูปเจดีย์ เขา
ก็ใช้แต่ดอกไม้อย่างเคียงเป็นเครื่องบูชา ประเพณีเหล่านี้ดอกไม้ทำเป็น
พวงหรือไปวางเป็นเครื่องเคารพบูชาพอกันเป็นคติในทานองเคียงกัน

รูป เป็นคำสันสกฤตแต่ बाद แปลว่ากลิ่นหอมเครื่องหอม กลดณ
หอมเครื่องหอมย่อมเป็นที่พึงพอใจแก่คนทั่วไป ถ้าเป็นกลดณเหมือนคนรัก
ไม่ชอบ แต่หนักว่าผู้สร้างเทวดาถกคงไม่ชอบเช่นเคียงกัน ถ้าเป็นกลดณหอม
คนชอบ ผู้สร้างเทวดาก็ชอบเหมือนกัน มนุษย์จึงหาอบายถวายกลดณ
หอมแก่เทวดาเสียด้วย ท่านจะได้ชอบใจพอใจ ก็ควรที่จะตั้งกลดณหอม
ไปให้ถึง ท่านใดนั้นจะทำอย่างไร ในชั้นเดิมคงใช้ดอกไม้เอาคือ ๆ มา
ก่อน แล้วเอาไม้หอมเครื่องหอมได้แต่โรยลงไป เพื่อเผาให้ไหม้
และไหม้กลดณเป็นกลดณกระจายขึ้นไป ต่อมาจึงรู้จักทำภาชนะใช้สำหรับ
รองรับไฟ เช่นตะคันเผาอบเป็นคัน เพราะระดวกแก่ที่จะยกไปไหนมา
ไหนย้ายได้ทงาย เป็นลักษณะเทชาวชิพตชาวียงและชาวกรีก ใช้อยู่ใน
ถกอบชาของเขามาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ และยังคงใช้กันอยู่ในหมู่แขกหมู่
ฝรั่ง มาจนกระทั่งทุกวันนี้ ส่วนรูปที่เป็นถานไม้เตก ๆ อย่างที่เห็นกันอยู่
เป็นของคตินใหม่ออกทางหนง โดยนัยเคียงกัน แต่จะเป็นวชของชาว
ตะวันออกก็มาจนเป็นต้น มากกว่าจะเป็นของชาวตะวันตก เพราะไม่
เคยเห็นแขกเห็นฝรั่งใช้รูปเป็นปรกติ เป็นเครื่องบูชา ทงคาวาชิพ

ในภาษาอังกฤษเรียกว่า joss stick ซึ่งแปลว่าไม้หอม สำหรับเจียม
 (joss เป็นคำโปรยเทศ เพี้ยนจากคำตะ) หรือ incense stick
 แปลว่าไม้หอมหรือไม้ธูป แต่ตั้งว่าเป็นคำผสมชนใหม่ คำพ้องอยู่ในตัว
 คำฝรั่งไม้ธูปใช้มาแต่เดิม แม้คำขบถเรานำมาใช้เป็นคำของเรา คำเดิม
 ในสันสกฤตและบาลีกำหนดความเพียงชายหอมหรือกถนหอม ดังกถาฉมา
 แดงเท่านั้น ด้วยเหตุนี้หม้อไฟที่ใช้สำหรับเผาข้างหอมไม้หอม เขาจึง
 เรียกว่าธูปบาตร เราได้คำธูปมาใช้เป็นภาษาของเรา แต่เราใช้จุดไม้
 ธูปหาได้ใช้หม้อเผาธูปไม้ แต่ตั้งว่าเราไม่ได้ใช้ไม้ธูปมาก่อน จึงไม่
 คำใช้ในภาษาเดิมของเรา ถ้าจะได้ไม้ธูปมาใช้ก็คงได้มาจากจีน แต่จะ
 ได้มาเมื่อไร ก็ต้องคนดูจากหนังสือเก่าความคำขบในความหมายว่า ไม้
 ธูปดังแต่เมื่อไร แต่เห็นจะคนหายอนธูปไปไม่ได้โดยนัย เพราะหนังสือ
 ของเกาทเหตอมามากมายน้อยเดมที่ ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงก็กล่าว
 แต่เผาเทียน ไม้กถาดังไม้ธูปเดย

การจุดไฟให้เกิดเป็นควันหอม เทากบตั้งอาลแต่ตั้งบุญฉานจนไม่
 เมืองฟ้าเมืองสวรรค์เพื่อให้เทวดาทานทราบ เพราะควันอาจลอยขึ้นไป
 ได้ส่งแจ้งกระจายหายไปบนฟ้า ซึ่งถือว่าเป็นที่อยู่ของเทวดา เทวดาจึง
 เมื่อใดกลิ่นหอมแห่งควันธูป ล้วนมากพระทนต์ของท่าน กรูได้ที่เคย
 จามใครเขาบรูสาขอความช่วยเหลือ ในคัมภีร์ฤคานฤคศาสตร์ ด้วยเรื่องพระ
 ประวัตน์พระเยซู ในหน้าคัมภีร์กล่าว ว่า พระศาเรย์บุโรหิตของกษัตริย์เฮโรด

และนางเฮดซาเบธ เผาเครื่องหอมบูชาพระเจ้าอิชูฐานชอบกร พระ
 เจ้าคริสต์ใหญ่ศของพระองค์มาบอกดา อยากถวเตย คดยคำอิชูฐาน
 ของท่านได้ทรงฟังแล้ว” แต่ตั้งว่าพระเจ้าทรงทราบ เพราะด้วยการเผา
 เครื่องหอม เหตุคนคองหอมจึงเป็นเครื่องหมายแห่งการอ้อนวอนหรือ
 การขอรองให้ช่วยเหตุอ อกอย่างหนึ่ง ถากถวากนตามลุ่มยกเป็นการต
 ในทางอนามยเพราะถ้ามารกตบหรือกตบกตนเหมน แต่ได้ค้วแมตงได้ค้วย
 คยเป็นคดยเหตุคนตางชาติจิง ไชคองหอมเป็นเครื่องก้างคิมตทต ทถอวาเกิด
 จากณเขาเจาดัง แต่ถาจะชบไตณรายณเตจให้ไปเดย คองไชกตนเหมน ๆ
 ขนาดแรง เช่นไบหนาด เปตอกปกระเต ชนเบ็ดชนโก เป็นคั้น ไชกตน
 เหมนมนคตบไปคตงแปคขานเกาขาน แมแต่คนเองชงไมไชณ กทนเทพ
 ไมไหว

เทียน เดิมเห็นจะไชแทนตะเกียง โคมไฟมานาน การไชไฟเป็น
 แสงสว่างหรือประทบ ในชนตนคองคองไฟลุ่มไฟให้สว่าง ภายตงไช
 ชกไมทมทมนามน ในศวเช่นไมสนจุตไฟ เพราะถือเอาไปไหนได้ คอมา
 ลูจกไชไมหรือจตคตคไฟง่าย ชบนามนหือเป็นตาไชจุดไฟเรียกจว่าไต
 ภายตงจตทาเครื่องหอหุมเชอไฟ เป็นกระบอกทำดวยจตคตต่าง ๆ กน
 ตามคนแห่งความเจรงญของชาติผู้ คตบประตษฐูทา เรียกวากบไฟ ไช
 จุตไตคกจว่าไต เพราะมีแสงสว่างจมาเต็มอ ให้ความตระตงกตลจว่าไต
 แต่กระมนเห็นจะตระตงกแต่ตคกจว่าไมเทากบไชเทียน เพราะไชเทียนไมมี

ความทำควมสักรปรกแะควมร่ำคาญ แะอาจประดิษฐ์ให้เรียบร้อยด
 งามตา เช่นเอาขมหรือไข่มพมาหล่อให้เป็นรูปต่าง ๆ ได้ตามทตของ
 การ จรดกแต่งประดับให้งดงามอย่างไรก็ง่าย ดังเช่นเทียนเขาพรรษา
 ของชาวจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งแต่งปรกวดประชันกัน เมื่อใช้เทียนได้ระดวก
 แะทำไดงงดงามดังกดาว เทียนจึงเป็นสิ่งนิยม ไรจุดเป็นเครื่องบูชาเนื่อง
 ในเทศกาลต่าง ๆ แทบทุกหน ตำบลประเพณีมาจนบัดนี้ คอมา
 เมื่อรู้จักใช้โคม ไรกระเบื้องแะ กยง ไรจุดเทียนอยู่ ดังจะเห็นจาก
 อยุธยาแถวสำหรับปักเทียนจุดเทียนของเก่า เหลือแะแะจนไว้อยู่ในสถาน
 หนต่าง ๆ เพิ่งจะเลิกใช้เมื่อไม่สู้ชามากเอง เมื่อรู้จักใช้ไฟฟ้า แะ
 กระบวนการเป็นรูปเทียนหรือธริยาแถวอย่างจุดเทียนก็มี แะตั้งวาชน้อย
 กยงเทียน จึงทงเทียนไม่ได้ แมแต่ขนาดแรงแห่งควมสว่างของไฟฟ้า
 ในทางวิทยาศาสตร์กยง ไรวาแรงดงเทียนเป็นเครื่องกำหนดขนาด ว่าเก่า
 หนแทนดงเทียนในตำนภาษาอังกฤษ ถ้าเขาต้องการจะบอกว่าได้ไม่
 เก่าเสีย เขาพูดเป็นตำนวนว่า "มีค่าไม่เท่ากยงเทียนเล่มหนง" ถ้า
 ต้องการจะบอกวา ไรจายส์รายส์ราย กพูดว่า "จุดเทียนทงหวทงทาย"
 แะตั้งวาเทียนมีควมสำคัญในสมัยก่อนเพียงไร จึงได้คิดเป็นคำมา ในภาษา
 ทบชาของจนแม่ ไรเทียนเป็นเครื่องจุดบูชา แะกยงมภาชนะได้นามนมได้
 จุดไวศอย อย่างนเห็นจระดงการจุดตามไฟใจไดนาน ๆ ไม่ของกวด
 คอยค้อยเปดยหนอย ๆ เหมือนไรจุดควยเทียน

คำว่าเทียน วัสดุที่ทำไม้ ไซเป็นคำเดิมของไทย เพราะไทย ทออยู่
 ใกล้กับจีนแต่ญวน ไซคำจันเรียกเทียน ส่วนที่เรียกเทียนตรง ๆ ก็ไม้แต่
 เราคือไทยแห่งประเทศไทยแต่ไทยใหญ่ ในภาษาเขมรและมลายูก็ใช้ว่า
 เทียน ส่วนหมอยเป็นน่าน พม่าเป็นพระของคาน เมอเทียนเป็นคำ
 มีไซอยู่ในภาษาต่าง ๆ ทางโลก แถบที่เรียกเป็นคำใหม่ว่า ฮาเซีย
 ฮากเนย์ เทียนเป็นคำเดิมในภาษาไร ล้อบตุคำสั้นสักตักก็ไม่มี ไซ
 มีไซกแต่คำว่าทับ การบูชาของเขาก็ไม่ได้ ไซเทียน ไซแต่ภาชนะอย่าง
 จานหรือถ้วยได้นามนมได้จุดอย่างตะคน คำที่ใกล้กับเทียนก็คอกทยาใน
 ภาษาฮินดูส์ตาม ซึ่งเพี้ยนไปจากคำทับในสันสกฤต แต่อย่างไรก็ดี คำ
 ว่าเทียนคงมีอยู่ในภาษาไทยมานาน จึงได้มีคำอยู่ในศิลาจารึกพ่อขุนราม
 คำแห่งตงกตมาแต่

เหตุไรเทียนจึงเป็นสังฆนิม ไซจุดเป็นเครื่องบูชา สดับเป็นประเพณี
 กนมาจนบัดนี้ทุกทิศทุกแห่ง ธรรมจะไม่มี ไซจุดเพื่อให้แสงสว่างอย่าง
 เดียว เพราะถ้าเป็นเขนนนเปิดนเป็นจุด โคมจุดตะเกียงก็ได้ แต่
 จุดเทียนคงคือการจรรงบูชาประเพณีเดิมไว้ มนุษย์แต่เดิมคงจะรู้สึก
 ความสว่างเป็นเครื่องหมายแห่งความรุ่งเรืองวัฒนา และเป็นลักษณะ
 ของเทวดาหรือพระเจ้า ซึ่งไม่อาจมองเห็นของศได้ และอีกอย่างหนึ่ง
 ก็ออกนว่าไฟสามารถล้างชำระบาปมตทัตได้ ดังคดีเรื่องเวณเทียนเป็น
 คณ การจุดประทักษิใหม่แสงสว่างเป็นเครื่องบูชา จึงจึงว่าเป็นมงคล

ในทางตักษศาสตร์มา เมื่อนกถึงเมืองสุวรรณภูมิ ก็เข้าใจกันว่าอยู่บนฟ้า และ
 บนนนิยอम्मแต่ความสงสัยจึงได้ดูตามอร่ามตา เพราะเมื่อเห็นหน้ามอง
 ดันไปในเวตาคตางจัน ตามปรกติจะเห็นสว่างจางระยิบระยับตา เหตุ
 นกจาเทวะในภาษาล้านสักฤค ซึ่งเราเรียกนกจกเทวดา จึงแปลว่า ผู้
 ต้องหรือเบตงแสงอร่ามเรือง ดุกล้อมกนกบทเป็นชาวสุวรรณภูมิ รูปพระ
 เจาหรือเทวดาทที่เขาเขียนใหม่รัศมีพวยพุ่ง เป็นแสงสว่างออกมารอบ ๆ
 ทั่ว กนกความหมายจำเป็นผู้เปล่งแสง เห็นจะไม่ผิด นอกนัยมกจา
 ทวหรือทพ อันเป็นคำใช้แก่เทวดาเมืองสุวรรณภูมิ ก็แต่คงอยู่จาเมือง
 สุวรรณภูมิรุ่งเรืองสว่างไสว พราวแพรวไปตวยแกว ๘ ประการ ดังพรรณนา
 ไว้ในวรรณคดีต่าง ๆ ความสว่างไสวในเมืองสุวรรณภูมิตั้ง ทงเทวดา
 แสงพวยพุ่งออกมากายของเทวดาเอง เมื่อรวมความสว่างเขาตวยกัน
 ทงหมด เมืองสุวรรณภูมิเห็นจะสว่างจางตาเดียว ถ้าจะมกตางคนกคงเป็น
 กตางคนของเมืองสุวรรณภูมิ ไม่ใช่อย่างกตางคนของเมืองมนุษย์ เมื่อคิด
 จาเทวดาอยู่บนเมืองทพเมืองรุ่งเรืองเชนม ความเทวดาจึงแปลเป็นอกอย่าง
 หนึ่งว่า "ผู้อยู่ในทถันต์บาย" เหมเอาจากตองได้พยแต่ทพคอกงาม
 รุ่งเรืองเป็นทถันต์บาย ถ้าไม่อยู่ตถันต์บายอย่างเทวดา ทำไมจะมี
 นางฟ้าเทพอปัสร์กตยาคนมาก ๆ สำหรับบำเรอเปรอส้อไต่เต่า แม้เทวดา
 เดว ๆ ชันต์ตามญีท่านยังกตางว่า "อจุรราสหัสสปริวาร" แปล
 ว่า "ผู้เทวบุตรมพนแห่งอปัสร์กเป็นบริวาร" แปลรักษาศักพทอย่างน

ของคนทั่วไป ไป เหนือมนุษย์ยงคอกุศลเทยบูชาพระเจ้าอยู่ ทรงนุก
 เพราะเป็นความรู้งัดกอดเห็นศตเป็นต้นตามมา จำตั้งสว่างเป็นเครื่องหมาย
 แห่งความรุ่งเรือง ความสว่างรุ่งเรืองก็คือพระเจ้าและเทวดา ดัง
 คำสอนแทบทั้งนพจักรไฟเจดเทยบูชาตั้งศักดิ์ศักดิ์ทศกนมนบถ
 รวมความ ดอกไม้เป็นตั้งงาม รูปเป็นตั้งหอม เทยเป็นตั้ง
 สว่าง ถ้วนเป็นตั้งดี ๆ ทั้งนตามทมนษชคคเห็น จึงได้มของ ๓ ตั้งน
 เป็นเครื่องหมายแสดงให้เห็นด้วยตา เพอบชาตั้งการตั้งศักดิ์ศักดิ์ทศและผู้ท
 คนเคารพนบถ นกจากเรานาคอกไม้รูปเทยไปบูชาพระ กคงมาแต่
 เหตุทกต่างน และไรคอดออกไปจนถึงบคคคคคคคคคค ซึ่งท่านผู้ใหญ่กล่าว
 ว่า "ผู้ใหญ่เป็นผู้บูชา ผู้รบเป็นผู้รบบูชา ผู้ใหญ่ของเป็นผู้นอย ผู้รบ
 ก้องเป็นผู้ใหญ่ ใหญ่ด้วยทรงคุณความดี หรือใหญ่ด้วยยศด้วยอายุ
 ะไรก็ตามที แต่จะบูชากันทุกวง ไปนพพนเพื่อน จึงตกเป็นบูชาแต่ใน
 กาดพิเศษ เมื่อผู้นอยเขาหาผู้ ใหญ่ด้วยกจจาเพราะคือ เป็นกจจาเพราะ
 ตัวผู้นอยกม เช่นจะ โทษจกเป็นตน กจจาเพราะตัวชนิดหนึ่งซึ่งผู้นอยต้อง
 เขาหาผู้ ใหญ่ ถ้าเป็นกจจของผู้นอยยกเพอบอกกล่าว ถ้าเป็นกจจของผู้
 ใหญ่ก็เพื่อแสดงความยินดี มตอกไม้รูปเทยเขาไปด้วย เป็นเครื่อง
 แสดงความเคารพ " เรามดอกไม้รูปเทยไปฝากพณนคือเขาไปจมาศพ
 เป็นขอ ให้อภิกรรม ซึ่งเทากบเป็นการบูชาให้เกียรติยศแก่ผู้ตาย (และทั้ง
 ผู้เป็นด้วยในทางปฏิบัติ) ทาใช้เขาไปฝากพไม่ ด้เรื่องอื่นหากอน

งานเมรเมืองหมนยาแตกเห็น การเผาเบนนอกคอกหนง แต่เราเอา
 ไปรวมกันทวเป็นอย่างต่างจา คดิถงความหอมของชุปแต่ความงามของ
 ดอกไม เดียงนรูปกไมหอม เพราะเขาชเดอยไมเดว ๆ มาทำ ไมใช่
 ทำจากไมหอมเนอไม เทยนชผงกไม ไซวาเป็นชผงทงหมด มของอน
 เจอปนไปดวย ดอกไมกเหมือนกัน ถงเป็นดอกไม้แห้ง เดยนดอก
 ไมจริง ก็ไมใช่ทำจากไมหอม ไมจันทน์ กตายเป็นท่าเทียม ไซ
 ทำดวยไมฉานาหรือไมอะไรก ไมทราบทมลส์ขาว ๆ เหลือง ๆ เหมือนไม
 จันทน์ ช้าทำดุน ๆ ไมมงามล็กนคเดยง เกือบไมทราบก่าเป็นดอก
 ไมเผาศพกเคยเห็น นกเป็นเวองทางเค็รช ฐกจันตทวองการถูกราคาเขา
 เขา ของทโตมาจิงตองเป็นของอย่างนพ นกสังสัยว่าลคปญญา
 ของมนุษย์เห็นจะเดินเป็นเดินคู้ขวานกนไป มลึงกมดา มดกมเดว
 ไปกนเป็นคู้ ๆ แยกกันไมได สูงจนเท่า ไคกตาตง ไคทานน ฤษนแต

๒๘
สังเค็ด

สังเค็ดหรือเครื่องสังเค็ด คือสังข์ของมด ไต่ระเป็นคัน สำหรับทำ
บุญเป็นทานวัดถกถวายพระเทศน์หรือพระบงส์กตทหน้าศพอเมอจะปดง เพื่อ
ออกศผดแกมคาย แดทหมายคความถงดงของทำบุญทวไปเช่นในงานเทศน์
มหาชาศกม ดง กตาว ไว้ใน เรือง ขนข้างขนแผนคองท ขนข้างดง ให้
“เอาเงินตราไปหาซื้อสังเค็ด บรรหารเบตเล็ดทงน้อยใหญ่ หาผาเนอ
คมาทวไทร ทผทงนงไปหาเครื่องกณท อย่างนเห็นจะเปนเรอ
คความหมายยายทมาออกขนทง สังเค็ดจะมาแต่ภาษาไร หรือจะเพน
มาจากคำไรแต่แปรดว่าอะไรก็ไมทวามดางทานอชบายว่า จะเพนจาก
คำสังเขตแปรดว่าเนอของตวยสังฆ์ ด้อบถามผษานาญบาตกวาสังเขตทแปรด
ว่าอย่างนโมม หากจะมแปรดคความเช่นนทจะตองเปนสังฆก ถ้า
สังเค็ดหมายคความว่าเนอของตวยสังฆ์ ก็จระตองเขาใจว่าสังข์นอกมากมา
ทถวายสังฆ์ ก็เปนเรอของเนอของตวยสังฆ์ เหตุไฉนจึงเจาระจงเรียกเฉพา
แต่สังข์ของซึ่งเปนทานวัดถกถกดาวมาข้างคนนเทานน คคคณไมเห็น จึง
ขอคความเมคตาถามทานผู้ใหญ่ ทานคอบว่าสังเค็ดมาจากคำสังคต หมายถึง
ดงการสังวด ทพระชนสังเค็ดกคอพระชนสังวด เตยงสังเค็ดกคอเตยง
พระสังวด เมอไต่รบแสงสว่างเพยงเทาน ก็หายมคคอไมอดคคใจ เห็น
เปนทางทจระคคคณโคไปถงเรอของอณ ๆ ทาไหหมกถงเรอทเรียกกนว่าเกวค

พงศาวดารจีนสมัยราชวงศ์ตอง เมอพนบเค็ชทตองมาน มกอนหนง
 กตาววา ทตองจหนองเจงหรือพระถงซาจิงไปลัมพทศคาลนาในอินเตย
 ซากดบมาพร้อมตวยถ่านคิชยผ่านเขาเขตประเทศจีน พบ พวกเชียนผู้
 วจเค็ชฝ่ายจหนกบเชียนบค่างฝ่ายฮงน ก้างดงล่าเตงฤทธรบคตพนกนอย
 ฆนรหนองไปคิชยงระมเตกฮุดค่อพระศรัอารย ถูกพวกเชียนบค่างฝ่าย
 ฮงนค่อพวกชเบก เียนยฮตฮตองให้ตงเขากบฝ่ายคน จหนองไปดอบ
 ไปตงเคอชามจเค็ชครอบจกรจาดของฮ เจนยมาเขา ลัมทบ ซวย พวก ฮงน
 แด้วโยนยามจเค็ชไปครอบเคอพวกเชียนผู้ วจเค็ชฝ่ายตรงข้ามเขา ไปคตอย
 ในยามจเค็ชหมต เผอญจหนนพระถงซาจิงแเดคิชยพานมาพอดกน
 พระถงซาจิงแเดคิชยจิงพตอยเขาไปคตอย ในยามจ คิชยหนตวย ในยาม
 นนมคตหมตมองไม่เห็นหนอะไร พระถงซาจิงกโทมนต์ใจ คิดจาโยนจิง
 ตองมารบเคระหกรรมถงอยางน ไม่ลัมกบทโตบาเพญเพยรแต่ทางทเป็น
 บญเป็นกศต แเดคจยอานาจแรงอชฐฐาน ปรากฐม้แสงสว่างเทารเขมตอด
 เขาไปในทมตในยาม เ هنگเจยซงเป็นถ่านคิชยคตมใหญ่จิงถอ โสกาตจาแแดง
 ควให้เบนรูปอนปรมาณูเตกกระจรัตนตเดียว ดอยตามแนวแสงสว่างตอด
 ออกมาได้ แด้วเหาะไปเผ้าพระศรัอารยในชวพริบภา อนุเชญพระศรัอารย
 มาปราบคิชยทเป็นจโมย แก่พระถงซาจิงแเดคิชยรวมทงพวกเชียนตวยทต
 ออกมาได้ ซาพเจานาเรองนชนมากตางไม่ไช่ว่าจะฮาจเออมเป็นหมอน
 อยาง هنگเจยซงมกานเคตมาจากตง แด้วจาเป็นตงพเค็ช ซงค่อมาได้ตรัส

เป็นพระโพธิสัตว์แล้วไตรภพเป็นพระพทธเจ้า มชอว่าไตรเซยุดใจ สัตต
 ศาตโกตถัดไตรมัททในกรงเทพ ๗ เมือง ดงอย่างนคกกว่าคนตามญชง
 ไม่ไซตงเสยอกเพราะคนกยงไหว ทซาพเจานามากดาจ กเพอให้เหน
 ว่าไตรบคความรคาสงเคตจามาจากคาสงคค กทาใหม่โอกาตเหนเป็นชอง
 ทางดำหรบให้โตชนไปโตอก เมื่อโตชนไปก็เหนอะไรแะอะไรอกมาก
 แะจะเหนถูกหรือเหนผิดอย่างไร แะแะแทนจะพลาจจนา

ซาพเจ้าทราบแะแทน โดยมากกทราบจาพระเจ้าแผ่นดิน อยบต สัมย
 โบราณนับเจตนาหนคองพน ๗ บิชนไป เมื่อสนพระชนมแะจ เขาเอา
 พระศัพชงอาบพายากนเบอยเนาไปประจใจในคทาถาวรเรียกวาบิรมิตใหม่
 นอกจากใจพระศัพแะจ ยังมตงชองคาง ๗ ชงเป็นเครื่องราชูปโภคอย
 คยเป็นจนวนมากมาย ในชองชยทบรรจพระศัพพระเจ้าแผ่นดินจนมตมย
 โบราณ กงามตงชองชงเป็นเครื่องราชูปโภคบรรจใจในทานองเดยจกน
 อาบพในหนวตอฝรงถตาจจว ศัพทบรรจอยในนนี้ไม่เฉพาแะพระเจ้า
 แผ่นดิน ยังปรากฏจนามชากศพคนอนอยในนคย แะตงว่าเขาเอาคน
 เป็น ๗ เขาไปไวคย เพื่อให้ตายไปเป็นผอยในนนี้ สำหรับเป็นคนไซ
 ซาทาสบวิจางของผในปรโลก หดมตงศพคนตมยโบราณทชตพบตลชต
 จนมตมตงศพของชนชาติทงดาหตงอยในปัจจบม กมตงตงชองชงเป็น
 ตมบคของผุลายไวคย นไมมอช นอกจากเป็นเครื่องสำหรับให้ผุตาย
 ไซ เช่นเคยจกบเครื่องเชนทวางไวบมปากหตมศพ กผอผจะโคกน

แม่พราหมณ์ทรบเชญ ไปกินเลี้ยงทกษณาทานเพื่ออุทิศผลแก่ผู้ตาย แล้ว
 ถวายน้ำให้ (คารปนะ) หรือประเพณีให้หญิงผู้ภริยา โจนเข้ากองไฟตาม
 ตำมทตายไปและกาดงเผาศพอยู่กเป็นคคจาพวกเดียวกัน มนทานอนเตย
 เรื่องหนึ่งเตาอา พ่อของชายคนหนึ่งตายไป ตามประเพณีจะคองทำ
 บุญเชญพราหมณ์มากนเดยงทกษณาทาน แต่พราหมณ์มอรอยูกบชาย
 คนนหมาก่อน ได้บอกควาพ่อของชายคนนั้น ตายไปเกิดเป็นตา ครนถง
 วนทาบุญทกษณา แทนทพราหมณ์จะได้พบอาหารอนมคณมเนย โอชา
 รัต กตบเห็นแต่ฟางกองเบือเรอ ซึ่งชายคนนชแจงควา “ทานบอก
 ควาบิดาข้าพเจาคายไปเป็นตา ก็ไม่เป็นประโยชน์ใด ทจจะทาบุญด้วย
 อาหารมนมเนยเพราะตาคินไม่เป็น กินได้แต่หญ้าและฟางเพราะคณนชขอ
 ทานได้ ไปรดรบทกษณากินฟางเถิด เพื่อจะได้อุทิศฟางไปให้บิดาข้าพเจ้า
 ซึ่งเป็นตาให้เหมาะกน” ตามคคทประพฤตกนในหมุณนบถอดทชอัสตาม
 เรื่องอย่างนเขาจคเตรียมการตวงหนาสำหรับคองของเขาเองไว้ก่อนตายแล้ว
 คือเขาเชอตงจคองหนึ่งหรือแพรแต่ละแกระคองหนึ่ง เขามาทำเป็นอาหารเดยง
 พอกอหมำหรือนกกบจชของเขาซึ่งได้รบเชญมาเตยงในพิช เตยงแต่ยงจค
 รองเทากานา รมรูปอย่างกรรเชยง และผ้าขาวเป็นเครื่องนงหมชคหนึ่ง
 มอบอุทิศถวายแกอหมำด้วย สำหรับเมือคณตายไปจะได้ม สิ่งของเหลา
 ฬไซในระหว่างเตนทางไปสวรรค์ ซึ่งคณเชอแน่ว่าจะได้ไป ระหว่างท

อย่าให้เห็ดชากเป็นเครื่องสวนใหม่กตบมา นอกจากเขาของส่วนตัว
 ของผู้ตายไปฝั่ง ถ้าผู้ตายเมื่อยงเป็นอยู่ เป็นคนตายมคนกตวเกรง
 มาก เมื่อตายไปคนอยู่ข้างหลังจกกว่า ถ้าผู้ตายไม่มีของใช้ใดสักดอก
 หรืออดมดมบุตรนเหมือนเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ ก็อาจโกรธเคืองทำความ
 เดือดร้อนให้แก่ผู้เป็น จึงต้องคิดหาทางบริวารคนทผู้ตายเคยไปรดปราน
 คตอดจนเมย ๆ และเครื่องใช้ต่าง ๆ ส่งให้ไปด้วยแดงค้อมาเมื่อมคความ
 คิตประณคณน กสิทจกหาตั้งของใช้ให้ไปด้วยคความอาดยวักแดงคยรู
 สักเป็นกตญญูกสเวท เพื่อไม่ให้ผู้ ทตายไปเป็นผใดรบคความดำยากแดง
 ชาติแคะนในกระบวนแก้พนรยทหารของฝรั่งนำไปฝั่งเขานำมาซึ่งนายทหาร
 ผู้หนเคยใช้เขาตั้งครมจุงคามไปด้วย เขาอธิบายว่าในชั้นเดิม เมื่อ
 ฝั่งศพแดงคความมานน เพื่อส่งไปให้เป็นพาหนะของนายทหารผู้หนใช้ ใน
 เมืองผ แก่กายหลังคความประสังคทเป็นคณเหคของเดิมเดอนไปแล้ว มา
 ทจุงเอาไปในอบจนคัพ จึงกตายเป็นจิง ไปเพื่อเป็นเกยรคยค้เทานน
 ในพชกงเศกทาบญหนาคัพ เขามเครื่องกระตาศทาเป็นรูปคก รก
 เรือ และเครื่องใช้ต่าง ๆ คตอดจุนรูปคนใช้ชายหญิงแดงคณบคตคตงประ
 คบใจในบริเวณทททำพร ถ้าเครื่องกระตาศเหตานมมากอย่าง กถอ
 วจาเป็นเกยรคยค้แก่ผู้ตาย เพราะแดงคตงความมมมากแดงคคเณเครื่องกระตาศ
 เทตาน เพื่อส่งไปให้ผู้ตายสำหรับคใช้ ในเมืองผ รูปคนใช้ชายหญิง
 ทททำวยกกระตาศ เขาให้เขียนชื่อของคนใช้เหตานนไว้ทรูปคย เพย

โทเห็นจริงเห็นแจ้ง ไต่ทราบจากผู้เฒ่าชงมเชอญวนเฒ่า โทฟังว่า แค
 กอนเมอ ยงมท่าส ไช้กนอยุ่เขาเขียนช้อทาสของผุ่กายใจเมอเส่ร์จพธเฒ่าแต่ว
 ทาส์ทลกกเขียนช้อไว้กถอว่าหมคคาควหลดจากคความเบ้นทาส์ แคกระนพ
 กไม้ใครมทาส์คนโตเต็มใจไห้เขียนช้อของคณไว้ทรบ เพราะกถอจระฮายส่น
 คองทายไปเพอรับไ้หนายในเมอองผ ในเวต่านเขาไร้เขียนช้อเบ้นส่มมค
 เทานน แคกระนพคองระวง ฮย้าไ้เขียนช้อไปพองเขาภคคณทเขา
 ช้ออยุ่ เพราะจระททาไห้คณทมช้ออย่างนน โกรชไ้ถาเขาทราบเขา เวอ
 กเห็นจระกถอว่าจระคองทายไปเบ้นผนนเอง ซ้าพเจ้าไ้ไ้คยเบ้นผเขียน
 ช้อรูปแซกยามทเฒ่าคกกระคาสไ้เว้า “ฮาดคาน” หรือฮะไร้กจ้าไม้ไ้
 นแล้ตั้งว่าคความเชอถอของคณแคกอน ยงส่นเบ้นเดอมัจนกระทงบัจจบ
 เวตาเฒ่ารูปกระคาส เขาไห้ผเบ้นทายาทของผุ่กายเบ้นผเฒ่า แดะพระ
 ส้งมญวนทเขาพชจระททาเครของหมายคยวนวมอ ทเรียกในภาษาส่นส่กถุค
 ว่า “มทรา” ค้อเฮานวไร้จระคณไห้เบ้นรูปตามทกาหนดไว้ เพอ
 เรียกวญญาณไห้เขาไปอยุ่ในรูปนพ ในบรรรคาคเรอองกระคาสมกานน
 บรรรจเอนอยุ่ ๒ ขนาด ค้อ ไ้ใหญ่แเดะเตก กานนไ้เตกมเงนบรรรจเคม
 เขาจดีใจไห้ผุ่กายเบ้นพเค้ช้อชบายว่าถ้าหรบจระไ้เอาไปไช้หนท ยง ค้งคาง
 กนอยุ่ในเมอองมนชย ตามการเรียกรอองทวงหนส่นกนชนในเมอองผ ก
 จระไ้ไช้เงนไม้กานน ไ้เด่ร์จกนไปไม้มคคคางกนออกตางแห่งชบาย ว่าผ
 ทกายไป จระถกส่คควในจ้าพจถ ๑๒ นกษคระชคณ เบ้นคณคณเกดบ้ชวต

เมื่อตายไปจะตกหน้ทประจาบพฤษกรของคณชน แทนทคณจะเป็นผู้
 ไป ถกหน้ทกยงค ถาคณเกิดบ้ฉดหรือบ้เมะเมยะเห็นจะแย่มาก เพราะ
 จะถกงวหรือมาชคณ เพื่อไม่ให้คณทตายไปตองเดอครอน ในเมื่อไปถง
 เมืองฉ เพราะจะถกถ้คองเหตาคอยช จึงจตเงินได้กำบั้นไปด้วย ถ้
 ทรบคตสันบพเจาถ้คองทวาน แต่มนจะเอาเงินทให้ไปไซ้ได้อย่างไรไม่
 อชบาย ตางทจะ เป็นพวกยมชวต ทตวเป็นคณทวเป็นงจเป็นมากรรมง
 เพราะเคยเห็นรูปยมชวตจนมรูปรางทงนงหน อนึ่ง ในโอกาสทเผา
 เครื่องกระตาศไปให้เผาย ไซ้ในเมืองฉ จะมเพื่อนบ้านหรือใครทชอบพอ
 กบผู้ตาย ฝากถ้ของไปโทกบญาคทตายไปตจจด้วยได้ เป็นทงนงฝาก
 ของไปกบผู้ ทเขาจะเดินทางไปเมืองโกตฉรนน ของทฝากไปดจยนเขามก
 ทาเป็นหีบกระตาศบรรจุเงินกระตาศหรือถ้ของอนคตามทคองการจะฝากไป
 แตะเอาชนกระตาศบดไซ้เป็นรูปกากบาททหบ ชนกระตาศนคองขอจาก
 หตวงจหนททากงเตกเป็นผู้มอบให้ เทากบเป็นตราประทบรบรอง นอกพยง
 มชนกระตาศเขยนชอผู้รบ ในเมืองฉกากบไปอกด้วย เมื่อถงคราวทอาพร
 เพาเครื่องกระตาศผู้ตาย กเพาเครื่องกระตาศของฝากนไปด้วย เรอง
 ทากงเตกมเพาเครื่องกระตาศนทงนจะเห็นอย่างไรกตามทเตอาพเจา เห็นว
 ค เพราะอนโดมให้กรกบ้จิตใจของคณทว้ไป ทคคเห็นว่าคณตายไป
 กศรารากาย แตดจวงจญญาณอนเป็นสัจนถ้คณญของผู้นนไม่ตาย จะ
 ไปถอร่างใหม่ในปรโลก เมื่อมร่างใหม่กตองกนคองไซ้เหมือนกบ้เมื่อ

ครึ่งคนยงมชวคอยู่ เพราะท่านว่า มนุษย์เอาตนเป็นเครื่องวัด ให้แก่สิ่ง
 อื่นเมื่อนกถึง โลกหน้า ก็เอา โลกที่ตนอยู่น เป็นเครื่องวัดให้ตน
 เป็น โลกที่ควรรักก็เอาความดีความดีบ้ายอย่างที่มีอยู่ในเมืองมนุษย์ไปให้แก่
 ตัวรัก แต่นักเป็นยอดมคคให้คิด แดะระเค็ชกวาของมนุษย์ ถ้าเป็นเมือง
 นรกก็เช่นเดียวกัน คือเอาความทุกข์และความเดือดร้อนที่มีอยู่ไปยึดให้
 แต่ให้ยงวัดไปกว่าของมนุษย์เท่าที่ตามารถจะนึกเห็น การสั่งสั่งต่าง ๆ
 ไปให้ผู้ตายสำหรับใช้ในโลกหน้า สั่งไปให้เป็นตม ๆ ก็ไม่อุ่นใจ ไม่
 เหมือนกับที่สั่งไปให้เห็นเป็นรูปร่างเหมือนของจริง ๆ เพราะมีรูป
 เป็นสิ่งยึดถือดีกว่าไม้ม แต่ท่านอยากกว่าคำสั่งนาคของเป็นเรื่องมีแต่เหตุ
 ผลอย่างเดียว คือเรื่องความรู้งกทางอารมณ์อันไม่เกี่ยวข้องกับเหตุผล
 บวกเขา ไปด้วย จึงจะเป็นคำสั่งนามอันบดอได้มากมาย คำสั่งนาม
 เหตุผลเป็นเรื่องของผู้อื่น แต่คำสั่งนามที่รักหาความเชื่อเป็นอารมณ์ เป็น
 เรื่องของคนสามัญทว ๆ ไป คนที่ยอมตายเพื่อคำสั่งนาม คนที่รบกัน
 ฆ่ากันเพื่อคำสั่งนาม คนที่ตลกตมคำสั่งนามของคนอื่น คนที่ทะเลาะกัน
 เพราะคำสั่งนาม ก็เนื่องด้วยศรัทธาเป็นอารมณ์ ในคำสั่งนามของเขาแรงกล้า
 จนเกินความพอดไปเท่านั้นเอง ไม่ได้เอาเหตุผลเข้าไปช่วยด้วย ก็ตก
 อยู่ในลักษณะหลงมงายคือ โมหะ แต่ถาถือเหตุผลจน ๆ ไม่มีมีความ
 รู้งกทางอารมณ์ด้วย ก็เป็นเรื่องแห่งแดง เป็นเรื่องของคนปราชญ์
 ของผู้รู้เท่านั้น ถาถือเหตุผลเกินความพอดไป ก็กลายเป็นไม้คเป็น

ไม่ทำอะไร เพราะเห็นว่าเขาออกนเป็นเหตุให้หมด มัคคามรู้
ดักอย่างนกมชวดคแห่งแดงแวนแคนโตเหมือนนกน เขากับใครเขาไม่ได้ นอก
จากพวกเดียวกัน

การสร้างตังก่าง ๆ ด้วยกระดาษเพื่อเผาลงไปให้ผู้ชาย คงดีบ
เนื่องมาจากเรื่องซึ่งเดิมน่าของจริง ๆ ไปไว้ในหลุมฝังศพ คอมาเมอ
เจริยูแตง จะทำเช่นนั้นไม่สะดวกหรือทำไม่ได้ เพราะประเพณีแต่ตั้ง
แวดดอมเปิดชนแปดงแตงเจริยูมาโกดแตง ข้างจีนจึงเปิดชนเป็นท ด้วย
กระดาษไซแทนของจริง ชาวเขาเคยอ่านพบเรื่องคเหมือนอยู่ในหนังสือ
Lylor's Primitive Culture ว่า ชาวอินเดียนแดงคนหนึ่งตายไปแล้วมา
เขาฝันคนเป็นว่า อย่าตั้งเครื่องใช้ไม้สอยไปให้มากนกกเดย ถ้าหาก
แกผู้ตาย ทคองแบกชนเขาตั้งของเหตุานนพรงพรงไปเมองผ กวาจะ
ตงกคองเบินกางจกแบกของเกอบแย้ ตงแตนนเขาจกจัดตั้งของไปให้ผู้ตาย
แต่นอย เตอกตั้งเทาทจาเบินคคแกประเพณีคดงยอขายอยางนคคจก
ดำนพราดอยเขา เครื่องคูกตาหินของจีน เป็นรูปคนรูปทหารรูปช้าง
รูปม้า และรูปอะไรค่าง ๆ ขนาดโต ๆ ทวางประดับใจเรยงรายตามทาง
เขาไปยงอวงชยุหรือหลุมทฝังพระศัพพระเจ้าแผ่นดินจน และชุนนางผู้
ใหญ่แต่ก่อน คงปรากฏในภาพถ่ายที่เขาจาดองคัพมพ ใจ เดิมกจะเป็น
คนจริง ๆ ของจริง ๆ ที่เขาฆ่าให้โดยเลือดหรือคามาไปรับไซในเมองผ
ภายหลังเห็นเป็นเครื่องเทอครอนมากอย จึงแกประเพณีเปิดชนเป็น ไซ

คูกตาหินแทน คูกตาหินเหล่านี้ต่อมาเห็นจระเข้มาไล่ช่ายเพื่อใช้ประดับ
 ในการอย่างนั้น เราจึงได้เอาเขามาจากเมืองจันทน์มัยเมื่อยังมีการค้า
 ทางลำเขา ที่เราเอาไปประดับใจตามวัดกุดแถว เพราะมันใหญ่โต
 และหนักมาก จนเอาไปตั้งในบริเวณบ้านก่อกะกั้นเนื้อที่ ถ้าใครจะหิ
 หามยามร้าย ตมตงมากเดือดร้อน คูกตาหินทอง ชาวจันทน์มัย
 เห็นจะไม่มากางจัดหาน้ำไปแต่งฮวงฮวยตมตง จึงได้มรปทำด้วยกระเบื้อง
 เป็นคูกตาแดงลงมาเป็นรูปกระดาศ อย่างในพิชกงเตกชนไชแทน เพื่อให้
 เขาราคา ไม่ถึงกับ “คนตายช่ายคนเป็น” เกนกาตงของคนเป็น
 ชาวเจ้าขอแต่ตงความเควพตอม ซึ่ง เป็นคนคิดเปิดขนแปดงประเพณทราย
 กางมาเป็นคูกตาหิน คูกตากระเบื้อง และเครื่องกระดาศกงเตก เทา
 กับ ได้ชวยฮวงตคนแต่ฮวด ทงจะตองถูกฆ่าไปไม่น้อย ด้วยอบายไม่ให้
 เป็นทกระทบกระเทือน ใจคอกความเช่ ฮอดแต่ระยตมนของคนในสมัยนั้น คน
 เราไม่ว่าในสมัยไหน ย่อมมีความคิดจิตใจแต่ระมความรู สักกระตุน ให้
 กระทำในฝ่ายดีหรือฝ่ายชั่ว ฝ่ายดีหรือฝ่ายตาก็ได้ กระทำไปเพราะ
 ด้วยปัญญาหรือด้วยความโง่เขลา ด้วยความชอบ หรือด้วยความชงกก็ได้
 ถ้าไปชดชวางหรือไปหักรางจางระเพณทเขา เช่ฮอดแต่ระยตมนต์บกนมา
 ชานาน ด้วยวชพตกหนามอเบบหงตมอ ก็มักไม่ราบร้น เพราะคน
 โดยมากมักมองไม่เห็นด้วย ไม่ได้ใช้ปัญญาจางจางระเพณทเขา ประเพณ ท ฮอด
 ส บ ตางประเพณหมดความจำเป็นจนเขา ใจกรงแคตงความเจริญ

หรือเสียหายเมื่อยังคชไมยอมาทง หรือไม่เปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ก้าวหน้า
 สัมกับสมัยความเจริญในทางวัฒนธรรมของชนหมู่นักหยุดอยู่เพียงหนนเทศ
 น ผู้ซึ่งเป็นคนคิดสร้างรูปด้วยกระดาษแทนของจริง ในพอกงเตก จึง
 เป็นผู้ใคร่รับความยกย่องจาเป็นผู้มคณชุกบชนในหมู่ เพราะเป็นผู้ไม่ม
 ง่าย วิชาเหตุผลแต่รู้จักวิจารณ์แก้ไขเปลี่ยนแปลง ประเพณีของคนท
 เห็นว่าพนสมัยแล้ว ชนคนใหม่โดยมากมองไม่เห็น แต่ในคราวเดียว
 ก็น ไม่ได้ตระทงจวรสประเพณีเดิมของคนไปเด็ดขาดอย่างไม่มีเยอโย
 เหลืออยู่ จนตัวของคนเองไม่เป็นตนเองอีกต่อไป แต่กลายเป็นอกคนหนึ่ง
 พระอภยมณไปหตงนางตระเวง ถึงกับแต่งคตเป็นอย่างพวกของนางตระเวง
 ดงทททาพเจ้าเคยคดระคอนเขาแต่ แต่คนตักกวานนคตพระอภยมณไม่ใช้ฝรั่ง
 ชาวตงกา เพราะมหมอะไรเหลืออยู่ทงายอย่างทงบคตอยู่จาเป็นพระอภย
 มณไทยถ้าไมอะไรเหลืออยู่เลย คนตักไมรู้จาเป็นพระอภยมณ และไม่
 รู้จวจาฝรั่งชาวตงกาหรือจาเป็นใครกนแน จนชอจาเรื่องททชญแล้ว คนไม่
 จาชาติไรแต่ไม่จาในคคศาตนาไทน เมื่อเกิดครททาเป็นอารมณแล้ว เดย
 เทาไรกเดยไป ถ้าชวนททชญด้วยเหตุผลกล้อย่างมคร์ททาเป็น อารมณไม่
 ได้เพราะททททคณมนต์สยประจายในคณนอย่างตรงตามกนอย่งตทช—
 ณะเช่นมกตจกมกตา มคระหนกถกนกมส์รายส์ราย มรายกมต คนทเกิด
 ความรู้สึกเป็นอารมณอย่างแรงกล้าบัญญัติอนเกยจจยเหตุผลเป็นหมดไป
 ถ้าทำให้ไมโทเกิด แมแมเป็นคนชตาตถกตจกตบเป็นกตาได้ กตายเป็น

บำปกรรรมอย่างนั้น ๆ จะได้รับโทษกรรมอย่างนั้น ๆ เพราะพระเจ้า
 หดชบมไปทอดพระเนตรเห็นมา ดอนหนงเสด็จลงมาพสกษณเมอเดิมเป็น
 มนุษย์ เคยเป็นกักรและถูกพระเจ้าหดชบมทรงฆ่าตาย ผเหตณนเมอเห็น
 พระเจ้าหดชบม ก็เสด็จอากการเคยดเคนรของทองกญญาน พระเจ้าหดช
 บมกษณพระทยกตร เจ้าพณงานพทพาเสด็จจงทตพระนางวา เขาเงิน
 จำแจกเป็นทามให้แกผเหตณนกทหมดเรอง ผจะไม่รบกจนอะไรอีก ครัด
 ทามว่าจะได้เงินทไทนไปให้ เพราะเสด็จมาเตตาทงพระองค เจ้าพณ
 คอบว่าเรองไม่ยาก รอยมเงินคงคตงของคาประขออะไร ข้าพเจ้าจา
 ไม่ได้ มาไซก่อนกเตกน เมอเสด็จกตบไปเมืองมนุษย์แตวจงทรงไซ
 คณเกตประคนนนแกแชนน ชอนน อญทคาบตนน ๆ แดรงมชวคอยยน
 ยาง เพราะแกเป็นคณใจบุญแม่เป็นคณยากจน เมอหางนมาได้ ก็เจียด
 เงินนททบุญ แตวเผากระตาศเงินกระตาศทอง ซึ่งกตายมาเป็นเงิน
 ทองจริงในเมองผ แกประพฤค้อย่างนเล่มอมมา จนยอดเงินคงคตง
 ของแกในเมองผทวเป็นเงินจำนวนกอน ไทญู ถ้าหรบแกเมอตายไปจะได้
 สบาย เพราะมเงินไซชอสังของในคตาคเมองผชงมเหมอนกน คตอด
 จนเป็นประโยชนให้สับนแกเจาหนาทเมองผเพอผอนทกให้เป็นเบาไดออก
 คอย เรองผไม่เตว แม่ข้าพเจ้าอาณมาเมอเตกกยงจาได ค กับ
 คความคคเห็นของข้าพเจ้าในครงนน ซึ่งชงมคความคคเห็นอยู่ในระยะ
 คน ๆ ของเด็ก ๆ เมอเชอเตะกตงบามปเกองกรรม ก็จะได้ประพฤค

แต่คุณงามความดี ทำบุญให้เหมือนหาแปะคนหนุ ภาพเรื่องนรกและ
 สวรรค์ ที่เขียนเป็นภาพจกรกรรมทณง โบสถ์ต่างแห่ง ก็เพื่อกันจะได้
 ศรัทธา เป็นเครื่องเตือนใจให้ทำแต่ความดีไม่กล้าทำความชั่วเพราะจะตก
 นรก เอาแต่เรื่องเหตผลไปสอนกันตรง ๆ แก่ตาสีตาสีแก่จะเห็นจริงเท่า
 ทกขแก่เห็นรูปภาพใดเทากนหรือ ถ้าเห็นเทากนหมด คาส์คาส์ก็ไม่เป็น
 คาส์คาส์คือไป กตายเป็นเหมือนกนเทากนไปหมด เปียบเหมือนนหว
 มอ ชาวเจ้าเคยเอาอะไรค่อนหวเหมือใหม่ความยาวเล่มอกบพวงกลาง
 แวดองหยบอะไรู้สึกว่าไม่สู้ถนดเตย ถ้าความหวังหรือภยอยู่โกต คน
 กคองการหรือกตถายงอยู่โกต ยิงในชาติหนาดอยแต่ คนกมกเฉย ๆ
 ไม่นยมหรือกตวจงคองหาอบายตอหรือชูไว้ให้ตูกกับจิตใจใน ทางอารมณ์
 คนกนยมหรือเกรงกตว

ชาวเจ้าเตาเรื่องม ถงเพยงนกกมากอยแต่ ไม่เห็นมันเกยอะไร
 กบเรื่องต้งเคตทอมาจากต้งคต ทเป็นเซนนเพราะไม่อยากจรถหนายตา
 ไซ จงคองเตาเซอนเซไปก่อนเรื่องจรถงเดยวณ
 ตามประเพณไทยแต่ก่อน เมื่อผู้ใดตายไป ชาวของต้งไรซึ่งเป็น
 ของไซประจำของผู้ตาย มทนอนหมอนม่งและเสื่อผาเป็นคณเขาไม่เกย
 ไว้ให้คณอื่นในบานไซคือไป เห็นจะเป็นเรื่องรงเกยจและเรื่องกตวผดง
 กตวมาขางคณ ถ้าพอจะทำบุญถววยกตถายพระใดกตถาย ถ้าเห็น
 ถววยไม่ได้ไม่เหมาะ ก็ให้ทานคณยากคณจนไป แมกกระทงเรอนของผู้

ค่ายกรมกรขอไปถวายวัด ถองว่าใครบุญใครทศตั้งผลไปให้ผู้ชาย ทำ
 อย่างนั้นจะผิดแปดอะไรกับเรอช่างคนทศตามาแล้ว นอกจากอย่างแรก
 ฆ่าเอาสิ่งของจริงไปฝังกับศพ หรือทำหตุอก ๆ เป็นเครื่องกระดาษเอา
 ไปเผา อย่างหตุของจริง ๆ ไปถวายวัดเป็นทานวัดเพื่อออกศ
 ผลไปให้แก่ผู้ชาย คราวนั้นเห็นวาทาบุญเพียงเท่านั้นไม่ตั้งใจ ถ้าเป็นฌม
 กิ่ง นอกจากเอาสิ่งของของผู้ชายไปทำบุญ ยงมของอินชงทาเพิ่มเติม
 ให้เป็นพิเศษ มตุ ใครเป็นต้นตั้งมทบทำไปตวย เพื่อออกศผลไปให้แก่ผู้
 ชายจะได้มีเครื่องใช้ไม่ส่อยใครบรรณสิ่งตจกส์บาย แต่ผู้ทาบบุญออกศผล
 ตั้งไปให้กส์บายใจตวย อย่างน้อยกมผู้ใดเห็นว่าเราเป็น คนใจบุญมี
 กตัญญูกตเวท ถ้าผู้ตายเคยนอนเตียงจะเก็บเอาเตียงนั้นไว้ใช้ คือไปกกดว
 ไม่มีใครกถานอน เตยยกเอามาตงไว้เป็นเตียงสวดหรือรานสวดในการ
 ศพ เหมารอยแฉง เพราะไม่ตองกวดทาชนในเวตากรทหนั้น เสร็จ
 งานแตวกถถวายพระเตย พระทาน ธิบประเคนเอาแตวกไม่ ทราบว่าจะ
 เอาไปทำอะไร จะใช้เป็นเตียงสำหรับจาวตกไม่ได้ เพราะตาม
 ปรกตมขนาดกวางแตรตั้งจากพนกจาทมกาหนดไว้ในพระจนย มกอย่าง
 เตยวคชไว้เป็นเตียงสวดคชไป แตวจจะเห็นความนตน ๆ จึงทำให้ปราณต
 ชน คชให้ มยอดตจยอดประส่าตกม อย่าง น เรยกว่า ตั้งเคตยอด
 ม ผู้บอก ขาพเจาวาตั้งเคตกเป็น อย่างคทาเป็นเกรนบชบกแต ท รน ๆ ไม่มี
 ยอด ไม่มีเกรนกมแตรเรยกว่าตั้งเคต กม เหมอน กน เป็น อย่าง
 เตยวคชธรรมาตั้งนพระเทค้หนมยอดกม ไม่มียอดกม เตคน จง ได้ม

กษัตริย์ของเพลงกัณฑ์ เพราะกษัตริย์ของเพลงมกตไน ในความหมาย
 ทนกลไปทางกามคุณจึงไม่บังควรเอามาใช้ในทน์ เรามัวไปนกกถร้องเพลง
 ฟังเพลงทฆราวัตเซารองกน กเพลงเหต่านพด้นมากเมอฟังแถมหนัก
 ให้ใจกำเรบพิ่งซ่านผดกบทำนองเพลงอย่างทพระทานตวัดตงคคจิงไม่บัง—
 ควรแก่พระจะพิ่งหรือจะรองอย่างยงแตะเพื่อใหรูวาคยงทพระทานอนไปนง
 ตวัดตงคคคอบนเคยงตงคค แตะเพยนเตยงตระให้เป็นตงเคตเตย เตยง
 แตะคความหมายในคำจะไตต่างกนออกไป ด้วยประการนนี้.

๒๒๕
พิมพ์

๒๒๕ ๒๒๕ ๒๒๕
โรงพิมพ์วิทยาศาสตร์

๒๒๕
กรุงเทพฯ ถนนพญาไท พระนคร

๒๒๕
นายสังค มณีกลาง

๒๒๕
ผู้พิมพ์ โสภณา